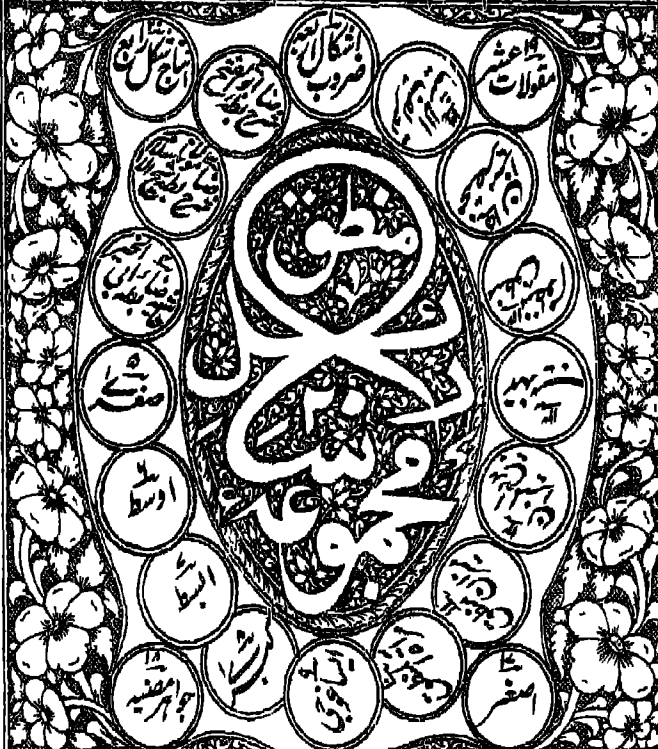

عَلَيْكَ وَعَلَيْهِ
وَيَتِمُّ نَعْمَةً إِلَيْكَ يَعْجُوبُ

سألب شاد آشی المعظم لرد در کرم جناب نشی عبد القیوم صاحب کتب کلمه قریب رسد عالمی بر ۱۷

باجه نام کترین محمد غفر الدین ابن تاجر با دقار الحاج الشیخ محمد یعقوب صاحب الک مطبع احمدی

مَطْبَعُ بَیْرُوتَ
رَحْمَةُ فِی قُلُوبِکَ یَوْمَ مَطْبُوعِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شرح الضابطات لانا بن الفتح

قولهم وضابطه شرائط الاربعة التي تحريم هذه الضابطات ان قوله عموم موضوعية الاوسط مع فلا
 الاصغر بالفعل اشارة الى الشرط الثالثة للشكل الاول والثالث وهو مع قوله او حمل على الاكبر
 اشارة الى الشق الاول من شرط الرابع وقوله اما من عموم موضوعية الاكبر مع الاختلاف في الكيف
 اشارة الى شرط الشكل الثاني بحسب الكم والكيف وهو مع ما قبل من قوله عموم موضوعية الاوسط
 اشارة الى الشق الثاني من شرط الرابع اي لا بد في الاول والثالث من عموم موضوعية الاوسط
 لشيء في الجملة فيلزم كلية الكبر في الشكل الاول فلا موضوعية للاوسط في الكبر ويلزم كلية
 احدهما المقدمتين في الثالث اذ الاوسط فيه موضوع فيها معا ومن ملاقاته الاوسط للاصغر اي
 ايجابه له بالفعل فيلزم ايجاب الاصغر في فعلية ما فيها معا ولا بد في الرابع من هذا اي من عموم موضوعية
 الاوسط لشيء فيلزم كلية صغره ومن ملاقاته له فيلزم ايجاب صغره ومن حمل على ايجاب فيلزم ايجاب اكبره
 او من عموم موضوعية الاكبر لشيء او من عموم موضوعية الاوسط لشيء مع اختلاف المقدمتين في الكيف فيلزم
 كلية احدهما مقدميه مع اختلافهما ايجابا وسلبا ولا بد في الخامس من عموم موضوعية الاكبر لشيء مع اختلاف
 في الكيف فيلزم كلية كبراه مع اختلاف مقدمتيه ايجابا وسلبا وهذا وفي مساعدة الحياة المذكورة لهذا
 نظير مع ان قوله او حمل على الاكبر ان كان معطوفا على ملاقاته لا يفهم منه ايجاب الاصغر مع كليتها

في النسبة الاخرى فيستلزم ان يوجد المنافاة المذكورة في الصغرى الممكنة العامة الكبرى الوقتية
او يستثناة بالجملة الاختلافات المنتجة من هذا الشكل اربعة وقانون وغير المنتجة خمسة وثلاثون
فلو حلت المنافاة المذكورة على ظاهرها لم تكن موجودة في كثير من الاختلافات المنتجة وان صرفت
عن ظاهرها على ما ذكر كانت موجودة في كثير من الاختلافات الغير المنتجة ايضا فيقتل ايضا بطلان المذكور
طردا وعكسا ولو لم يتعرض بشرط هذا الشكل بحسب اوجهة في الضابطة او مطلقا بل بشرط شيء
من الاشكال بحسب ما فيها او مطلقا وقال لا بد من عموم موضوعية الاوسط مع ملاقاته للاصغر
وحد ما اوج حمل على الاكبر او عموم موضوعية الاكبر او عموم موضوعية الاوسط مع الاختلاف
في الصك حقا وذلك العموم مع ما كان ضابطا واعضا فخصه بطلان طردا وعكسا فقط

شرح الضابطه قبل ان يكون الفاعل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شرح الضابطه قبل ان يكون الفاعل

وضابطة شرائط الاشكال اربعة اى لقانون الذى يعرف من شرائطها بجملة ان لا بد في نتائجها من
احد الاخرين اما من عموم موضوعية الاوسط اى استغراقه بان يكون جميع افرادها محكومة عليها لا كبرى
اولا اصغرها مع ملاقاته اى الاوسط للاصغر بالفعل يعنى مع حمل الاوسط على الاصغر او وضعه له بالفعل
كما في جميع ضروف الشكل الاول والثالث وبعض ضروف الرابع فان يشترط فيما سبق كونه الاوسط محكوما
عليه بالاكبر حكما كلييا في كبرى جميع ضروف الاول مع حمل على الاصغر بالفعل واشتراط الكيفية في احد
مقدمي الشكل الثالث الذى موضوعه الاوسط مطلقا مع الفعلية في صغره فيلزم وضع الاوسط
للاصغر بالفعل وغير الكلى في الصغرى من الاولين والرابع والسابع من الشكل الرابع الذى موضوعية الاوسط
في الصغرى مع وجود الفعلية في مقدمي الرابع مطلقا ولا بد من عموم موضوعية الاوسط مع حمل على

في الشيء الاول من شرط الرابع اصلا وان كان معطوفا على مقدر اراى مع ملاقاته للاصغر بالفعل
وحدها ومع حمل على الاكبر فيهم فلا يصح اشتراط فعلية الاصغر مع انها غير مذكورة ههنا في شرائطه وان كانت شرط
فيه في الواقع مع فعلية الكبرى وشرائط اخرى من حيث الجهة على ما بين في محله واما عطفه على الفعل
في قوله بالفعل فركب حمل اتم في قوله مع منافاة نسبة وصف الاوسط الخ اشارة الى شرط الشكل الثاني
من حيث الجهة والاراد بنسبة وصف الاكبر بنسبة كراه ونسبة وصف الاوسط الى ذات الاصغر
نسبة صغره وانما عبر عن النسبة اليه في الكبير بوصف الاكبر لكونه محمولا في المطلوب في الافان النسب اليه
فيها ذات الاكبر كما ان النسب اليه في الصغر ذات الاصغر وادب منافاة نسبة الكبير بنسبة الصغر
منافاة تها لها لو فرضنا همتين في الاطراف سواء كانتا متناقضتين كما في الصغرى الممكنة
العامه الجبرئية مع الكبرى الضرورية الكلية وبالعكس الصغر الدائمة الجبرئية مع الكبرى المطلقة
العامه الكلية وبالعكس وكانت كل واحدة منهما اخص من نقيض الاخرى كما في سائر الاختلافات
والضرورية المنتجة كالصغريين الدائمتين مع الكبيرين الدائمتين وذلك لاختلاف المقدمتين هنا
بلا محاجة السلب قطعاً ولا يدع على من لم اد في تامل ان المنافاة المذكورة غير متحققة في كثير
من الاختلافات المنتجة من هذا الشكل كاختلاف الصغر الممكنة العامة مع الكبرى المشروطة العامة
او الخاصة وكاختلاف الصغرى المطلقة العامة مع الكبرى المشروطة العامة او الخاصة والعرفية العامة
او الخاصة اللهم الا ان يعتبر المنافاة المذكورة اعلم ان يكون بين نفس النسبتين او نوعهما
بان يبدل الضرورية الوصفية في احداهما بالضرورية الذاتية والامر الوصفية بالامر الذاتي فيعتبر
المنافاة بينهما في يحصل المنافاة بين المقدمتين في الصورة المذكورة قطعاً لكن على هذا يوجد تلك
المنافاة في الصور الغير المنتجة ايضا كعكس اختلافات المنتجة المذكورة عن اختلاف الكبير الممكنة العامة
مع الصغر المشروطة العامة او الخاصة واختلاف الكبير المطلقة العامة مع الصغر المشروطة العامة او الخاصة
او العرفية العامة او الخاصة وايضا لا فرق بين الضرورية الوقتية والمنشقة وبين الضرورية الوصفية
والامر الوصفية في كونها احك النسبتين منافاة بنوعها لا محال في الاطلاق العام وما هو اخص

الأكبر كما في الضرب الثالث والثامن للشكل الرابع فان الأوسط يكون محكوماً عليه كلياً في صغرهما
 محمولاً على الأكبر في الأكبر وبالفعل وأما من عموم موضوعية الأكبر أي كون الأكبر محكوماً عليه
 حكماً كلياً بالأوسط مع الاختلاف أي اختلاف الصغر في الكبر في الكيف اختلافاً مع منافاة نسبة
 وصف الأوسط إلى وصف الأكبر الموضوع لنسبة أي نسبة وصف الأوسط إلى ذات الأصغر فإن
 يكون كل من النسبتين موجهة بجهة يستلزم صدق كل منهما كذب الأخرى عند اتحاد الموضوع و
 المحمول وينبغي أن يعلم أن عموم موضوعية الأكبر مع اختلاف الإيجاب وسلباً إشارة إلى الضرب
 الخامس السادس للشكل الرابع فان الأوسط في كبرهما محمول على جميع أفراد الأكبر إشارة إلى كبحسب
 الكيفية والكمية إلى ضرب الشكل الثاني الذي الأوسط محمول في مقدمتيه مع كلية الكبر واختلاف
 المقدمتين كيفية وأما المناقاة بين نسبة وصف الأوسط إلى الأكبر وبين نسبته إلى الأصغر تلويح
 إلى قوليه بحسب الجهة أعني كون الصغرى ضرورية أو دائمة أو كبرى من الدائمتين والعرفيتين
 أو المشروطتين وكون الصغرى ضرورية على التقدير كون الكبرى ممكنة وكون الكبرى ضرورية
 أو مشروطة عامة أو خاصة على تقدير كون الصغرى ممكنة وذلك التلويح بالنظر إلى أنه لو انتفى الشرط
 الأول بحسب الجهة كان نهاية حال الصغرى أن يحكم فيها بالصغرى في جميع أوقات الوصف
 وغاية أمر الكبر أن يحكم فيها بالصغرى في وقت معين واختلافها بالإيجاب والسلب لا يوجب
 تنافياً المطلوب يجوز صدق ضرورية الإيجاب في جميع أوقات الوصف وضرورية الوصف في وقت
 آخر بالقياس إلى شيء واحد وبالعكس كذلك لو لم يكن الشرطية الثانية لم يوجد ذلك التنافي
 من اختلاف الإيجاب والسلب الدوام الوصف في جانب في الأمكان في جانب كما لا يخفى فإن
 قبل فلا يصح اعتبار تلك المناقاة في خلاط الممكنة الموجبة الصغرى مع المشروطة العامة
 السالبة اختلافنا في بين امكان المحمول نظر إلى الذات وكو نسبية ضرورية بحسب الوصف قد
 فهم من الكلام أن ذلك الاختلاف مبني على هيئة الشكل الثاني قلنا قد أشار فيه إلى رفع ذلك بقوله
 وصف الأكبر وذلك المقصود في الشكل الثاني المناقاة بين ذات الأصغر وصف الأكبر ذات

الغير المنتجة ايضا كعكس الاختلاط المنتجة المذكورة اعرف اختلاط الكبير الممكنة العامة مع الصغير المنتجة
 العامة او الخاصة واختلاط الكبير المطلقة العامة مع الصغير المنتجة العامة او الخاصة او العرفية العامة
 او الخاصة ولا فرق بين الضرورية الوقتية والمنتشرة وبين الضرورية الوصفية والدوام الوصفية في كونها
 في حد النسبتين منافية بنوعها لا المكان العام والاطلاق العام وما هو اخص منها في النسبة
 الاخر فيعلم ان يوجد المناقاة المذكورة في الصغير الممكنة العامة مع الكبير الوقتية او المنتشرة وبالجمل
 الاختلاطات المنتجة من هذا الشكل اربعة وثلاثون وغير المنتجة خمسة وثلاثون فاجعلت المناقاة المذكورة
 على طامرها آتية موجودة في كثير من الاختلاطات المنتجة وان صرحت عن طامرها على ما ذكرنا كانت موجودة
 في كثير من الاختلاطات الغير المنتجة ايضا فيحتمل الضابطة طرأ وعكسا الى ههنا ثم لفظه وتأكد السيد المحقق حق
 لا ريب في المحقق الفاضل اليزدي اراد ان يدفع الاعتراض المورث المذكور من ارجاء التفصّل عنه فلهذا كان
 المراد هو وصف الاكبر ليس الوصف للنسبة المذكورة قبل هو المقصود ونبي الكلام على هذا في شرح المناقاة
 واستدل على ان المناقاة وجودا وعدا على شرائط الجهة والشكل الثاني ونحن نقول لا يتم الدلائل المذكورة
 لان نقول قهرا وان كان مسلوبا عزذاته بالفعل كان مسلوبا عن صفة الفعل منوع فانه يجوز في مثلنا
 الدلائل ان لا يكون مسلوبا عن صفة الفعل سلب تحريك الاصابع عن ذات الكاتب لا يجوز سلب تحريك الاصابع
 عن وصف الكاتب وقوله وكذا اذا كانت الكبير ممكنة والصغير ضرورية متناهية منوع ايضا قال المراد مثل
 ما مر ان ح يكون نسبة ويه لا وسطا في ان الاكبر يامكان الايجاب متلا وان كان نسبة وصف
 الاوسط الى ان الاكبر لا يمكن ان النسبة الى وصف الاكبر ايجابا لا يمكن ولا يخفى ان لا يلزم من
 امكان الايجاب انظر الى ان لا يمكن الايجاب انظر الى الوصف كما في مثالنا هذا كل ما كان يساكن
 الاصابع بالمكان فان ثبوت سكون الاصابع لذات الكاتب لا يمكن وليس ثبوت سكون الاصابع
 الوصف الكفاية بالمكان بل بالامتناع فلا يتم الدلائل المستقيم الضابطة وهذا شبهة عويصة لا بد منها

قَدْ شَهِدْتُ بِأَنَّ سَابِطَ الْمَوْلَانَا إِلَى الْخَيْرِ رَحِمَهُ اللَّهُ

پس هر دو را جمع کنی و گوئی حیوان ناطق این پنج تصور انسان حاصلست هر چه در
 فکر کننده تصدیق ادا کند از ادب و حجت خوانند چنانکه گوئی عالم شقیق است و
 هر چه شقیق است حادث است پس عالم حادث است فصل در مباحث معرفت هر چه
 متصور شود اگر منع کند بشرکت من کثیرین آنرا جزئی خوانند چون در
 زید و اگر منع کند آنرا کلی خوانند چون هم انسان و آن کثیرین با افراد و نه یک
 اضافی می خوانند چون یزد و مرد و بر و غیر آن چنان کلی را نسبت کنی با افراد و یا این
 افراد باشد چون انسان آنرا منع خوانند یا بر حقیقت افراد باشد پس اگر تمام بشرکت
 میان حقیقت آن افراد و یا اینست که چون یک گروه که میان حقیقت هر چه در میان
 آنرا جزئی خوانند و اگر جزئی باشد آنرا فصل خوانند خواه مشترک نباشد چون ناطق و خواه
 و لکن تمام بشرکت نباشد چون ناطق و یا خاص از حقیقت او و باشد اگر خاص یک است
 باشد آنرا خاص خوانند چون ناطق و یا خاص نباشد آنرا عام خوانند چون ناطق و یا خاص
 بشرکت نیست با بشرکت است اینست که ناطق خوانند چون حیوان اگر نسبت با بعضی

مطلوبه نسبتی باشد تا بواسطه معرفت این دو نسبت محمول با موضوع که مطلوب است معلوم شود
 مثلا نسبت ج که محمول است ب که موضوع است چون محمول باشد
 متوسط شود پس اینجا سه چیز است اول موضوع قضیه مطلوبه دوم محمول
 قضیه مطلوبه سوم متوسط پس اگر متوسط محمول شود موضوع مطلوبه را
 و موضوع شود محمول مطلوبه را آنرا شکل اول گویند چون کل ب آن کل
 کل ب ج و اگر عکس این باشد شکل چهارم گویند و این هم از طریق محمول
 کل ب ج و کل ج ب بعضی ب ج و اگر متوسط محمول شود و آنرا شکل ثانی
 خوانند چون کل ب اولاشی من ج اقلاشی من ب ج و اگر متوسط
 شود و آنرا شکل ثالث گویند چون کل ب و کل ج ب بعضی ب ج و اگر
 مرکب و از متصای یا از منفصله آنرا قیاس استخوانی خوانند همان مصداق
 چون کلان بر انشی انسانان چو ناکند آنرا مانع گویند و آنرا شکل
 پنجم خوانند و مثال منفصله تحقیق چون بر الله و اما نیمی بر ما قدر آنرا
 قیاسی گویند و آنرا شکل ششم خوانند و آنرا قیاسی گویند و آنرا قیاسی گویند

مطلوبه نسبتی باشد تا بواسطه معرفت این دو نسبت محمول با موضوع که مطلوب است معلوم شود
 مثلا نسبت ج که محمول است ب که موضوع است چون محمول باشد
 متوسط شود پس اینجا سه چیز است اول موضوع قضیه مطلوبه دوم محمول
 قضیه مطلوبه سوم متوسط پس اگر متوسط محمول شود موضوع مطلوبه را
 و موضوع شود محمول مطلوبه را آنرا شکل اول گویند چون کل ب آن کل
 کل ب ج و اگر عکس این باشد شکل چهارم گویند و این هم از طریق محمول
 کل ب ج و کل ج ب بعضی ب ج و اگر متوسط محمول شود و آنرا شکل ثانی
 خوانند چون کل ب اولاشی من ج اقلاشی من ب ج و اگر متوسط
 شود و آنرا شکل ثالث گویند چون کل ب و کل ج ب بعضی ب ج و اگر
 مرکب و از متصای یا از منفصله آنرا قیاس استخوانی خوانند همان مصداق
 چون کلان بر انشی انسانان چو ناکند آنرا مانع گویند و آنرا شکل
 پنجم خوانند و مثال منفصله تحقیق چون بر الله و اما نیمی بر ما قدر آنرا
 قیاسی گویند و آنرا شکل ششم خوانند و آنرا قیاسی گویند و آنرا قیاسی گویند

مطلوبه نسبتی باشد تا بواسطه معرفت این دو نسبت محمول با موضوع که مطلوب است معلوم شود
 مثلا نسبت ج که محمول است ب که موضوع است چون محمول باشد
 متوسط شود پس اینجا سه چیز است اول موضوع قضیه مطلوبه دوم محمول
 قضیه مطلوبه سوم متوسط پس اگر متوسط محمول شود موضوع مطلوبه را
 و موضوع شود محمول مطلوبه را آنرا شکل اول گویند چون کل ب آن کل
 کل ب ج و اگر عکس این باشد شکل چهارم گویند و این هم از طریق محمول
 کل ب ج و کل ج ب بعضی ب ج و اگر متوسط محمول شود و آنرا شکل ثانی
 خوانند چون کل ب اولاشی من ج اقلاشی من ب ج و اگر متوسط
 شود و آنرا شکل ثالث گویند چون کل ب و کل ج ب بعضی ب ج و اگر
 مرکب و از متصای یا از منفصله آنرا قیاس استخوانی خوانند همان مصداق
 چون کلان بر انشی انسانان چو ناکند آنرا مانع گویند و آنرا شکل
 پنجم خوانند و مثال منفصله تحقیق چون بر الله و اما نیمی بر ما قدر آنرا
 قیاسی گویند و آنرا شکل ششم خوانند و آنرا قیاسی گویند و آنرا قیاسی گویند

[illegible]

ماده تام و مفرد قصص تام آن بود که مرکب باشد از جنس قریب فصل قریب چنانکه گوئی در حد انسان
که حیوان ناطق حیوان قریب است و ناطق فصل قریب حد ناقص صیرا گویند که مرکب باشد از جنس قریب
و فصل قریب چنانکه گوئی در حد انسان که جسم ناطق یا مرکب باشد از جنس عوارض و فصل قریب
چنانکه گوئی از ناطق یا مستفاد باشد از فصل قریب چنانکه ناطق در رسم بدو نوع است کامل ناقص رسم
کامل آنرا گویند که مرکب باشد از جنس و خاصه چنانکه گوئی در رسم انسان حیوان ضاحک در رسم ناقص آنرا
گویند که مرکب باشد از جنس بعید و خاصه چنانکه گوئی در رسم انسان که جسم ضاحک یا مستفاد باشد بر خاصه
چنانچه در رسم انسان ضاحک فصل قریب بدو نوع است یکی قریبه حلیه دوم قریبه شرطیه حلیه مرکبی را
گویند که در وی علم کنند بی ثبوت جزو دوم جزو اول یا با منفی جزو دوم از جزو اول چنانچه گوئی زید علم
ست یا عالم نیست جزو اول موضوع گویند و جزو دوم را محمول قریبه حلیه یا ناطق است یکی تخصیصی
تقریبی گویند که موضوع او جزئی حقیقی باشد چون این انسان زید پس محمول او هم مطلق یعنی قریبه که موضوع
او کلی باشد جزو اول لفظ عام چون انسان حیوان این انسان پس محمول مضمونه یعنی قریبه که لفظ عام در حد
و آمده باشد و محمول عام لفظ است چون کل و بعضی و لاشی گویند پس چون کل انسان حیوان
بعضی الحیان انسان لاشی من الانسان محمول بعضی الحیان پس انسان پس بعضی الحیان
انسان فصل قریبه حلیه که در وی وجهی با بیان کنند آنرا موجه گویند و آن نیز در نوع است
بدین تفصیل مفرودیه مشروط عام مطلقه عام مطلقه عرقیه عامه فیه خافیه قریبه مشروطه وجود
لا ضروریه وجودیه لا اولیة مطلقه عام مطلقه عام مفرودیه قریبه را گویند که محمول و مفروری باشد
بحسب ذات موضوع چون کل انسان حیوان یا مفرودیه مشروط عام قریبه را گویند که محمول و مفرودیه

291

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فصل اول در بیان اقسام حیوانات
 حیوانات را به دو قسم می‌توان تقسیم کرد
 یکی حیواناتی که در زمین می‌زیوند
 و دیگری حیواناتی که در آسمان می‌پروند
 و در این کتاب ما در بیان اقسام
 حیوانات که در زمین می‌زیوند
 بحث خواهیم کرد و در بیان اقسام
 حیواناتی که در آسمان می‌پروند
 در کتاب دیگر بحث خواهیم کرد

اما این شخص انسان است و حیوان باشد لیکن انسان پس از حیوان باشد و یا نه چنین گوی
 لیکن حیوان نیست پس انسان نباشد اول مقدمه قیاس را صغری گویند و مقدمه دوم
 را کبری گویند و موضوعی که در آن مقوله محمول است را کبره و آن لفظی که در هر دو مقدمه ذکر باشد
 آنرا احد اوسط گویند چنانچه گوئیم کل انسان حیوان و کل حیوان حساس فکل
 انسان حساس و ینثال انسان را صغری گویند و حساس را کبره گویند و حیوان را احد اوسط گویند و آن مقدمه
 که در وی انسان است آنرا صغری گویند و آنکه در وی حساس است آنرا کبری گویند و آنکه
 اقترانی را چهار شکل اول آنکه اوسط محمول باشد و صغری موضوع باشد باشد کبری چون
 کل انسان حیوان و کل حیوان حساس فکل انسان حساس شکل دوم آنکه اوسط محمول باشد
 و صغری کبری برود چون کل انسان حیوان و لاشی من الجاد بحیوان فلاشی من
 الانسان بجلو شکل سوم آنکه اوسط موضوع باشد و صغری کبری چون کل انسان حیوان
 و کل انسان ناطق بعض حیوان ناطق شکل چهارم آنکه اوسط موضوع باشد و صغری
 و محمول باشد و کبری چون کل انسان حیوان کل ناطق انسان بعض حیوان ناطق

تمام شد رساله اوسط در منطق

بسم الله الرحمن الرحیم
 الحمد لله رب العالمین
 و الصلوة علی سیدنا محمد
 و آله الطیبین الطاهرین
 و علیهم السلام
 و بعد
 این کتاب در بیان اقسام
 حیوانات است و در بیان اقسام
 حیواناتی که در زمین می‌زیوند
 بحث خواهد کرد و در بیان اقسام
 حیواناتی که در آسمان می‌پروند
 در کتاب دیگر بحث خواهد کرد

اوسط

در بیان اقسام حیوانات
 حیوانات را به دو قسم می‌توان تقسیم کرد
 یکی حیواناتی که در زمین می‌زیوند
 و دیگری حیواناتی که در آسمان می‌پروند
 و در این کتاب ما در بیان اقسام
 حیواناتی که در زمین می‌زیوند
 بحث خواهیم کرد و در بیان اقسام
 حیواناتی که در آسمان می‌پروند
 در کتاب دیگر بحث خواهیم کرد

در بیان اقسام حیوانات
 حیوانات را به دو قسم می‌توان تقسیم کرد
 یکی حیواناتی که در زمین می‌زیوند
 و دیگری حیواناتی که در آسمان می‌پروند
 و در این کتاب ما در بیان اقسام
 حیواناتی که در زمین می‌زیوند
 بحث خواهیم کرد و در بیان اقسام
 حیواناتی که در آسمان می‌پروند
 در کتاب دیگر بحث خواهیم کرد

بسم الله الرحمن الرحيم
 بر آنکه آدمی اوقتی است در آنکه تمقش میگردد و روی صورتش چنانکه در آینه
 لیکن در آینه حاصل نشود و مگر صورتش و در قوت هر که انسانی حاصل
 شود صورتش و مقول او محسوس است که یکی از حواس پنجگانه که آن بصره است
 و شائبه و ذراته است بر که شود و قول آنست که باینها مگر نشود و مگر محسوس
 که در قوت هر که انسانی که از او بین اند حاصل شود یا تصویر یا تشبیه تصدیق
 زیرا که آن است حاصل اگر صورت نسبت نیست چنانکه
 گوئی زید نویسنده است یا سلب چنانکه گوئی زید نویسنده نیست آن صورت را
 5443

بسم الله الرحمن الرحيم
 بر آنکه آدمی اوقتی است در آنکه تمقش میگردد و روی صورتش چنانکه در آینه
 لیکن در آینه حاصل نشود و مگر صورتش و در قوت هر که انسانی حاصل
 شود صورتش و مقول او محسوس است که یکی از حواس پنجگانه که آن بصره است
 و شائبه و ذراته است بر که شود و قول آنست که باینها مگر نشود و مگر محسوس
 که در قوت هر که انسانی که از او بین اند حاصل شود یا تصویر یا تشبیه تصدیق
 زیرا که آن است حاصل اگر صورت نسبت نیست چنانکه
 گوئی زید نویسنده است یا سلب چنانکه گوئی زید نویسنده نیست آن صورت را
 5443

بسم الله الرحمن الرحيم
 بر آنکه آدمی اوقتی است در آنکه تمقش میگردد و روی صورتش چنانکه در آینه
 لیکن در آینه حاصل نشود و مگر صورتش و در قوت هر که انسانی حاصل
 شود صورتش و مقول او محسوس است که یکی از حواس پنجگانه که آن بصره است
 و شائبه و ذراته است بر که شود و قول آنست که باینها مگر نشود و مگر محسوس
 که در قوت هر که انسانی که از او بین اند حاصل شود یا تصویر یا تشبیه تصدیق
 زیرا که آن است حاصل اگر صورت نسبت نیست چنانکه
 گوئی زید نویسنده است یا سلب چنانکه گوئی زید نویسنده نیست آن صورت را
 5443

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
 بر آنکه آدمی اوقتی است در آنکه تمقش میگردد و روی صورتش چنانکه در آینه
 لیکن در آینه حاصل نشود و مگر صورتش و در قوت هر که انسانی حاصل
 شود صورتش و مقول او محسوس است که یکی از حواس پنجگانه که آن بصره است
 و شائبه و ذراته است بر که شود و قول آنست که باینها مگر نشود و مگر محسوس
 که در قوت هر که انسانی که از او بین اند حاصل شود یا تصویر یا تشبیه تصدیق
 زیرا که آن است حاصل اگر صورت نسبت نیست چنانکه
 گوئی زید نویسنده است یا سلب چنانکه گوئی زید نویسنده نیست آن صورت را
 5443

بسم الله الرحمن الرحيم
 بر آنکه آدمی اوقتی است در آنکه تمقش میگردد و روی صورتش چنانکه در آینه
 لیکن در آینه حاصل نشود و مگر صورتش و در قوت هر که انسانی حاصل
 شود صورتش و مقول او محسوس است که یکی از حواس پنجگانه که آن بصره است
 و شائبه و ذراته است بر که شود و قول آنست که باینها مگر نشود و مگر محسوس
 که در قوت هر که انسانی که از او بین اند حاصل شود یا تصویر یا تشبیه تصدیق
 زیرا که آن است حاصل اگر صورت نسبت نیست چنانکه
 گوئی زید نویسنده است یا سلب چنانکه گوئی زید نویسنده نیست آن صورت را
 5443

این کتاب عبارت از تعلیق
 بر اصول و قواعد فقهی است که در کتاب
 اصول و قواعد فقهی مذکور است و در این کتاب
 به بیان و توضیح این اصول و قواعد پرداخته شده است
 و این کتاب را در هر دو مورد مذکور در کتاب
 اصول و قواعد فقهی مذکور است و در این کتاب
 به بیان و توضیح این اصول و قواعد پرداخته شده است

بآنکه هر چه تغییرات دست جمعی چنین گویی که عالم تغییر است هر چه متغیر است
 حادث است اینجا تصدیق بآنکه عالم حادث است حاصل شود فصل امتیاز آدمی از
 دیگر حیوانات آنست که او بجهت آرا از معلولات بطریق نظر حاصل میشود و بجهت
 سایر حیوانات پس هر کس لازم است که طریق نظر و صحت فساد از ایشان
 خواهند که هر چه در تصور یا تصدیق را از معلولات تصویر یا تصدیق بر وجهی
 حاصل کنند توانند کرد و کسانی که من عند الله میباشند نفوس فی سبیل ایشان در
 دانستن چیز با احتیاج بنظر نباشد فصل بدانکه در علمای این فن آن تصویر
 مرتبه اگر موصوفی شوند تصور دیگر معروف قول شایع خوانند و آن تصدیقات
 مرتبه را که وصل شایع تصدیق دیگر محبت و دلیل خوانند پس معصوم و کل این فن
 دانستن معرفت محبت است و شکی نیست که معرفت و محبت فی الحقیقت
 معانی است الفاظ مثلاً معرفت انسان معنی حیوان ناطق است نه لفظ
 آن محبت حدوث عالم معنی معنایای مذکوره است نه الفاظ آن پس
 صاحب این فن بالذات احتیاج با الفاظ لیکن چون تفهم و فهم معانی

ک

این کتاب در هر دو مورد مذکور در کتاب
 اصول و قواعد فقهی مذکور است و در این کتاب
 به بیان و توضیح این اصول و قواعد پرداخته شده است
 و این کتاب را در هر دو مورد مذکور در کتاب
 اصول و قواعد فقهی مذکور است و در این کتاب
 به بیان و توضیح این اصول و قواعد پرداخته شده است

اینکه گفته اند که اینها را قیاس می کنند بپیرا که تصدیق کرده باشد یعنی قولی از معتزله در میانه است

در مطابقت و تضمن التزام و مطابقت دلالت لغت است تمام معنی موضوع له
 خود از انجمت که تمام معنی موضوع له است چون دلالت لفظ انسان بر معنی حیوان
 ناطق و تضمن دلالت لفظ است بر جزو معنی موضوع له خود از انجمت که جزو معنی
 است چون دلالت لفظ انسان بر معنی تمام ناطق تمام التزام
 دلالت لفظ است بر خارج لازم موضوع له خود از انجمت که آن خارج لازم موضوع
 است چون دلالت لفظ انسان بر معنی قابل علم صنعت کتابت فصل
 پوشیده نیست که لفظ تمام موضوع له خود و مجرر و وضع دلالت کند بر جزو موضوع له
 آنکه در کل بی نام جز ممکن نیست لیکن دلالت لفظ بر خارج معنی موضوع له خود ناسخ
 است و هم آن خارج معنی موضوع له خود را در زمین بانی معنی که آن خارج محتمل باشد
 که هرگاه موضوع له در زمین حاصل شود آن خارج نیز حاصل شود و اگر این چنین نباشد
 آن لفظ از بر معنی دلالت کلی نمی نباشد و پیش اصحاب این فن دلالت کلی و نامی
 معتبر است اما پیش علمای اصول و بیان دلالت فی الجمله کافیست پس در معنی
 پیش ایشان شرط نباشد بلکه لزومی آنجا نیست فصل هرگاه که موضوع لفظ

کتابت در دلالت لفظ انسان بر معنی قابل علم صنعت کتابت فصل
 پوشیده نیست که لفظ تمام موضوع له خود و مجرر و وضع دلالت کند بر جزو موضوع له
 آنکه در کل بی نام جز ممکن نیست لیکن دلالت لفظ بر خارج معنی موضوع له خود ناسخ
 است و هم آن خارج معنی موضوع له خود را در زمین بانی معنی که آن خارج محتمل باشد
 که هرگاه موضوع له در زمین حاصل شود آن خارج نیز حاصل شود و اگر این چنین نباشد
 آن لفظ از بر معنی دلالت کلی نمی نباشد و پیش اصحاب این فن دلالت کلی و نامی
 معتبر است اما پیش علمای اصول و بیان دلالت فی الجمله کافیست پس در معنی
 پیش ایشان شرط نباشد بلکه لزومی آنجا نیست فصل هرگاه که موضوع لفظ

کتابت در دلالت لفظ انسان بر معنی قابل علم صنعت کتابت فصل
 پوشیده نیست که لفظ تمام موضوع له خود و مجرر و وضع دلالت کند بر جزو موضوع له
 آنکه در کل بی نام جز ممکن نیست لیکن دلالت لفظ بر خارج معنی موضوع له خود ناسخ
 است و هم آن خارج معنی موضوع له خود را در زمین بانی معنی که آن خارج محتمل باشد
 که هرگاه موضوع له در زمین حاصل شود آن خارج نیز حاصل شود و اگر این چنین نباشد
 آن لفظ از بر معنی دلالت کلی نمی نباشد و پیش اصحاب این فن دلالت کلی و نامی
 معتبر است اما پیش علمای اصول و بیان دلالت فی الجمله کافیست پس در معنی
 پیش ایشان شرط نباشد بلکه لزومی آنجا نیست فصل هرگاه که موضوع لفظ

استفاده از این کتاب در علم لغت و ادب بسیار مفید است و در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است و در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است و در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است

بالحاظ و عبارتست ازین جهت اجتناب بر وی که نظر کند در حال الفاظ باعتبار
 دلالت او بر شئی فصل دلالت بودن شئی است چنانچه شئی که از علم بوی لازم آید
 علم بشئی دیگر و آن شئی اول ادا گویند و ثانی را مدلول و وضع تخصیص شئی
 است و دیگر بر وجهیکه از علم شئی اول حاصل شود علم بشئی ثانی پس وضع بهی از است
 دلالت تقسام دلالت به علم استقرار بر قسمت اول دلالت ضمیمه که وضع را در
 در محل است این الفاظ باشد چون دلالت لفظی بر بزرگ آوی و غیر الفاظ باشد
 چون دلالت خطوط و عقود و اشارات و نصیب غانی که از ایشان معلوم گردد و دوم
 دلالت عقلیه که بمقتضا عقل است این نیز در الفاظ باشد چون دلالت لفظی
 که مسموع باشد از برای جدا بر وجود لفظ و غیر الفاظ باشد چون دلالت مسموع
 بر صانع سوم دلالت طبیعیه که بمقتضا طبع باشد و این الفاظ یافته شود چون
 دلالت آح بر در و سینه و غیر الفاظ باشد چون دلالت حرمت بر نخل و صفت
 بر وجه فصل آنچه از دلالت معتبر است دلالت لفظیه و ضمیمه است زیرا که
 افاده و استفاده معانی متفاوت این طریق است این دلالت مختصر است

در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است و در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است و در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است و در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است

در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است و در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است و در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است و در این کتاب از لغات و کلمات بسیار استفاده شده است

[illegible]

پیش از این زمان در دودمانهای متبذی و برتری می بود

اینکه این کلمات را در این کتاب
در این کتاب که در این کتاب
در این کتاب که در این کتاب

شکرت نباشد بین کثیرین آن را کلی خوانند چون انسان به یک
 از آن کثیرین را افراد آن کلی و جزئی اضافی و سبب خوانند
 و جزئی اضافی شاید که جزئی حقیقت باشد چون به قیاس انسان
 و شاید که کلی باشد فی نفسه لیکن جزئی اضافی کلی و یا سبب به آن انسان
 بقیاس حیوان فصل کلی را چون قیاس کنیم با حقیقت افراد خود یا تمام
 حقیقت افراد خود باشد یا جزو حقیقت افراد خود باشد یا خارج از حقیقت
 افراد خود باشد آنکه تمام حقیقت افراد خود باشد نوع حقیقی خوانند چون
 انسان که تمام ماهیت زید و عمر و دیگر و خالده است و ایشان را از یکدیگر تمییز
 نیست الا بوجوه مشخصه معینه که در حقیقت و ماهیت انسان در خلل دارد و
 چون نوع حقیقی تمام ماهیت افراد خود است افراد وی متفق بر حقیقت باشد
 پس هرگاه که از فرد وی یا از فرد وی با هم سوال کنند آن نوع در جواب مقبول
 شود پس نوع کلی باشد که مقبول شود و مورد متفق بر حقیقت در جواب
 مشکلا هرگاه که گویند ما زید و عمر و دیگر جواب انسان باشد و آنکه جزو

اینکه این کلمات را در این کتاب
در این کتاب که در این کتاب
در این کتاب که در این کتاب

اینکه این کلمات را در این کتاب
در این کتاب که در این کتاب
در این کتاب که در این کتاب

کبری

و لا تتركه بطلب چون نمی ورتجی و تعب و نذر و مانند آن و این قسم
 طبعی است یا تفسیری بگوید صحت یکدیگر بگوید که در دل نیست
 انشا معتبرست در محاورات و تفسیر اما آنست که بر سه سکوت صحیح باشد
 و این قسم می شود تیر کسب تصدیق که در و سه جزو دوم قید اول باشد
 خواه باضافت چون غلام زیده خواه بوجهت چون بیوان ناطق و این
 عمده است در باب تصورات و ترکیب غیر تصدیقی چون فی الدار
 و تحت و غیر فصل و ادراک معانی الفاظ مفرد و ادراک معانی مرکبات
 غیر تامة و ادراک معانی مرکبات تامة انشائی و ادراک معانی مرکبات
 موهومه و ادراک معانی مرکبات مشکوکه مجموع تصورات باشد و ادراک
 معنی خبر و قضیه تصدیقی باشد و اینست مباحث الفاظ چنانکه
 مناسب این تمامست چون تصدیق موقوف بود بر تصور این مخت
 بیان احوال نصرت ارا مقدم داشتیم بر بیان احوال تصدیقات فصل
 هر چه در ذهن تصور شود اگر نفس تصور و ان از وقوع شرکت بود بین
 کثیرین آن را جزئی حققت خوانند چون زید و اگر نفس تصور و ان وقوع
 مایه را که در ذهن است و هر چه در ذهن است و هر چه در ذهن است

معلوم شد که جنس کلی است که مقول شود بر امور مختلفه احتیاق در جواب
 ماهو و شاید که یک حقیقت را اجناس متعدد باشد یعنی فوق بعضی تحت
 چون حیوان که جنس انسانست فوق او جسم نامی است و فوق جسم مطلق
 است و فوق جسم مطلق جوهر است و آن جنس که در جواب از جمیع مشارکات
 و آن جنس واقع شود آنرا جنس قریب خوانند چون حیوان که هر چنان
 در حیوانیت مشترک است چون او را با انسان در سوال جمع کنی جواب
 حیوان باشد و آن جنس که در جواب از جمیع مشارکات واقع نشود
 آنرا جنس بعید خوانند چون جسم نامی که مشترک است میان انسان و
 حیوانات و نباتات لیکن در جواب سوال از انسان با نباتات
 مقول میشود و در جواب سوال از انسان با حیوانات دیگر مقول نمیشود
 هر جنس که جواب از جمیع مشارکات در روی دو مرتبه باشد بعید یک مرتبه
 باشد چون جسم نامی و اگر جواب در آن جنس سه مرتبه باشد بعید دو
 مرتبه باشد چون جسم مطلق و علی هذا القیاس و بعد اجناس را جنس عالی

در جواب سوال از انسان و حیوانات و نباتات
 مقول میشود و در جواب سوال از انسان با حیوانات دیگر مقول نمیشود
 هر جنس که جواب از جمیع مشارکات در روی دو مرتبه باشد بعید یک مرتبه
 باشد چون جسم نامی و اگر جواب در آن جنس سه مرتبه باشد بعید دو
 مرتبه باشد چون جسم مطلق و علی هذا القیاس و بعد اجناس را جنس عالی

در جواب سوال از انسان و حیوانات و نباتات
 مقول میشود و در جواب سوال از انسان با حیوانات دیگر مقول نمیشود
 هر جنس که جواب از جمیع مشارکات در روی دو مرتبه باشد بعید یک مرتبه
 باشد چون جسم نامی و اگر جواب در آن جنس سه مرتبه باشد بعید دو
 مرتبه باشد چون جسم مطلق و علی هذا القیاس و بعد اجناس را جنس عالی

در جواب سوال از انسان و حیوانات و نباتات
 مقول میشود و در جواب سوال از انسان با حیوانات دیگر مقول نمیشود
 هر جنس که جواب از جمیع مشارکات در روی دو مرتبه باشد بعید یک مرتبه
 باشد چون جسم نامی و اگر جواب در آن جنس سه مرتبه باشد بعید دو
 مرتبه باشد چون جسم مطلق و علی هذا القیاس و بعد اجناس را جنس عالی

در جواب سوال از انسان و حیوانات و نباتات
 مقول میشود و در جواب سوال از انسان با حیوانات دیگر مقول نمیشود
 هر جنس که جواب از جمیع مشارکات در روی دو مرتبه باشد بعید یک مرتبه
 باشد چون جسم نامی و اگر جواب در آن جنس سه مرتبه باشد بعید دو
 مرتبه باشد چون جسم مطلق و علی هذا القیاس و بعد اجناس را جنس عالی

کبری

و نوع اضافی نماید که نوع حقیقی باشد چنانکه گفته شد شاید که نباشد چون
 که نوع اضافی جسم نامی است جسم نامی که نوع اضافی جسم است جسم که نوع اضافی
 جوهر است و اما آن کلی که از حقیقت افراد خارج است اگر گفته شود یک
 حقیقت باشد آنرا خاصه خوانند و او حقیقت را نیز کنند از غیر غیر عینی
 پس او کلی باشد که مقول شود و در جواب ای شئی هوئی عرضیه چون
 ضاحک نسبت با انسان و اگر مشترک باشد میان دو حقیقت یا بیشتر
 آن را عرض عام خوانند چون باشی که مشترک است میان انسان و
 حیوانات پس کلیات مختصه شد چنانچه نوع و جنس و فصل و خاصه عرض
 عام فصل معرفت بر چهار قسم است اول حد نام و آن مرکب باشد از
 جنس قریب و فصل قریب چون حیوان ناطق در تعریف انسان
 دوم حد ناقص و آن مرکب باشد از جنس بعید و فصل قریب چون
 جسم نامی ناطق یا جسم ناطق یا جوهر ناطق در تعریف انسان سوم تنظیم
 و آن مرکب باشد از جنس قریب و خاصه چون حیوان ضاحک

کبی

و نوع اضافی نماید که نوع حقیقی باشد چنانکه گفته شد شاید که نباشد چون
 که نوع اضافی جسم نامی است جسم نامی که نوع اضافی جسم است جسم که نوع اضافی
 جوهر است و اما آن کلی که از حقیقت افراد خارج است اگر گفته شود یک
 حقیقت باشد آنرا خاصه خوانند و او حقیقت را نیز کنند از غیر غیر عینی
 پس او کلی باشد که مقول شود و در جواب ای شئی هوئی عرضیه چون
 ضاحک نسبت با انسان و اگر مشترک باشد میان دو حقیقت یا بیشتر
 آن را عرض عام خوانند چون باشی که مشترک است میان انسان و
 حیوانات پس کلیات مختصه شد چنانچه نوع و جنس و فصل و خاصه عرض
 عام فصل معرفت بر چهار قسم است اول حد نام و آن مرکب باشد از
 جنس قریب و فصل قریب چون حیوان ناطق در تعریف انسان
 دوم حد ناقص و آن مرکب باشد از جنس بعید و فصل قریب چون
 جسم نامی ناطق یا جسم ناطق یا جوهر ناطق در تعریف انسان سوم تنظیم
 و آن مرکب باشد از جنس قریب و خاصه چون حیوان ضاحک

[illegible]

کبریٰ

نسخی از کتابخانه
 پس محمد دوازدهم
 شریفی از کتاب
 دجله از کتاب
 او در قریب ۱۲
 کوکب الجبل
 و قریب
 و قریب
 خاور و قریب
 قریب
 ۱۲

و منصرف و مانده آن فصل چون فارغ شدیم از مباحث تصورات
که مرکب خود میوه دانستی
شروع کردیم در تصدیقات همچنانکه در تحصیل تصورات نظریه مخارج بودیم
و چون به بیان اصل تمهید و دیگر که آن قول شارح است باقسام خود که آن
فراست دارد به است دیگر بیان کلیات خمس که قول شارح از آن کتب
شود و نیز آن وجهی که تصدیقات نظریه مخارج ایجاب و نیز یکی بیان اصل تصدیقات
ریز که آن بحث است باقسام خود و دیگر یکی بیان قضایا که بحث از آن کتب
شود و اچا است که بیان مباحث قضایا مقدم باشد بر مباحث حجت پس
میگویم که قضیه اول نیست که صحیح باشد تصدیق و کذب قائل وی
و قضیه کسب سی مرکب باشد از چهار چیز حکوم علیه و محکوم بر و نسبت
حکوم علیه و حکم ایجاب یا السلب و فرق میان نسبت حکمیه و حکم در صورت
تشکک ظاهر شود که در اینجا نسبت حکمیه است و حکم نیست زیرا که
تشکک نسبت و حکم نیست و قضیه بر قسم است حکمیه و شرط متصل و شرط منفصل
زیرا که محکوم علیه و محکوم بر قضیه اگر مفرد باشد یا حکم مفرد باشد آن قضیه را حکم میگویند
و اگر مرکب باشد آن قضیه را نسبت میگویند
و اگر مرکب باشد آن قضیه را نسبت میگویند

کری

اینک در این کتاب در بیان این که انسان مرکب از اجزای مختلف است و هر یک از این اجزا دارای خاصیت خاصه است و این که این اجزا با هم ترکیب شده و یک جسم واحد را تشکیل می دهند و این که این جسم واحد دارای صفات خاصه است و این که این صفات با هم ترکیب شده و یک انسان را تشکیل می دهند.

در تعریف انسان چهارم رسم ناقص و آن مرکب باشد از جنس جسمیه
 و خاصه چون جسم نامی خاک یا جسم ضاحک یا جوهر ضاحک در تعریف
 انسان و شاید که رسم ناقص مرکب باشد از عرض عام و خاصه چون
 موجود ضاحک در تعریف انسان و شاید که مرکب باشد از عرض خاصه
 فقط که مختص باشد جمله صفیات بحقیقت واحد چون ماش علمی حد میله
 رئیس الاظهار با وی البشیرة مستقیم القامه ضحاك بالطبع در تعریف
 انسان و پیش اهل اصول و عربیت معرفت را با جمیع اقسامش حد خوانند
 فصل در تعریفات اشغال الفاظ مجازی و مشتق که جائز نباشد که در تعریف
 قرینه و افتخار بود و باشد فصل بدانکه دانستن حقائق موجودات چون
 انسان فرم مانند آن و تمیز کردن میان اجناس و فصول آن
 حقائق و میان اعراض عامه و خواص آنها در رعایت شک است و دانستن
 مفهومات اصطلاحیه و تمیز کردن میان اجناس و اعراض عامه و میان
 فصول و خواص آنها آسانست چون مفهوم کبر و اسم و فعل و حرف و سبب

اینک در این کتاب در بیان این که انسان مرکب از اجزای مختلف است و هر یک از این اجزا دارای خاصیت خاصه است و این که این اجزا با هم ترکیب شده و یک جسم واحد را تشکیل می دهند و این که این جسم واحد دارای صفات خاصه است و این که این صفات با هم ترکیب شده و یک انسان را تشکیل می دهند.

۱۶
 کبری

اینک در این کتاب در بیان این که انسان مرکب از اجزای مختلف است و هر یک از این اجزا دارای خاصیت خاصه است و این که این اجزا با هم ترکیب شده و یک جسم واحد را تشکیل می دهند و این که این جسم واحد دارای صفات خاصه است و این که این صفات با هم ترکیب شده و یک انسان را تشکیل می دهند.

وَأَمِنْ حُرِّهَا وَكُلِّ مَا شَدَّ الرِّبَا ۚ إِنَّهَا حَرَامٌ

تالی خوانند فصل موضوع اگر در قضیه حلیه خبری اخصی باشد آن قضیه اخصیه

خواهند چون زید نویسنده است و زید نویسنده نیست و اگر کلی باشد پس اگر

بیان کیت افزد کرده اند آن قضیه را همچو نوازند چون انسان نویسنده

است و انسان نویسنده نیست و اگر بیان کیمیت اقرار کرده اند آنرا

قضیه مخصوصه خوانند و این چهار قسم است موجیه کلیه سالبه کلیه موجیه جزئیه سالبه جزئیه

فصل فی قضایا تخصیص در علوم مقبض نیست و قضیه معلوم در وقت محصوره بریه

است پس قضا یا می معتبره در علوم حکمیة مخصوصات اربعه است فصل در

سلب در قضیه جون و محمول شود آن قضیه را معروضه خوانند چون زیر این

است و اگر جزو نشود آنرا اتصال خوانند چون زیر نیست نویسنده فصل

نسبت محمول بامرفوع خواه یا کاب خواه بلسبب شاید که ضروری باشد

فرض نما الانفاك باشد از اقصیه مضوره مسقطه خوانند چون

کائنات کے تمام مخلوق کو اللہ تعالیٰ نے اپنے فضل و کرم سے مالا مال کیا ہے۔

فصل فی بیان احوال و حاله

چنان از دستش که را زانکه کرد و شود در خفا نگه دارد تا آنکه بهینست چای و آب میوه را که در کوزه خود پخته اند

تسبیح الہی تعالیٰ فیوض فیضانی علی سلسلہ شریعی

[illegible]

۱۹ مری

Y

...

...

1

...

...

11

کے

2

五

...

卷一

5. 1

در این کتاب که در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است

در این کتاب که در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است

در این کتاب که در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است

در این کتاب که در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است

در این کتاب که در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است

در این کتاب که در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است

در این کتاب که در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است

در این کتاب که در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است و در بیان حقایق و معانی است

The image shows a single page from a historical Persian manuscript, likely a philosophical or theological treatise. The text is written in a cursive Nasta'liq script. At the top, there are several lines of text, some of which appear to be introductory or supplementary. Below this, the main body of the text is arranged in vertical columns. A prominent feature is a diamond-shaped diagram in the center-right area, containing the word "کبری" (Kubra) and the number "۴". This diagram is surrounded by additional text. At the bottom of the page, there is a large rectangular box containing more text, possibly a summary or a specific argument. The overall appearance is that of a well-preserved but aged document, with some ink bleed-through visible from the reverse side.

دوم استقرار که آن استدلال است بحال جزئیات بر حال کلی چنانکه
گوئی هر یک از انسان و طیور و بهائم فاک اسفل راعی جنبانند
حال مضغ پس جمیع حیوان چنین باشند پس استدلال کروی بحال
جزئیات حیوان که انسان بهایم و طیور اند بر حال حیوان که کلی
ایشان است سوم تمثیل که آن استدلال است بحال جزئی بر حال
جزئی دیگر چنانکه گوئی نمید حرام است بنا بر آنکه خمر حرام است زیرا که
هر دو جزئی مسکونند فصل استقرار و تمثیل مفید ظن باشند و قیاس
مفید یقین باشد پس محله در باب تحصیل تصدیقات قیاس است
و آن عبارت است از قول مؤلف از قضایا که لازم آید از وی
لذاته قول دیگر چنانکه گوئی عالم متغیر است و هر چه متغیر است حادث
پس لازم آمد که عالم حادث باشد و قیاس بر دو قسمت یکی
اقتراکی که در وسیع نتیجه یا یقین نتیجه بالفعل مذکور نباشد چنانکه
مذکور شد دوم استثنائی که در وسیع نتیجه یا یقین نتیجه بالفعل

[illegible][illegible]

[illegible]

مذکور باشد چنانکه گوی اگر این آدمی باشد حیوان باشد لیکن آدمی
 پس حیوان باشد لیکن حیوان نیست پس آدمی نیست فصل تمایز
 اقتضای یا جمعی باشد یعنی مرکب از حلیات یا غیر جمعی باشد و قسم
 اول اظهر است پس بروی اقتضای کنیم و آن بر چهار نوع است
 زیرا که نسبت میان موضوع و محمول چون محمول باشد احتیاج
 اقتضای بموضوعی که او را با هر دو طرف نسبت باشد تا با واسطه و
 نسبت میان موضوع مطلوب و محمول آن معلوم شود و آنرا
 اوسط خوانند چنانکه موضوع مطلوب را اصفرا خوانند و محمول را کبر
 و جدا اوسط اگر محمول شود اصفرا و موضوع شود کبر را شکل اول خوانند و اگر
 عکس این باشد آنرا شکل رابع خوانند و اگر محمول شود هر دو را آن را
 شکل ثانی خوانند و اگر موضوع باشد هر دو را آنرا شکل ثالث خوانند
 فصل شکل اول را شرط نتایج آنست که ضریف و کسین
 قضیه که شش بر اصفراست موجه باشد تا افراد اصفرا و اوسط

مجلس شورای اسلامی ایران

الحمد لله الذي جعل العلم نوراً
 و جعل القرآن هدى للناس
 و جعل الدنيا داراً فانية
 و جعل الآخرة داراً باقية

۴۵

طبع پس او را نیاوردیم اما قیاس استثنائی بر دو قسم است یکی اتصال و دو فصل
 اتصال آنست که مرکب باشد از متصایر و میسر با وضع مقدم و از آنجا که وضع تالی باشد
 چنانکه گوئی که اگر این جسم انسان باشد حیوان باشد لیکن انسان است پس حیوان
 باشد یا مرکب متصل از میسر با وضع تالی و از آنجا که وضع مقدم است چنانکه گوئی در مثال
 مذکور لیکن حیوان نیست پس انسان باشد اما انفصالی آنست که مرکب باشد از متصایر
 حقیقیه یا وضع اصغر جزو این است چنانکه وضع بزرگ باشد و بارغ اصغر جزو این را بنابر
 وضع بزرگ باشد پس اگر چه این تجزیه باشد چنانکه گوئی این عدد یا زوج است یا فرد لیکن
 زوج است پس زوج نیست لیکن زوج نیست لیکن زوج نیست پس فرد باشد لیکن فرد
 نیست پس زوج باشد یا مرکب باشد از مفصله مانده الجمع با وضع اصغر جزو این را بنابر
 جزو دیگر باشد پس از دو تجزیه باشد چنانکه گوئی این جسم یا شجر است یا غیر لیکن شجر است پس
 غیر است لیکن شجر است پس شجر نیست یا مرکب باشد از مفصله مانده اخلو با
 وضع اصغر جزو این را بنابر تجزیه وضع جزو دیگر باشد پس شجر است یا اوراد است چنانکه
 گوئی این جسم یا لاجر یا لاشجر لیکن شجر است پس لاجر باشد لیکن شجر است پس لاجر باشد

کبری

و اما انفصال آنست که مرکب باشد از متصایر و میسر با وضع مقدم و از آنجا که وضع تالی باشد
 چنانکه گوئی که اگر این جسم انسان باشد حیوان باشد لیکن انسان است پس حیوان
 باشد یا مرکب متصل از میسر با وضع تالی و از آنجا که وضع مقدم است چنانکه گوئی در مثال
 مذکور لیکن حیوان نیست پس انسان باشد اما انفصالی آنست که مرکب باشد از متصایر
 حقیقیه یا وضع اصغر جزو این است چنانکه وضع بزرگ باشد و بارغ اصغر جزو این را بنابر
 وضع بزرگ باشد پس اگر چه این تجزیه باشد چنانکه گوئی این عدد یا زوج است یا فرد لیکن
 زوج است پس زوج نیست لیکن زوج نیست لیکن زوج نیست پس فرد باشد لیکن فرد
 نیست پس زوج باشد یا مرکب باشد از مفصله مانده الجمع با وضع اصغر جزو این را بنابر
 جزو دیگر باشد پس از دو تجزیه باشد چنانکه گوئی این جسم یا شجر است یا غیر لیکن شجر است پس
 غیر است لیکن شجر است پس شجر نیست یا مرکب باشد از مفصله مانده اخلو با
 وضع اصغر جزو این را بنابر تجزیه وضع جزو دیگر باشد پس شجر است یا اوراد است چنانکه
 گوئی این جسم یا لاجر یا لاشجر لیکن شجر است پس لاجر باشد لیکن شجر است پس لاجر باشد

و اما انفصال آنست که مرکب باشد از متصایر و میسر با وضع مقدم و از آنجا که وضع تالی باشد
 چنانکه گوئی که اگر این جسم انسان باشد حیوان باشد لیکن انسان است پس حیوان
 باشد یا مرکب متصل از میسر با وضع تالی و از آنجا که وضع مقدم است چنانکه گوئی در مثال
 مذکور لیکن حیوان نیست پس انسان باشد اما انفصالی آنست که مرکب باشد از متصایر
 حقیقیه یا وضع اصغر جزو این است چنانکه وضع بزرگ باشد و بارغ اصغر جزو این را بنابر
 وضع بزرگ باشد پس اگر چه این تجزیه باشد چنانکه گوئی این عدد یا زوج است یا فرد لیکن
 زوج است پس زوج نیست لیکن زوج نیست لیکن زوج نیست پس فرد باشد لیکن فرد
 نیست پس زوج باشد یا مرکب باشد از مفصله مانده الجمع با وضع اصغر جزو این را بنابر
 جزو دیگر باشد پس از دو تجزیه باشد چنانکه گوئی این جسم یا شجر است یا غیر لیکن شجر است پس
 غیر است لیکن شجر است پس شجر نیست یا مرکب باشد از مفصله مانده اخلو با
 وضع اصغر جزو این را بنابر تجزیه وضع جزو دیگر باشد پس شجر است یا اوراد است چنانکه
 گوئی این جسم یا لاجر یا لاشجر لیکن شجر است پس لاجر باشد لیکن شجر است پس لاجر باشد

الاسان من صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره و بعضی از ان صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره

بعضی از ان صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره و بعضی از ان صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره

بعضی از ان صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره و بعضی از ان صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره

بعضی از ان صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره و بعضی از ان صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره

کبری

بعضی از ان صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره و بعضی از ان صراطیست که از ان بعضی است و بعضی غیره

والمعنى ان كل واحد من هذه الالوان هو من جنس واحد وهو الانسان...
والمعنى ان كل واحد من هذه الالوان هو من جنس واحد وهو الانسان...
والمعنى ان كل واحد من هذه الالوان هو من جنس واحد وهو الانسان...

والمعنى ان كل واحد من هذه الالوان هو من جنس واحد وهو الانسان...
والمعنى ان كل واحد من هذه الالوان هو من جنس واحد وهو الانسان...
والمعنى ان كل واحد من هذه الالوان هو من جنس واحد وهو الانسان...

والله اعلم بالصواب...
والله اعلم بالصواب...
والله اعلم بالصواب...

والمعنى ان كل واحد من هذه الالوان هو من جنس واحد وهو الانسان...
والمعنى ان كل واحد من هذه الالوان هو من جنس واحد وهو الانسان...
والمعنى ان كل واحد من هذه الالوان هو من جنس واحد وهو الانسان...

من حق واحد هو العرش الجامع كالمفرد بالقوة او بالفعل الانسان وغيره
من الحيوانات ويريهم بان كل بقية على ما تحت خالق مختلفة فكله عرضيا
القول الشارح الحد قوله ان على ما به الشيء وهو الذي يتركب من
جسد وشر وفسل القريبين كالحيوان لناطق بالنسبة الى الانسان
وهو الحد لنام والحد لناقص وهو الذي يتركب من جنس البشري
القريب بالجسم لناطق بالنسبة الى الانسان والشر لنام وهو الذي يتركب
عن الجنس القريب للشر وخصته الامور كالحيوان لاضاهاة
الاسنان والشر لنام لناطق بالنسبة الى الانسان والشر لنام وهو الذي يتركب
تقولنا في تعريف الانسان انه ما شاع على كل من عريض الاطراف بالشرية
المنقبه لافاه ضاهاة على الطبع القضايا القضاية قول الصديق يقال القضايا
انه صا د قضايا وكذا هو في الحقيقة كقولنا ان كاتبة ما شاع طية متشبهة بالقضايا
من صحت كحاج من كبريات هذه السيات ١٢ ان من صحت كحاج من كبريات هذه السيات ١٢

الساخوجي

من حق واحد هو العرش الجامع كالمفرد بالقوة او بالفعل الانسان وغيره
من الحيوانات ويريهم بان كل بقية على ما تحت خالق مختلفة فكله عرضيا
القول الشارح الحد قوله ان على ما به الشيء وهو الذي يتركب من
جسد وشر وفسل القريبين كالحيوان لناطق بالنسبة الى الانسان
وهو الحد لنام والحد لناقص وهو الذي يتركب من جنس البشري
القريب بالجسم لناطق بالنسبة الى الانسان والشر لنام وهو الذي يتركب
عن الجنس القريب للشر وخصته الامور كالحيوان لاضاهاة
الاسنان والشر لنام لناطق بالنسبة الى الانسان والشر لنام وهو الذي يتركب
تقولنا في تعريف الانسان انه ما شاع على كل من عريض الاطراف بالشرية
المنقبه لافاه ضاهاة على الطبع القضايا القضاية قول الصديق يقال القضايا
انه صا د قضايا وكذا هو في الحقيقة كقولنا ان كاتبة ما شاع طية متشبهة بالقضايا
من صحت كحاج من كبريات هذه السيات ١٢ ان من صحت كحاج من كبريات هذه السيات ١٢

وهو الجنس ويرسم بأنه كل مقول على كتابين مختلفين بالحقائق
 جوابيا هو واما مقول في الجوابيا هو بحسب الشركة والخصوصية
 كالا انسان بالنسبة الى زيد غيرهما وهو النوع ويرسم بان كل
 مقول على كثيرين مختلفين بالاعداد في الحقيقة فهو اطلاقا هو واما غير
 مقول في جوابا هو بل في جوابا اي شي هو في ذاته وهو الذي يميز
 الشي عما يشترك في الجنس كناطق بالنسبة الى الانسان وهو الفصل
 ويرسم بان كل يقال على الشي في جوابا اي شي هو في ذاته واما الضم فهو
 اما ان يمنع انفكاكه عن الماهية وهو العرض اللازم او لا يمنع وهو
 العرض المفارق وكل واحد منهما اما ان يختص بحقيقة واحدة هو
 الخاص كالضاحك بالقوة او بالفعل الانسان ويرسم بانها كلية
 يقبل تحت حقيقة واحدة فقط ولا عرضيا واما ان يعبر حقائق

ايساغوجي

ما هو المقول على كتابين مختلفين بالحقائق
 الجوابيا هو بحسب الشركة والخصوصية
 كالا انسان بالنسبة الى زيد غيرهما وهو النوع ويرسم بان كل
 مقول على كثيرين مختلفين بالاعداد في الحقيقة فهو اطلاقا هو واما غير
 مقول في جوابا هو بل في جوابا اي شي هو في ذاته وهو الذي يميز
 الشي عما يشترك في الجنس كناطق بالنسبة الى الانسان وهو الفصل
 ويرسم بان كل يقال على الشي في جوابا اي شي هو في ذاته واما الضم فهو
 اما ان يمنع انفكاكه عن الماهية وهو العرض اللازم او لا يمنع وهو
 العرض المفارق وكل واحد منهما اما ان يختص بحقيقة واحدة هو
 الخاص كالضاحك بالقوة او بالفعل الانسان ويرسم بانها كلية
 يقبل تحت حقيقة واحدة فقط ولا عرضيا واما ان يعبر حقائق

ما هو المقول على كتابين مختلفين بالحقائق
 الجوابيا هو بحسب الشركة والخصوصية
 كالا انسان بالنسبة الى زيد غيرهما وهو النوع ويرسم بان كل
 مقول على كثيرين مختلفين بالاعداد في الحقيقة فهو اطلاقا هو واما غير
 مقول في جوابا هو بل في جوابا اي شي هو في ذاته وهو الذي يميز
 الشي عما يشترك في الجنس كناطق بالنسبة الى الانسان وهو الفصل
 ويرسم بان كل يقال على الشي في جوابا اي شي هو في ذاته واما الضم فهو
 اما ان يمنع انفكاكه عن الماهية وهو العرض اللازم او لا يمنع وهو
 العرض المفارق وكل واحد منهما اما ان يختص بحقيقة واحدة هو
 الخاص كالضاحك بالقوة او بالفعل الانسان ويرسم بانها كلية
 يقبل تحت حقيقة واحدة فقط ولا عرضيا واما ان يعبر حقائق

ما هو المقول على كتابين مختلفين بالحقائق
 الجوابيا هو بحسب الشركة والخصوصية
 كالا انسان بالنسبة الى زيد غيرهما وهو النوع ويرسم بان كل
 مقول على كثيرين مختلفين بالاعداد في الحقيقة فهو اطلاقا هو واما غير
 مقول في جوابا هو بل في جوابا اي شي هو في ذاته وهو الذي يميز
 الشي عما يشترك في الجنس كناطق بالنسبة الى الانسان وهو الفصل
 ويرسم بان كل يقال على الشي في جوابا اي شي هو في ذاته واما الضم فهو
 اما ان يمنع انفكاكه عن الماهية وهو العرض اللازم او لا يمنع وهو
 العرض المفارق وكل واحد منهما اما ان يختص بحقيقة واحدة هو
 الخاص كالضاحك بالقوة او بالفعل الانسان ويرسم بانها كلية
 يقبل تحت حقيقة واحدة فقط ولا عرضيا واما ان يعبر حقائق

امدادار معتمد ہے ایجا مسقطات متاہکلمات امداد رضا حاضر ابدوں رائد اردو دھندلاؤں ۱۲

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

وزيد ليس كما يجب لا يتحقق ذلك الاختلاف في الخصوصية بل لا بد
 اشار لذلك حاشا لاجل ما ثبت من كونه اختلاف في تخصيص مذكور و قد
 قضيه كرميوع انها شخصه مع لو دكر هو اتفاق آس مرد و مروضات فانه مذكور
 اتفاقا في الموضوع والمحل والزمان والمكان والاضافه وبقول

وَالْفَعْلُ وَالْجَزْءُ وَالْكَوْنُ الشَّرْطُ فَتَقْبِضُ الْمَوْجِبَةَ الْكَلِمَةَ أَقَامَهُ السَّالِمُ الْحَبْرِيُّ
حرف فاعله اى انا وهو تقييد ما بعد هو دست برتقاوس
تا قبض //

كقولنا كل نسا حيوان وبعض الانسان ليس حيوان ونقيض البتة
الكلية افهام الموصية الخ شئة كقولنا لا شئ من الانسان حيوان و

بعض الانسان حيوان والمقصود بالتحقيق التناقض بينهما لا بعد

اختلافهما في الكلية والجزئية لا الكليتين فليكن بيان قولنا
كل انسان كاتب ولا شيء من الانسان بكتاب في الجزئيتين قد

ایسا غوی جی

[illegible]

ایسا غوی

[illegible]

تصدیق قولنا بعض الانسان كاتب وبعض الانسان ليس
 بکاتب **الحکس** تصیر الموضع محمولاً والمحمول موضوعاً مع
 بقائه السلب لايجاب والصدق والکذب بحالهما والکونه باله
 لا تنعکس کلیة ان یصدق قولنا کل انسان حیوان ولا یصدق
 کل حیوان انسان بل تنعکس جزئیه لان اذا قلنا کل انسان حیوان
 یصدق قولنا بعض الحیوان انسان فانما یجوز الموضع و هو
 بالانسان الحیوان فیکون بعض الحیوان انساناً الموجهة للحیوة
 تنعکس جزئیه بهذه الحیوة ایضاً والسالبة کلیة تنعکس کلیة
 لا شیء من الحیوان انسان والسالبة الجزئیه لا تنعکس لیس وقال
 یصدق بعض الحیوان لیس لانسان ولا یصدق عکسه القیاس

تصدیق قولنا بعض الانسان كاتب وبعض الانسان ليس
 بکاتب **الحکس** تصیر الموضع محمولاً والمحمول موضوعاً مع
 بقائه السلب لايجاب والصدق والکذب بحالهما والکونه باله
 لا تنعکس کلیة ان یصدق قولنا کل انسان حیوان ولا یصدق
 کل حیوان انسان بل تنعکس جزئیه لان اذا قلنا کل انسان حیوان
 یصدق قولنا بعض الحیوان انسان فانما یجوز الموضع و هو
 بالانسان الحیوان فیکون بعض الحیوان انساناً الموجهة للحیوة
 تنعکس جزئیه بهذه الحیوة ایضاً والسالبة کلیة تنعکس کلیة
 لا شیء من الحیوان انسان والسالبة الجزئیه لا تنعکس لیس وقال
 یصدق بعض الحیوان لیس لانسان ولا یصدق عکسه القیاس

ایسا غوی جی
 تصدیق قولنا بعض الانسان كاتب وبعض الانسان ليس
 بکاتب **الحکس** تصیر الموضع محمولاً والمحمول موضوعاً مع
 بقائه السلب لايجاب والصدق والکذب بحالهما والکونه باله
 لا تنعکس کلیة ان یصدق قولنا کل انسان حیوان ولا یصدق
 کل حیوان انسان بل تنعکس جزئیه لان اذا قلنا کل انسان حیوان
 یصدق قولنا بعض الحیوان انسان فانما یجوز الموضع و هو
 بالانسان الحیوان فیکون بعض الحیوان انساناً الموجهة للحیوة
 تنعکس جزئیه بهذه الحیوة ایضاً والسالبة کلیة تنعکس کلیة
 لا شیء من الحیوان انسان والسالبة الجزئیه لا تنعکس لیس وقال
 یصدق بعض الحیوان لیس لانسان ولا یصدق عکسه القیاس

تصدیق قولنا بعض الانسان كاتب وبعض الانسان ليس
 بکاتب **الحکس** تصیر الموضع محمولاً والمحمول موضوعاً مع
 بقائه السلب لايجاب والصدق والکذب بحالهما والکونه باله
 لا تنعکس کلیة ان یصدق قولنا کل انسان حیوان ولا یصدق
 کل حیوان انسان بل تنعکس جزئیه لان اذا قلنا کل انسان حیوان
 یصدق قولنا بعض الحیوان انسان فانما یجوز الموضع و هو
 بالانسان الحیوان فیکون بعض الحیوان انساناً الموجهة للحیوة
 تنعکس جزئیه بهذه الحیوة ایضاً والسالبة کلیة تنعکس کلیة
 لا شیء من الحیوان انسان والسالبة الجزئیه لا تنعکس لیس وقال
 یصدق بعض الحیوان لیس لانسان ولا یصدق عکسه القیاس

ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود وكلما كان النهار موجودا
 فالارض مضيئة ينتج ان كانت الشمس طالعة فالارض مضيئة و
 اما من منفصلتين كقولنا كل عدد اما زوج او فرد وكل زوج
 فهو اما زوج الزوج او زوج الفرد ينتج كل عدد فهو اما فرد
 او زوج الزوج او زوج الفرد واما من حملية ومتصلة كقولنا
 كلما كان هذا انسانا فهو حيوان وكل حيوان فهو جسم ينتج
 كلما كان هذا انسانا فهو جسم واما من حملية ومنفصلة
 كقولنا كل عدد اما فرد او زوج وكل زوج فهو منقسم متساوين
 ينتج كل عدد فهو اما فرد واما منقسم متساويين واما من متصلة
 ومنفصلة كقولنا كلما كان هذا انسانا فهو حيوان وكل حيوان فهو
 اما ابيض واسود ينتج كلما كان هذا انسانا فهو اما ابيض او

ايسا عنجی

فان كان النهار موجودا فالارض مضيئة
 واما من منفصلتين كقولنا كل عدد اما زوج او فرد
 فهو اما زوج الزوج او زوج الفرد ينتج كل عدد فهو اما فرد
 او زوج الزوج او زوج الفرد واما من حملية ومتصلة كقولنا
 كلما كان هذا انسانا فهو حيوان وكل حيوان فهو جسم
 ينتج كلما كان هذا انسانا فهو جسم واما من حملية ومنفصلة
 كقولنا كل عدد اما فرد او زوج وكل زوج فهو منقسم متساوين
 ينتج كل عدد فهو اما فرد واما منقسم متساويين واما من متصلة
 ومنفصلة كقولنا كلما كان هذا انسانا فهو حيوان وكل حيوان فهو
 اما ابيض واسود ينتج كلما كان هذا انسانا فهو اما ابيض او

كَأَنَّهُ هَذَا الرَّحْمَنُ عَلَى أَوَّلِ كُرْسِيِّهِ قَتْلَ طَائِفَةٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ

[illegible]

ميدان النطق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هذا لا يساكنه من جهة بينان المطبق من رتبة على فصول فصل

العلم اما ليس فقط وهو حصول صورة الشيء في العسل و
العلم بالنسبة للسنة ١١٣١ هـ

تصدیق و هو تصور مع حکم و هو اسناد امر الی امر آخر

يحيى أباً وسليماً فيجب تقديم الأول على الثاني وضماً لتقديمه

طبعاً لان كل تصديق لابد فيه من التصديق فصل

في الألفاظ دلالة اللفظ على المعنى بتوسط الوضع

[illegible]

على كثيرين متفتحين بالحقائق في جواب ما هو الداخل

2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

[illegible]

في كل الافراد على السواء كالانسان والفرس **مشمك** كان حصوله في
 البعض اولي واقدام من الاخر كالوجود بالنسبة الى الواجب و
 الممكن وان كان كثيرا فان كان وضع لتلك المعاني على السوية
 مشتركة كعين وان لم يكن كذلك بل وضع لاحد ما فقل
 الى الثاني فح ان ترك موضوعه الاول يسمى منقولا لغيره فان كان
 ناقله عرفا كما كانت له شرعا ان كان ناقله شرعا
 كصلوة واصطلاحها ان كان ناقله عرفا خاصا كاصطلاح
 النعوى وان اعتبرك يسمى بالنسبة الى الاول حقيقة الى الثاني
 مجازا كالاسد بالنسبة الى الحيوان المفترس والرجل الفتيح
 وكل لفظ فهو بالنسبة الى لفظ اخر مرادف له ان توافقا
 في المعنى كالمر والغيث والاسد للبيت ومباين له ان لم يتوافقا

في كل الافراد على السواء كالانسان والفرس مشمك كان حصوله في البعض اولي واقدام من الاخر كالوجود بالنسبة الى الواجب والممكن وان كان كثيرا فان كان وضع لتلك المعاني على السوية مشتركة كعين وان لم يكن كذلك بل وضع لاحد ما فقل الى الثاني فح ان ترك موضوعه الاول يسمى منقولا لغيره فان كان ناقله عرفا كما كانت له شرعا ان كان ناقله شرعا كصلوة واصطلاحها ان كان ناقله عرفا خاصا كاصطلاح النعوى وان اعتبرك يسمى بالنسبة الى الاول حقيقة الى الثاني مجازا كالاسد بالنسبة الى الحيوان المفترس والرجل الفتيح وكل لفظ فهو بالنسبة الى لفظ اخر مرادف له ان توافقا في المعنى كالمر والغيث والاسد للبيت ومباين له ان لم يتوافقا

لا وجود كالمسود للوجود ولا زما لها هيته كالزوجه للامنين
 اما بين وهو الذي لا يقرب بقولنا انه كالفرد به الذي احد واما
 غير بين وهو الذي يفترق كالحمد وقت للعالم والعرض
 المفارق اما سريخ الزوال كحجرة الحجر صفرة الوجه اما بطيئة
 كالحقيقة كالحكم من اللازم والمفارق فهو الاختصاص بافراد
 حقيقة واحدة فهو الخاصة وترسم بانها كلية صادقة على افراد
 حقيقة واحدة صدق عرضها كالحقيقة بالقوة او بالفعال
 فهو من عام وترسم بان كل واحد على افراد حقيقة واحدة
 وغير هاء صدق عرضها كالماتني بها فصل لتكلياتها
 ان صدق كل منها على كل ما يصدق عليه الاخر كالانسان و
 الناطق وبينهما عموم وخصوص مطلقا ان صدق واحد على

لا وجود كالمسود للوجود ولا زما لها هيته كالزوجه للامنين
 اما بين وهو الذي لا يقرب بقولنا انه كالفرد به الذي احد واما
 غير بين وهو الذي يفترق كالحمد وقت للعالم والعرض
 المفارق اما سريخ الزوال كحجرة الحجر صفرة الوجه اما بطيئة
 كالحقيقة كالحكم من اللازم والمفارق فهو الاختصاص بافراد
 حقيقة واحدة فهو الخاصة وترسم بانها كلية صادقة على افراد
 حقيقة واحدة صدق عرضها كالحقيقة بالقوة او بالفعال
 فهو من عام وترسم بان كل واحد على افراد حقيقة واحدة
 وغير هاء صدق عرضها كالماتني بها فصل لتكلياتها
 ان صدق كل منها على كل ما يصدق عليه الاخر كالانسان و
 الناطق وبينهما عموم وخصوص مطلقا ان صدق واحد على

لا وجود كالمسود للوجود ولا زما لها هيته كالزوجه للامنين
 اما بين وهو الذي لا يقرب بقولنا انه كالفرد به الذي احد واما
 غير بين وهو الذي يفترق كالحمد وقت للعالم والعرض
 المفارق اما سريخ الزوال كحجرة الحجر صفرة الوجه اما بطيئة
 كالحقيقة كالحكم من اللازم والمفارق فهو الاختصاص بافراد
 حقيقة واحدة فهو الخاصة وترسم بانها كلية صادقة على افراد
 حقيقة واحدة صدق عرضها كالحقيقة بالقوة او بالفعال
 فهو من عام وترسم بان كل واحد على افراد حقيقة واحدة
 وغير هاء صدق عرضها كالماتني بها فصل لتكلياتها
 ان صدق كل منها على كل ما يصدق عليه الاخر كالانسان و
 الناطق وبينهما عموم وخصوص مطلقا ان صدق واحد على

فلازم والا فهو من مفارق واللازم قد يكون لازما

[illegible]

من العالم الحيوان وغيره ويبحث متوسطا ومتباين للكل و

شواهد من العقل قلنا ان الجور جنس و مراتب الاجناس ايضا

اربع و لکھن اعلیٰ کالج میں مراۃ الاجناس میں بی بی اجناس

والسافل كالحیوان والمتوسط بينهما كالجسم الناعم والجسم الخلق

والجنس المفرد كالعقل ان قلنا ان الجمهور ليس بجنس فصل

فالتعريفات المعروفة للشئ وهو الذي يستلزم تصور تصوي ذلك

ششمین و بیستمین حدیث تا این کتاب پنج فصل و پانزدهین حدیث تا فصل

ن کان نقصا و قریب حد اول و جنت بعد رسالتا مان

ان كنت قريت خاصة و سوانا قضا الكتاب فقط او بها بحث

الاحتياز من عند الله تعالى

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠

میزان المنطق

[illegible]

من العالی کالجیوان وغیرہ ویدیعی متوسطاومتبانی للکل و

هو المفرد العقل قلنا ان الجبر جنس له وراثته لاجناس ايضا

والساقل الحيوان المتوسط بينهما كالجسم النامي الجسم الطلق

والجنس المفرط كالعقلان قلنا ان الجوهري ليس بجنس فصل

في التعريفات المعروفة للشيء وهو الذي يستلزم تصورا لتصور ذلك

ن کان بفصل قرین حد او بہ وجنس بعید رسما تا مان

ان بجنس قریب خاصه و رسا ناقصا ان كانها فقط اوها و مختبره
 نقصان حواء السملی الی السلام نام

بجاء احترامه عن تعريف الشيء بما يساويه في معرفة وجهه

[illegible]

۱۲۰۰
 ۱۲۰۱
 ۱۲۰۲
 ۱۲۰۳
 ۱۲۰۴
 ۱۲۰۵
 ۱۲۰۶
 ۱۲۰۷
 ۱۲۰۸
 ۱۲۰۹
 ۱۲۱۰
 ۱۲۱۱
 ۱۲۱۲
 ۱۲۱۳
 ۱۲۱۴
 ۱۲۱۵
 ۱۲۱۶
 ۱۲۱۷
 ۱۲۱۸
 ۱۲۱۹
 ۱۲۲۰
 ۱۲۲۱
 ۱۲۲۲
 ۱۲۲۳
 ۱۲۲۴
 ۱۲۲۵
 ۱۲۲۶
 ۱۲۲۷
 ۱۲۲۸
 ۱۲۲۹
 ۱۲۳۰
 ۱۲۳۱
 ۱۲۳۲
 ۱۲۳۳
 ۱۲۳۴
 ۱۲۳۵
 ۱۲۳۶
 ۱۲۳۷
 ۱۲۳۸
 ۱۲۳۹
 ۱۲۴۰
 ۱۲۴۱
 ۱۲۴۲
 ۱۲۴۳
 ۱۲۴۴
 ۱۲۴۵
 ۱۲۴۶
 ۱۲۴۷
 ۱۲۴۸
 ۱۲۴۹
 ۱۲۵۰
 ۱۲۵۱
 ۱۲۵۲
 ۱۲۵۳
 ۱۲۵۴
 ۱۲۵۵
 ۱۲۵۶
 ۱۲۵۷
 ۱۲۵۸
 ۱۲۵۹
 ۱۲۶۰
 ۱۲۶۱
 ۱۲۶۲
 ۱۲۶۳
 ۱۲۶۴
 ۱۲۶۵
 ۱۲۶۶
 ۱۲۶۷
 ۱۲۶۸
 ۱۲۶۹
 ۱۲۷۰
 ۱۲۷۱
 ۱۲۷۲
 ۱۲۷۳
 ۱۲۷۴
 ۱۲۷۵
 ۱۲۷۶
 ۱۲۷۷
 ۱۲۷۸
 ۱۲۷۹
 ۱۲۸۰
 ۱۲۸۱
 ۱۲۸۲
 ۱۲۸۳
 ۱۲۸۴
 ۱۲۸۵
 ۱۲۸۶
 ۱۲۸۷
 ۱۲۸۸
 ۱۲۸۹
 ۱۲۹۰
 ۱۲۹۱
 ۱۲۹۲
 ۱۲۹۳
 ۱۲۹۴
 ۱۲۹۵
 ۱۲۹۶
 ۱۲۹۷
 ۱۲۹۸
 ۱۲۹۹
 ۱۳۰۰
 ۱۳۰۱
 ۱۳۰۲
 ۱۳۰۳
 ۱۳۰۴
 ۱۳۰۵
 ۱۳۰۶
 ۱۳۰۷
 ۱۳۰۸
 ۱۳۰۹
 ۱۳۱۰
 ۱۳۱۱
 ۱۳۱۲
 ۱۳۱۳
 ۱۳۱۴
 ۱۳۱۵
 ۱۳۱۶
 ۱۳۱۷
 ۱۳۱۸
 ۱۳۱۹
 ۱۳۲۰
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۲
 ۱۳۲۳
 ۱۳۲۴
 ۱۳۲۵
 ۱۳۲۶
 ۱۳۲۷
 ۱۳۲۸
 ۱۳۲۹
 ۱۳۳۰
 ۱۳۳۱
 ۱۳۳۲
 ۱۳۳۳
 ۱۳۳۴
 ۱۳۳۵
 ۱۳۳۶
 ۱۳۳۷
 ۱۳۳۸
 ۱۳۳۹
 ۱۳۴۰
 ۱۳۴۱
 ۱۳۴۲
 ۱۳۴۳
 ۱۳۴۴
 ۱۳۴۵
 ۱۳۴۶
 ۱۳۴۷
 ۱۳۴۸
 ۱۳۴۹
 ۱۳۵۰
 ۱۳۵۱
 ۱۳۵۲
 ۱۳۵۳
 ۱۳۵۴
 ۱۳۵۵
 ۱۳۵۶
 ۱۳۵۷
 ۱۳۵۸
 ۱۳۵۹
 ۱۳۶۰
 ۱۳۶۱
 ۱۳۶۲
 ۱۳۶۳
 ۱۳۶۴
 ۱۳۶۵
 ۱۳۶۶
 ۱۳۶۷
 ۱۳۶۸
 ۱۳۶۹
 ۱۳۷۰
 ۱۳۷۱
 ۱۳۷۲
 ۱۳۷۳
 ۱۳۷۴
 ۱۳۷۵
 ۱۳۷۶
 ۱۳۷۷
 ۱۳۷۸
 ۱۳۷۹
 ۱۳۸۰
 ۱۳۸۱
 ۱۳۸۲
 ۱۳۸۳
 ۱۳۸۴
 ۱۳۸۵
 ۱۳۸۶
 ۱۳۸۷
 ۱۳۸۸
 ۱۳۸۹
 ۱۳۹۰
 ۱۳۹۱
 ۱۳۹۲
 ۱۳۹۳
 ۱۳۹۴
 ۱۳۹۵
 ۱۳۹۶
 ۱۳۹۷
 ۱۳۹۸
 ۱۳۹۹
 ۱۴۰۰
 ۱۴۰۱
 ۱۴۰۲
 ۱۴۰۳
 ۱۴۰۴
 ۱۴۰۵
 ۱۴۰۶
 ۱۴۰۷
 ۱۴۰۸
 ۱۴۰۹
 ۱۴۱۰
 ۱۴۱۱
 ۱۴۱۲
 ۱۴۱۳
 ۱۴۱۴
 ۱۴۱۵
 ۱۴۱۶
 ۱۴۱۷
 ۱۴۱۸
 ۱۴۱۹
 ۱۴۲۰
 ۱۴۲۱
 ۱۴۲۲
 ۱۴۲۳
 ۱۴۲۴
 ۱۴۲۵
 ۱۴۲۶
 ۱۴۲۷
 ۱۴۲۸
 ۱۴۲۹
 ۱۴۳۰
 ۱۴۳۱
 ۱۴۳۲
 ۱۴۳۳
 ۱۴۳۴
 ۱۴۳۵
 ۱۴۳۶
 ۱۴۳۷
 ۱۴۳۸
 ۱۴۳۹
 ۱۴۴۰
 ۱۴۴۱
 ۱۴۴۲
 ۱۴۴۳
 ۱۴۴۴
 ۱۴۴۵
 ۱۴۴۶
 ۱۴۴۷
 ۱۴۴۸
 ۱۴۴۹
 ۱۴۵۰
 ۱۴۵۱
 ۱۴۵۲
 ۱۴۵۳
 ۱۴۵۴
 ۱۴۵۵
 ۱۴۵۶
 ۱۴۵۷
 ۱۴۵۸
 ۱۴۵۹
 ۱۴۶۰
 ۱۴۶۱
 ۱۴۶۲
 ۱۴۶۳
 ۱۴۶۴
 ۱۴۶۵
 ۱۴۶۶
 ۱۴۶۷
 ۱۴۶۸
 ۱۴۶۹
 ۱۴۷۰
 ۱۴۷۱
 ۱۴۷۲
 ۱۴۷۳
 ۱۴۷۴
 ۱۴۷۵
 ۱۴۷۶
 ۱۴۷۷
 ۱۴۷۸
 ۱۴۷۹
 ۱۴۸۰
 ۱۴۸۱
 ۱۴۸۲
 ۱۴۸۳
 ۱۴۸۴
 ۱۴۸۵
 ۱۴۸۶
 ۱۴۸۷
 ۱۴۸۸
 ۱۴۸۹
 ۱۴۹۰
 ۱۴۹۱
 ۱۴۹۲
 ۱۴۹۳
 ۱۴۹۴
 ۱۴۹۵
 ۱۴۹۶
 ۱۴۹۷
 ۱۴۹۸
 ۱۴۹۹
 ۱۵۰۰
 ۱۵۰۱
 ۱۵۰۲
 ۱۵۰۳
 ۱۵۰۴
 ۱۵۰۵
 ۱۵۰۶
 ۱۵۰۷
 ۱۵۰۸
 ۱۵۰۹
 ۱۵۱۰
 ۱۵۱۱
 ۱۵۱۲
 ۱۵۱۳
 ۱۵۱۴

كمال صدق عليه كماله من غير عكس كل الحيوان ولا انسان
 وبغيرها اعم وخصوص من وجه ان صدق كل احد منها
 على بعض ما صدق عليه الاخر فصدق كالحسين والابيض وبغيرها
 بتبين ان له صدق في شي منها كماله فهو ما يصدق عليه الاخر
 كالحسين والشجر فصل الجزئي فما يصدق على البعض لا يكون
 وليس جزئيا حقيقيا فكذا يصدق على كل اخص تحت اعم
 يسمى جزئيا اضافيا فصل النوع كما يصدق على اذكرناه و
 يسمى نوعا حقيقيا فكذا يصدق على كل امة يقال عليها وعلى
 غير ما جنس فجواب هو قول اوليا ويسمى نوعا اضافيا وتبين
 ان نوع لان اعم الانواع وهو العالي كالجنس واطن ما هو
 السافل كالانسان ويسمى نوعا لانواع او اعم من السافل وخص

كمال صدق عليه كماله من غير عكس كل الحيوان ولا انسان
 وبغيرها اعم وخصوص من وجه ان صدق كل احد منها
 على بعض ما صدق عليه الاخر فصدق كالحسين والابيض وبغيرها
 بتبين ان له صدق في شي منها كماله فهو ما يصدق عليه الاخر
 كالحسين والشجر فصل الجزئي فما يصدق على البعض لا يكون
 وليس جزئيا حقيقيا فكذا يصدق على كل اخص تحت اعم
 يسمى جزئيا اضافيا فصل النوع كما يصدق على اذكرناه و
 يسمى نوعا حقيقيا فكذا يصدق على كل امة يقال عليها وعلى
 غير ما جنس فجواب هو قول اوليا ويسمى نوعا اضافيا وتبين
 ان نوع لان اعم الانواع وهو العالي كالجنس واطن ما هو
 السافل كالانسان ويسمى نوعا لانواع او اعم من السافل وخص

كمال صدق عليه كماله من غير عكس كل الحيوان ولا انسان
 وبغيرها اعم وخصوص من وجه ان صدق كل احد منها
 على بعض ما صدق عليه الاخر فصدق كالحسين والابيض وبغيرها
 بتبين ان له صدق في شي منها كماله فهو ما يصدق عليه الاخر
 كالحسين والشجر فصل الجزئي فما يصدق على البعض لا يكون
 وليس جزئيا حقيقيا فكذا يصدق على كل اخص تحت اعم
 يسمى جزئيا اضافيا فصل النوع كما يصدق على اذكرناه و
 يسمى نوعا حقيقيا فكذا يصدق على كل امة يقال عليها وعلى
 غير ما جنس فجواب هو قول اوليا ويسمى نوعا اضافيا وتبين
 ان نوع لان اعم الانواع وهو العالي كالجنس واطن ما هو
 السافل كالانسان ويسمى نوعا لانواع او اعم من السافل وخص

كمال صدق عليه كماله من غير عكس كل الحيوان ولا انسان
 وبغيرها اعم وخصوص من وجه ان صدق كل احد منها
 على بعض ما صدق عليه الاخر فصدق كالحسين والابيض وبغيرها
 بتبين ان له صدق في شي منها كماله فهو ما يصدق عليه الاخر
 كالحسين والشجر فصل الجزئي فما يصدق على البعض لا يكون
 وليس جزئيا حقيقيا فكذا يصدق على كل اخص تحت اعم
 يسمى جزئيا اضافيا فصل النوع كما يصدق على اذكرناه و
 يسمى نوعا حقيقيا فكذا يصدق على كل امة يقال عليها وعلى
 غير ما جنس فجواب هو قول اوليا ويسمى نوعا اضافيا وتبين
 ان نوع لان اعم الانواع وهو العالي كالجنس واطن ما هو
 السافل كالانسان ويسمى نوعا لانواع او اعم من السافل وخص

[illegible]

فصل في تعريف القضايا واقسامها وما يتعلق بها القضية
 قوله لقائل ان صادقا وكاذبا هي شرطية ان انحلت
 الى قضيتين بعد حذف الرابط والافخمية فالشرطية اما
 متصلة وهي التي يحكم فيها بصدق قضية او لا صدقها على
 تقدير اخرى كقولنا ان كان هذا انسانا فهو حيوان ليس
 ان كان هذا انسانا فهو جاد واما منفصلة وهي التي يحكم
 فيها بالتناقض بين القضيتين في الصدق والكذب معا ويسمى
 حقيقة كقولنا هذا العدد ازوج او فرم او بنفيه كقولنا ليس
 هذا اما ان يكون حيوانا واسودا وفي الصدق فقط ويسمى
 الجمع كقولنا هذا انسان او فرس وفي الكذب فقط ويسمى
 الخلو كقولنا ازيدا ما ان يكون في البحر ولا يغرق فالخالية يتحقق

فصل في تعريف القضايا واقسامها وما يتعلق بها القضية
 قوله لقائل ان صادقا وكاذبا هي شرطية ان انحلت
 الى قضيتين بعد حذف الرابط والافخمية فالشرطية اما
 متصلة وهي التي يحكم فيها بصدق قضية او لا صدقها على
 تقدير اخرى كقولنا ان كان هذا انسانا فهو حيوان ليس
 ان كان هذا انسانا فهو جاد واما منفصلة وهي التي يحكم
 فيها بالتناقض بين القضيتين في الصدق والكذب معا ويسمى
 حقيقة كقولنا هذا العدد ازوج او فرم او بنفيه كقولنا ليس
 هذا اما ان يكون حيوانا واسودا وفي الصدق فقط ويسمى
 الجمع كقولنا هذا انسان او فرس وفي الكذب فقط ويسمى
 الخلو كقولنا ازيدا ما ان يكون في البحر ولا يغرق فالخالية يتحقق

فصل في تعريف القضايا واقسامها وما يتعلق بها القضية
 قوله لقائل ان صادقا وكاذبا هي شرطية ان انحلت
 الى قضيتين بعد حذف الرابط والافخمية فالشرطية اما
 متصلة وهي التي يحكم فيها بصدق قضية او لا صدقها على
 تقدير اخرى كقولنا ان كان هذا انسانا فهو حيوان ليس
 ان كان هذا انسانا فهو جاد واما منفصلة وهي التي يحكم
 فيها بالتناقض بين القضيتين في الصدق والكذب معا ويسمى
 حقيقة كقولنا هذا العدد ازوج او فرم او بنفيه كقولنا ليس
 هذا اما ان يكون حيوانا واسودا وفي الصدق فقط ويسمى
 الجمع كقولنا هذا انسان او فرس وفي الكذب فقط ويسمى
 الخلو كقولنا ازيدا ما ان يكون في البحر ولا يغرق فالخالية يتحقق

مبيان المنطق

هذا هو المنطق وهو علم يتناول ما يتعلق بالقضايا والقوانين المنطقية

هذا هو المنطق وهو علم يتناول ما يتعلق بالقضايا والقوانين المنطقية

هذا هو المنطق وهو علم يتناول ما يتعلق بالقضايا والقوانين المنطقية

[illegible]

لا اعتبار بالاجاب السلب بالنسبة لبطرفها فان كل ليس فهو لازم
 موجبة مع ان طرفها لمدى ان ولا شيء من المتحرك بساكن
 سالبة مع ان طرفها وجوديان والفرق بين البسيطة
 والموجبة المعدولة المحمول في اللفظ اما في التلاطفانها
 موجبة ان قل مت الرابطة على حرف السلب بسيطة
 ان اخرت عنها واما في التنائية فبالنية او باصطلاح
 على تخصيص لفظ غير او لا بالاجاب المعدول ولفظ ليس
 بالسلب البسيط او بالعكس فصل في القضايا الموجبة
 التي جرى الاصطلاح بالبحث عنها ثلث عشرة بسيطة
 ومركبة اما البسائط وهي التي حقيقتها ايجاب فقط او سلب
 فقط فثمة الضرورية المطلقة وهي التي يحكم فيها ضرورة
 الضرورية المطلقة سميت ضرورية باعتمادها على الضرورة المطلقة فمقتضىها

[illegible][illegible]

[illegible]

لا يجوز
 انما لا يجوز ان يكون
 بل لا يجوز ان يكون
 انما لا يجوز ان يكون
 بل لا يجوز ان يكون
 انما لا يجوز ان يكون
 بل لا يجوز ان يكون
 انما لا يجوز ان يكون
 بل لا يجوز ان يكون

يحكم فيها بثبوت المحمول له موضوع او سلب عنه بالفعل كقولنا
 اي سلب المحمول ١٢
 بلا اطلاق العام كل انسان متنفس كاشي من الانسان
 فمتنفس الممكنة العامة وهي التي يحكم فيها بان ارتفاع الغرض ومرتبة
 اي ما لا يوافق العام ١٣ اي القضية ١٤ اي كاشي ١٥ اي سلب المحمول ١٦ اي مرفوع
 من الجانب الخالف كقولنا بالامكان العام كل نار هارسة
 وبل لا شئ من البحار بادنه واما كاشي ١٧ اي مرفوع ١٨ اي كاشي ١٩
 من قضيتين متخالفتي الكيفية موافقتي الكمية معتبرا ايجابها
 اي الاما في السلب ٢٠ اي مرفوع ٢١ اي كاشي ٢٢ اي سلب المحمول ٢٣ اي مرفوع
 وسلبها بالقضية الاولى فسيصح المشروطة الخاصة وهي
 المذكورة مرفوعا ٢٤
 المشروطة العامة مع اللاد واما بحسب الذات والاد واما عكسا
 من مطلق عامة فالمشروطة الخاصة ان كانت هيبة مرفوعة
 اي الاولى من ادوات ٢٥
 بالضرر من كل كاتب متحرك الا صابح مادام كاتب بالادائما
 فمن جهة مشروطة عامة وسالبة مطلقة مما وان كانت

صين المنطق
 من ان المنطق
 من ان المنطق
 من ان المنطق
 من ان المنطق
 من ان المنطق
 من ان المنطق
 من ان المنطق
 من ان المنطق

انما لا يجوز ان يكون
 بل لا يجوز ان يكون
 انما لا يجوز ان يكون
 بل لا يجوز ان يكون
 انما لا يجوز ان يكون
 بل لا يجوز ان يكون
 انما لا يجوز ان يكون
 بل لا يجوز ان يكون

الموصوف في الموضوع او سلبه عنه مادام ذات الموضوع
 موجودة كقولنا بالضرورة كل انسان حيوان وبالضرورة
 لا شئ من الانسان بحجر الدائمة المطلقة وهو الذي يتجلى
 فيه ما بدوام ثبوت المحول للموضوع او سلبه عنه مادام
 ذاته موجودا وقد مر مثاليها ايجابا وسلبا في الاصل
 وهي التي يحكم فيها بضرورة ثبوت المحول للموضوع او
 سلبه عنه بشرط وصف الموضوع كقولنا بالضرورة كل كذا
 من كذا الاصابع مادام كاتبها بالضرورة لا شئ من الكاتب
 بساكن الاصابع مادام كاتبها العرفية العامة وهي التي
 يحكم فيها بدوام ثبوت المحول للموضوع او سلبه عنه بشرط
 وصفه ومثاليها ايجابا وسلبا المطلقة العامة وهي التي

الموصوف في الموضوع او سلبه عنه مادام ذات الموضوع
 موجودة كقولنا بالضرورة كل انسان حيوان وبالضرورة
 لا شئ من الانسان بحجر الدائمة المطلقة وهو الذي يتجلى
 فيه ما بدوام ثبوت المحول للموضوع او سلبه عنه مادام
 ذاته موجودا وقد مر مثاليها ايجابا وسلبا في الاصل
 وهي التي يحكم فيها بضرورة ثبوت المحول للموضوع او
 سلبه عنه بشرط وصف الموضوع كقولنا بالضرورة كل كذا
 من كذا الاصابع مادام كاتبها بالضرورة لا شئ من الكاتب
 بساكن الاصابع مادام كاتبها العرفية العامة وهي التي
 يحكم فيها بدوام ثبوت المحول للموضوع او سلبه عنه بشرط
 وصفه ومثاليها ايجابا وسلبا المطلقة العامة وهي التي

مبن ان المنطق

الموصوف في الموضوع او سلبه عنه مادام ذات الموضوع
 موجودة كقولنا بالضرورة كل انسان حيوان وبالضرورة
 لا شئ من الانسان بحجر الدائمة المطلقة وهو الذي يتجلى
 فيه ما بدوام ثبوت المحول للموضوع او سلبه عنه مادام
 ذاته موجودا وقد مر مثاليها ايجابا وسلبا في الاصل
 وهي التي يحكم فيها بضرورة ثبوت المحول للموضوع او
 سلبه عنه بشرط وصف الموضوع كقولنا بالضرورة كل كذا
 من كذا الاصابع مادام كاتبها بالضرورة لا شئ من الكاتب
 بساكن الاصابع مادام كاتبها العرفية العامة وهي التي
 يحكم فيها بدوام ثبوت المحول للموضوع او سلبه عنه بشرط
 وصفه ومثاليها ايجابا وسلبا المطلقة العامة وهي التي

الموصوف في الموضوع او سلبه عنه مادام ذات الموضوع
 موجودة كقولنا بالضرورة كل انسان حيوان وبالضرورة
 لا شئ من الانسان بحجر الدائمة المطلقة وهو الذي يتجلى
 فيه ما بدوام ثبوت المحول للموضوع او سلبه عنه مادام
 ذاته موجودا وقد مر مثاليها ايجابا وسلبا في الاصل
 وهي التي يحكم فيها بضرورة ثبوت المحول للموضوع او
 سلبه عنه بشرط وصف الموضوع كقولنا بالضرورة كل كذا
 من كذا الاصابع مادام كاتبها بالضرورة لا شئ من الكاتب
 بساكن الاصابع مادام كاتبها العرفية العامة وهي التي
 يحكم فيها بدوام ثبوت المحول للموضوع او سلبه عنه بشرط
 وصفه ومثاليها ايجابا وسلبا المطلقة العامة وهي التي

بضاحك بالفعل لا بالصورة فمن سألته مطلقة عامة و
 موصية ممكنة عامة الوجودية اللادائمة وهي مطلقة العاقبة
 مع قيام اللادوام بحسب الذات فهي سواء كانت موجبة
 أو سالبة فمنه مطلقين عامتين أحدهما موجبة والاخر
 سالبة ومثالهما ما بالوقعية وهي التي يحكم فيها ضرورة تيقن
 المحمول للموضوع أو سلبه عنه في وقت معين من اوقات
 وجود الموضوع مقيد باللا دوام بحسب الذات وهي ان كانت
 موجبة كقولنا بالضرورة كل من خسف وقت حيولة الاض
 ببه وبن الشمس لا دائما فمن موجبة ووقعية مطلقة
 وسالبة مطلقة عامة وان كانت سالبة كقولنا بالضرورة
 لا شيء من القمر يخسف وقت التربع لا دائما فمن سالبة ووقعية

فصل في الشريعة الجزاء الاول فيها اسم المقدّم والثاني تاليها وهي

متصله نیز و میانه آن کان صدق است تا فیها علی تقدیر صدق و المقدم

لروما واتفاقية ان كان ذلك بمجرّد الاتفاق كقولنا ان كان الانسان

ناطقاً فالسحر ناهق ومن فصل حقيقة ان حكمه في ما بالتنا في
فان العلاقة هيسا غير ملحوظة ومنطورة في نظر الحكم ١٣

بين حزمهم يا في الصدق والكذب معاً كقولنا العدد امان زوج او فرد

وَمَا نَعْنِ الْجَمْعَ إِنْ حُكِمَ فِيهِمَا بِالْتَّفَاقِ بَيْنَ جَزْئِيهِمَا فِي الصَّدَقَةِ فَقَدْ

كقولنا هذا الشيء ما شجر او حجر وما نعمة الخلو ان حكمه فيها بالكتافي بينة

فَالْكَذَّ فَقَطْ كَقَوْلِنَا اِمَّا اَنْ يَكُوْنَ زَيْدٌ فِي الْبَحْرِ وَلَا يَغْرُقُ فَسَالِبَةٌ كُلُّ

والحد من هذه القضايا كرفعها حكمه في موجبها أعلم ان كلي

الشرطية ان يكون التاليف او معاندا للمقدم على جميع التقادير
في المتصلة الفروسة ١٢ في المتصلة الفروسة ١٣

التلايف في مقدمة المقدم وجزئتها ان يكون كذلك على بعض

دوستدار
دوستدار

عربی بعضی ازہدایہ التبت
روایان کونہ خاندان
بیت مسکن وضع الم
موجودان فتنہ ال
فیضیہ والا کفر
والتبت وفاقا ال

۱۷ خرداد ۱۳۵۲

تالیان و اندام ہادی علی الرضا و سلمیٰ و اقسامہا و تاریخ
فی اقسام الشریات فقال فصل فی
تقدیر ما و لکن کما فی صورة تاخیر الشریع
فلا تفتقر الی التمام موجودان کانت
ای نتیجہ المتقدم غالباً و جملة کمال
سکرم بعد انک فیما علی تقدیر صدق
المقدم لزوالی العلاقة نتیجہ

عند الحدين الآخرين يسمى شكلا وهي اربعة لان الحد الاوسط
 اى الاشكال ١٢
 ان كان محولا في الصغرى وموضوعا في الكبرى نقولنا كل جسم
 مؤلف من كل مؤلف حادث فقولنا ان كان على العكس نقولنا
 كل انسان ناطق وكل صاحب لسان فهو اربع وان كان محولا فيه نقولنا
 كل ناطق انسان ولا يشترط ان يجرى لسانا هو لثاني وان كان موضوعا فيها
 نقولنا كل انسان ناطق وكل صاحب لسان فقولنا ان كان على الشكل الاول
 اى الاشكال ١٣
 ايجاب الصغرى وكلية الكبرى والى الثاني فشرطه اختلاف مقدماتيه بالكمية
 وكلية الكبرى والى الثالث فشرطه موجبية الصغرى وكلية الحدين
 واما الرابع فغير محتاج لعدم وقوعه في الاستعمال لانه غير
 بين فصل في الاستقراء وهو ان استدل بجميع الجزئيات و
 حكم على الكل فهو قليل الاستعمال فاقصنا الاستدلال بكثر الجزئيات

هو واصل بن السمان السويدي وقبيلته غير السودانية، فاهم ١٢٠٢هـ

[illegible]

قضايا متى سلمت لم علم عند لذاته قول آخر هو استثناء في أن كان
عين النتيجة ونقيضها مذكورة فيه بالفعل كقولنا كلها كانت
الشمس طالعة فالنهار موجود لكنها طالعة فالنهار موجود فالنتيجة
وهي فالنهار موجود مذكورة بعينها فيه ولو قلت لكنه ليس موجود
ينتهي أنها ليست بطالعة فنقيضها وهو أنها طالعة مذكورة فيه
واقتراني أن لو يمكن كذلك كقولنا كل إنسان حيوان وكل
حيوان حساس فكل إنسان حساس فليست النتيجة ولا
نقيضها مذكورة فيه بالفعل وإذا عرفت هذا فنقول إن موضوع
النتيجة فلا قرآن يسمى أصغر ونحوها أكبر والقضية التي فيها الأصغر
يسمى بالنتيجة في الغالب
صغرى والتي فيها الأكبر كبرى والمكسر بين الأصغر والأكبر يسمى
لاشتماعهما على الأكبر
حداً أوسط والهيئة الحاصلة من كيفية وضع الحد الأوسط
أي يسمى

[illegible][illegible]

[illegible]

على فاعلم ما وضع له طابقه وعلى جنه تضمن وعلى الخارج
 التزام ولا بد فيه من اللزوم عقلا او عرفا وتلزمها المطا
 له في بيان ولا ينعكس في الموضوع ان قصد بحج منه الدلالة
 على جزء المعنى كباي انا م خبرا وانشاء واما ان قص تقييم
 او غيره والا فهو مفرد وهو ان استقل فيح الدلالة تهيأ تعط
 احد الارضه الثلاثه كلمه ويدونها اسم ولا فاده ايضا
 ان اتحد معناه فيح تشخص وضع علم ويدونها متو
 ان تساوت اقله ومشكل ان تفاوتت باوليه او
 اولويه وان كثر فان وضع لكل واحد مشترك ولا فان
 اشتهر في الثاني فنقول ينسب الى الناقل والافحيقة
 ونحاز فصل المفهوم ان امتنع فرض صدقه على

الاشارة الى ان هذا هو المقام الذي لا بد من ان يكون له طابقه وعلى جنه تضمن وعلى الخارج
 التزام ولا بد فيه من اللزوم عقلا او عرفا وتلزمها المطا
 له في بيان ولا ينعكس في الموضوع ان قصد بحج منه الدلالة
 على جزء المعنى كباي انا م خبرا وانشاء واما ان قص تقييم
 او غيره والا فهو مفرد وهو ان استقل فيح الدلالة تهيأ تعط
 احد الارضه الثلاثه كلمه ويدونها اسم ولا فاده ايضا
 ان اتحد معناه فيح تشخص وضع علم ويدونها متو
 ان تساوت اقله ومشكل ان تفاوتت باوليه او
 اولويه وان كثر فان وضع لكل واحد مشترك ولا فان
 اشتهر في الثاني فنقول ينسب الى الناقل والافحيقة
 ونحاز فصل المفهوم ان امتنع فرض صدقه على

الاشارة الى ان هذا هو المقام الذي لا بد من ان يكون له طابقه وعلى جنه تضمن وعلى الخارج
 التزام ولا بد فيه من اللزوم عقلا او عرفا وتلزمها المطا
 له في بيان ولا ينعكس في الموضوع ان قصد بحج منه الدلالة
 على جزء المعنى كباي انا م خبرا وانشاء واما ان قص تقييم
 او غيره والا فهو مفرد وهو ان استقل فيح الدلالة تهيأ تعط
 احد الارضه الثلاثه كلمه ويدونها اسم ولا فاده ايضا
 ان اتحد معناه فيح تشخص وضع علم ويدونها متو
 ان تساوت اقله ومشكل ان تفاوتت باوليه او
 اولويه وان كثر فان وضع لكل واحد مشترك ولا فان
 اشتهر في الثاني فنقول ينسب الى الناقل والافحيقة
 ونحاز فصل المفهوم ان امتنع فرض صدقه على

التصر لداي لافهام وتذكره لمن اراد ان يتذكر من
 بيا بورت ١١ نزدك ١٢ نمايند غير آرا يا فاعلم ان غير ١٣
 ذوى لافهام سيما الولد الاخر الحى بالكرام
 سى صاحب ١٤ سى صاحب ١٥ سى صاحب ١٦
 سى حبيب الله عليه التحية والسلام لان من التوفيق
 بهم ١٧ اشارت ناست كهش نموده ١٨
 قوام ومن التايد عصام ١٩ وعلى الله التوكل وبه
 مير كيان نكاه آشتي شود كاران ٢٠
 الاعتصام بالقسم الاول في المنطق مقدمة العلم
 دست ردن و دستور كردن و ستم اصل اران و ستم كردن و ستم كردن و ستم كردن
 ان كان انه عا للنسبة فتصديق ولاقتصور و تقسمان
 با الضم و الضم و الاكتساب بالنظر وهو ملاحظه
 اى قسام الضم و الاكتساب بالنظر
 المعقول لتحصيل المجهول وقد يقع فيه الخطا فاحذر القانون
 اى قسام الضم و الاكتساب بالنظر
 بعضهم عنده وهو المنطق وموضوعه المعلوم التصور
 اى قسام الضم و الاكتساب بالنظر
 والتصديق من حيث انه يوصل الى المطلوب التصور
 فيسمى معرفة والتصديق فيسمى حجة فصل لالة اللفظ

التصر لداي لافهام وتذكره لمن اراد ان يتذكر من
 بيا بورت ١١ نزدك ١٢ نمايند غير آرا يا فاعلم ان غير ١٣
 ذوى لافهام سيما الولد الاخر الحى بالكرام
 سى صاحب ١٤ سى صاحب ١٥ سى صاحب ١٦
 سى حبيب الله عليه التحية والسلام لان من التوفيق
 بهم ١٧ اشارت ناست كهش نموده ١٨

التصر لداي لافهام وتذكره لمن اراد ان يتذكر من
 بيا بورت ١١ نزدك ١٢ نمايند غير آرا يا فاعلم ان غير ١٣
 ذوى لافهام سيما الولد الاخر الحى بالكرام
 سى صاحب ١٤ سى صاحب ١٥ سى صاحب ١٦
 سى حبيب الله عليه التحية والسلام لان من التوفيق
 بهم ١٧ اشارت ناست كهش نموده ١٨
 قوام ومن التايد عصام ١٩ وعلى الله التوكل وبه
 مير كيان نكاه آشتي شود كاران ٢٠
 الاعتصام بالقسم الاول في المنطق مقدمة العلم
 دست ردن و دستور كردن و ستم اصل اران و ستم كردن و ستم كردن و ستم كردن
 ان كان انه عا للنسبة فتصديق ولاقتصور و تقسمان
 با الضم و الضم و الاكتساب بالنظر وهو ملاحظه
 اى قسام الضم و الاكتساب بالنظر
 المعقول لتحصيل المجهول وقد يقع فيه الخطا فاحذر القانون
 اى قسام الضم و الاكتساب بالنظر
 بعضهم عنده وهو المنطق وموضوعه المعلوم التصور
 اى قسام الضم و الاكتساب بالنظر
 والتصديق من حيث انه يوصل الى المطلوب التصور
 فيسمى معرفة والتصديق فيسمى حجة فصل لالة اللفظ

التصر لداي لافهام وتذكره لمن اراد ان يتذكر من
 بيا بورت ١١ نزدك ١٢ نمايند غير آرا يا فاعلم ان غير ١٣
 ذوى لافهام سيما الولد الاخر الحى بالكرام
 سى صاحب ١٤ سى صاحب ١٥ سى صاحب ١٦
 سى حبيب الله عليه التحية والسلام لان من التوفيق
 بهم ١٧ اشارت ناست كهش نموده ١٨

فقریب بالحيوان والافعید كالجسم النامي والشي
 النوع وهو المقول على الكثیرة المتفقة الحقيقة في جواب
 ماهو وقد يقال على الماهية المقول عليها وعلى غيرها بالجلس
 في جوابها هو ويختص باسم الاضافي كالاول بالحقيقة
 بينهما عموم من وجه لتصادقهما على الانسان وتفاوتهما
 في الحيوان والنقطة ثم الاجناس قد ترتب متصاعدا
 الى العالی ويسمى جنس الاجناس والافعال متنازلا
 الى السافل ويسمى نوع الاوابع وما بينهما متوسطات
 الثالث الفصل وهو المقول على الشئ في جواب
 اي شئ هو في ذاته فان ميزه عن المشاركات في الجنس
 القريب فقریب بالافعید واذ انسب الى ما يمينه

فقریب بالحيوان والافعید كالجسم النامي والشي
 النوع وهو المقول على الكثیرة المتفقة الحقيقة في جواب
 ماهو وقد يقال على الماهية المقول عليها وعلى غيرها بالجلس
 في جوابها هو ويختص باسم الاضافي كالاول بالحقيقة
 بينهما عموم من وجه لتصادقهما على الانسان وتفاوتهما
 في الحيوان والنقطة ثم الاجناس قد ترتب متصاعدا
 الى العالی ويسمى جنس الاجناس والافعال متنازلا
 الى السافل ويسمى نوع الاوابع وما بينهما متوسطات
 الثالث الفصل وهو المقول على الشئ في جواب
 اي شئ هو في ذاته فان ميزه عن المشاركات في الجنس
 القريب فقریب بالافعید واذ انسب الى ما يمينه

فقریب بالحيوان والافعید كالجسم النامي والشي
 النوع وهو المقول على الكثیرة المتفقة الحقيقة في جواب
 ماهو وقد يقال على الماهية المقول عليها وعلى غيرها بالجلس
 في جوابها هو ويختص باسم الاضافي كالاول بالحقيقة
 بينهما عموم من وجه لتصادقهما على الانسان وتفاوتهما
 في الحيوان والنقطة ثم الاجناس قد ترتب متصاعدا
 الى العالی ويسمى جنس الاجناس والافعال متنازلا
 الى السافل ويسمى نوع الاوابع وما بينهما متوسطات
 الثالث الفصل وهو المقول على الشئ في جواب
 اي شئ هو في ذاته فان ميزه عن المشاركات في الجنس
 القريب فقریب بالافعید واذ انسب الى ما يمينه

[illegible]

[illegible]

بودان از
 غرضه خاصه فوق
 غرضه و در تمام آنست که صورت
 تازان از انصاف است که در صورت
 که عبادت خدا را
 نمود بماندگی با خداوند
 عمل است و در آن موضوع
 علم کرده شود که در آن موضوع
 قطعا باشد یا نه قطعا نیست
 از آن پس باطل قطعا نیست
 این پس از آنکه در آن موضوع
 است که که با در حالت
 قویا فیه یا باطل است
 اجماع میشود و حکم بر آن
 آنست که که خارجیم حکم بر آن
 از آن میان خارجیم و قطعی
 حکم بر آنست که که در آن
 حکم بر آنست که که در آن

۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱

في دليل العكاس لطريق كلف و عدم العكاس
و عمر فيه خلاصة ١٢

عن نفس و الخيرية لا تنعكس اصلا الجواز عموم الموضوع والمقدم و
 اي ساله جزئية ١٢ كلفه جزئية ١٢
 اما بحسب الجهة في الموجبات تنعكس الاثبات والعامتان جنسية
 اي والى مطلقه ١٢ اي موقوفه عامه
 مطلقه والخاصتان جنسية مطلقه لادامة والوقعية او الجويتا
 اي موقوفه عامه ١٢
 والمطابقة العامة مطلقه عامة ولا عكس للمكتبين ومن السوالب
 اي موقوفه عامه ١٢
 تنعكس الاثبات لادامة والعامتان في تمامه والخاصتان عرقية
 اي موقوفه عامه ١٢
 لادامة في البعض والبيان في الكل ان تقصير العكس مع الاصل
 لاني الكل ١٢
 في المحال ولا عكس للبواق بالنقض فصل عكس التقيض
 اي دليل اختلف ١٢
 دليل تقيض الطرفين مع بقاء الصدق والكيف او جعل
 قبض لثاني ولا وعين لاول ثانيا مع مخالفة الكيف وحكم
 لوجبات منها حكم السوالب المستوفى بالعكس والبيان البيان
 النقض والنقض وقد بين انعكاس الخاصيتين من الوجهة الجينية
 اي دليل انعكاس بطريق مختلف في عدم انعكاسه ١٢
 اي موقوفه عامه ١٢

معدنياً فخصية ولا فاعلة وطر الشريعة في الأصل قضيتا جملتان و
متصلتان ومنفصلتان والاختلاف في الآخر جازية كإدالة الاتصال
ولا انفصال عن التمام **فصل** لتناقض اختلاف قضيتين
وكانوا يراون بها ١٢ اى صحت سكوت واحتمال صدق وكذا تاش
بحيث يلزم لثانته من صدق كل كذب الآخر وبالعكس ولا بد
من الاختلاف في الكم والكيف والجهة والاحاد فيهما معا و
النقيض للضرورة المحلثة العامة وللدالة المطلقة العاقلية
العامة الحبيثة المحلثة والعرفية العامة الحبيثة المطلقة ولا بد
المفهوم للحددين نقيض الجزئين لكن في الجزئية بالنسبة
كل في فصل العكس المستوي تبدل طرف القضية مع بقاء
الصدق والكنية والموجبة اما عكس جزئية لجزء عموماً
الجزء التالي والسالبة الكلية تنعكس كلية ولا يلزم سلب

لبنان الحكيم انساب كلية والمختلطة في الكفر انساب جغرافية

بالتلفاء عكس الكبرياء والمهزلة الترتيب المتعجزة وقول الله
أي رسول محمد بن عبد الله من رآه

نقشہ برقیہ بر علم ایرکشا الطرۃ
الحکام الصغری و قلعہ تراج کلیتہ احد فیہ الیخیرہ الوہبتان مع
لاہام کاغذ مسالہ کاغذی سواد کاغذی حوضیہ اور البیہ تحقیق الا اختلاف فی الجملہ کہ کتبہ لا تخرج
۱۲

الموجبة الكلية او بالحس فوجبة جزئية والسالبة الكلية او
اي محسوس ثلثي وان موجبة جزئية دون موجبة كلية ان كبرى وعكسها
موجبة كلية موجبة وموجبة جزئية كبرى هي باقية

الكلية مع الخزانة سالبة حرة الخلف وعكس الصخر

والعبر فيهم الترتيب لهم للندية وفي سراج يحيى بفتح حياء
بالنكس على الكسر مغري ومغري
الآن كبرى بيبي شفا اولاً ١٢

الصبي والاحد فاما عليه السلام في حجره

الكلية وكلية مع الوجهة موجبة من شيئين ان اوليكن سلب

و لا فيسأله بالخلاف او بعكس الترتيب ثم النتيجة او بعكس

المقدستين او بالمد الى الثاني بعكس الصغرى او الثالث بعكس
 اى شكل ثانى " اى شكل ثالث "

[illegible]

مؤلف من قضایا الیوم لذاته قول خرفان کان مذکور گاهی

من الحجاب يهيئ صغرى ومحمداً الأكبر المتكبر الأوسط وأخيه الأصغر الصغرى

وهو الشكر الاول ونحوها فالثاني وموضوعها فالثالث

الحی ص ۱۱۱ ای فصل راجع کوکل انسان لائق و کل صاحب انسان ۱۲

مفعول بیخ ۱۲
ای بالبداهت ما یتخرج الی
و دلیل کسرا لا شکل ۱۲

السبابة: مجبر وروى عنه الشيخ السمرقاني أبو عبد الله السمرقاني

مصادق آیت الله العظمیٰ خراسانی

[illegible]

الحكومة في العدة فطريقه الدول والتجديد فصل اقصيا

أما بيان تأليف من القينيات وأصولها الأولية والمشاهدات

التي هي من الحديد والموثبات والفطريات ثم ان

معنا: للنسبة والذهن علتها واقع فاشي وألفان

الملك رسالته من اقصاه في اديت المملكه و الاخطاب رساله

من الموقوفات والمظنون ^{عليه} واما ^{بما} يتألف من الخيرات

مانند اقوال اولین ۱۲ ای عقاید ۱۲

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لَكَ شَاكِرِينَ

الحمد لله الذي جعل في كل شيء
 آية لمن يعقل

الدائمة ولياد وحق حلاله واولاده
في دواير ان موصوعات

اعني تاثيرها

وتتم اذ في ذلالتنا الى اننا لا نعرفها

مقدمه بنیت و احوال که میباید علیه اسما العلم و مسائل علمی
این جزء دیگرست برای سادگی خطوط هر صفحه بعد از تقریر برای مقدمات

الحکومت فیہ والحدۃ فی طریقۃ الدولۃ والترمید فی فصل الفیاء
 اما بکمال توفیق من القینیات و اصولها الاولیات والمشاهدات و
 التجریات والحدیثات والمتواترات والفطریات ثم ان کمال السیاسة
 مع علینة للنسبة فی الذهن علیها والواقع فلیکن اولها فی
 اما جدلی تالیف من المصنفات والمکتوبات والخطاب والکتاب
 من المقبولات والمضنون واما شعر بتالیف من الخیالات
 واما سفسطی بتالیف من الوهمیات والمبشیات فی فصل الخفاء
 العلم ثلثة الموضوعات فی طی التي یجب فی العلم علیها
 الذاتیة والمبادیة و هو حد من الموضوعات واما علم اعراسها و
 مقدماتها واما خفیة یتوق علیها سابقا العلم والمسائل و فیهما
 تطلب البهرات فی العلم وموضوعات موضوع العلم وافی اعراضها

تحت إشراف وزارة التعليم العالي والبحث العلمي

منطق منظوم

بسم الله الرحمن الرحيم

<p>سرایم نغمه در حد باری چون باغزارم که در دوش بیا بیست سن نغمه سر آوا تمام عالم هستی ظلال ناماے او پاسش گر کنم بخشد و او سیم انعامی فرودم بکافش نشان ستاییدن که بارے بار بار بار بار بارے بنیم بر ستا خیر خواهد کرد کامل سکه برود و در دل در شفاعت اندران سیدان کنند دل را بر یاد و خلاص است عاصی دود و لعلامی او بصد با آه و زاریها سوامی ست خستن بر در آن سر در انور انام دانماے انبیا در سینه خشان بر و صلوات بیغیا است یوازم مسکین کز ایشان آرد پدید اجمالت نصرت نعمت چو این بگیرد در شکیبایی فن راه چایید بحال خود ز روی گروه دو بر آوردم انقلب صوفی به شور انگیز آن دیده</p>	<p>ستایم در پاس این نیایش بر خندانم بر انم تو سن خامه بسوسه شکر خلاقم ز نایب است اسایش بود نظم و نسق هر بانکه دستای زنت حمد و شکر افکنند و در گردست مقبوله این جمله سراییدن و روی میدهم مرضه بران در درون بر خشان شفاعت ترش او در بار رب برود دل مجاز کی سازد بجا جان دل جستن بسنگا میکه دل دل کرده هر یک نشود بی بشود دست از رستن نیکبای انگاش چو دست چرب گر بر کشند آن بید سرور که نامایش باشد محو اندرین عالم که این هم خوشه چین باشد زوگانه فیوض لکین پس از مدد و دین بنده ناچیز بیگوید ز دست حضرت نفی باری شجر آید چنان حال خود گویم چه قدر علم انکارم که انبای زمانه بی هنر زویش محسوسه</p>	<p>ترا زیر نیم از وی نغمه نیم از شای تو که نعمتهای او در عالم هستی بود پیهم سکالم چون صفات پاک نیز مخرج الهام که سوی دستگاه من اسباب سفر بزم پس از حمد و سپاس بار بارعت می چنینم که انجام جنتش سیر گردانده سرشاران زند و دم و شفاعت اندران هنگام دشمن بد و زودل با شفاعت روقلبت شکست و در لب ل است زنده بزه کارها نباید دست تجلیص از تحسین افلاش بسکات و دانش شمیم ذرة تابان بصیت نام احمد مشتهر در عالم اگر م بر ابلهیت مجذوبش با دو هم اتیان حضرت که این شد نیز خامه در ره منطق همی بگوید اگر چه یار بشیار از زبان حال مجزوم چه پاد و اویش آرم گله از زنت میدارم بمسند آدریس آمده احلاس میسازد</p>
---	---	--

[illegible]

و اگر تنها بود بقدری بقصد نیست از این
هم اجزائی چون حیوان است بود این
پس این فرد دو قسم آمد یکی جزئی دوم
برایش جزئی کامل که شخصیت هم دارد
پس انسان کامل بود محمول بر فردی نباشد
چون از این است افراد خارج شد بود عرضی
و اگر خارج نباشد از همان سیده شد ذاتی
یکی نوع و دو جنس و هر دو قسم است نسبت
بیاض از سوال است این قول صد باشد
که در بعضی خصوص مشترک این طبع می بود
پس این جنس نامند و آن کلی بود صادق
پس جزوی مشترک ذاتی میانشان نشاید
بیاید و در جواب این شیء هوین الذات
بحد الذات کان جوهرش بود و همان
گویندش برای این جنس قریب از
تمام مشترک در بعضی در دیگر انفراد
و اگر باشد همیشه فصل از انبار ماهیت
بگو فصل بعید از جسم و انواع حیوانی
پس از این معنی بود و فصل یک است
که کلی عرضی محمول بر یک طبع می آید
در آن عرضی بود شامل بحد از طبع و ماهیت
امور مابعد به تمام اشیائی و امکان
بود و کلی عرضی صادق آید بر طبع چند
یکی لازم محال الانفکاک ذات و ماهیت

که معنی دارد دیا نیست بخش جزو بخش
مگر تحقیق این گفتیم تعلیقات یومیه
پس اصلا شرکت کلی نمیدارد بود جزئی
اگر فرضش توانی کرد صادق بودی
بسوی نمیدانستی بود و حسب همین بخش
چون صاحب بود نسبت از حیوان است طبع
چون انسان بود نسبت ذاتی به هر جزئی
تمام طبع هر فردش بنام نوع میباشد
سوال می بود که کل حقیقت هر چه بود
تمام طبع از شخص بود باشد شرکت صنف
با هیات معدوده بطرز ماموالات
و اگر باشد همیشه تمام مشترک ذاتی
که باشد معتبر در نسخ جوهر بود عرضی
اگر آن جنس آید در جواب جلا و انوش
چون حیوان بهر است پس این جنس باشد
چون جسم نامی از بهر حال و مل و نس و جن
که در جنس قریب است آن و فصل قریب است
پس این گونه را در عرف اتیان میگوند
نباشد جنس یا مختص بود با جوهر جنسه
چون صاحب خاصه انسان باشد خاصه حیوان
مرا و در عرضش آمد با جمله تبعیت
بخوانندش بنام عرض عام از نوعی شش
طبع نوعی جنسی بزرگان بود پیوند
چون بالقوه مجاز زنده رنده لازم انسان

بخوانی مفردش چون سوره الله بعد الله
که در یک روز برگشته از تحقیقات مرصیه
چون نام نرید شخصی مثل هرگزیت باشد
بخوانش کلی مخصوص مانند ندان بخشه
پس این کلی بود مقسوم بر عرضی بر ذاتی
که بود این طبع از فرد و عمر و روح
پس این مقوم ذاتی بهر بقسام صورت است
پس این کلیست کان بر تفوق محمول می آید
چون انسان کان تمام طبع زید و عمر میباشد
جواب کثرت محقق همانرا می بود حرفه
چون حیوان جواب الفرس بغیر می آید
پس آن است منطق فاعل ماهیت
چون نامت و در جواب کما را حی حیوان
بیاید آن تمام مشترک در جلا و انوش
و اگر باشد جواب نمی آن جنس بود آید
بخوانش در جواب با همی نور دل باطن
چون از انما از جنس بعید افتاد چون ثانی
سوالی این گونه جلا و انوش میگوند
بمنطق خاصه گویند و تجدید بین این باید
چون با خاصه حیوان کاتب خاصه انسان
چون سخ در روشنی بهر از این است انسان
کنم تعریف تجدیدش برای نیک بخش
پس این هر دو مقسوم بر دو قسم است
چون با جنیان جنیان حیوان است بالاسکان

پراچل مرکب رده برجل حرف نازند
کسے ہرگز نہر سہ کہ او دوزخ بہر علم آید
کہ طبع سومی ایجا عبارت آمدہ اٹل
براسی لبان علم این ابیات می گویم
نوشتم بار شتر گرجہ تنگم کرد و دارم
نوشتم حاشیہ بر شرح محمد المند و بر صدر
یکمیکر وزیر پراخبار و ہم آیات بجانی
ز تعلیمی کی دہندہ تلخیصے آوردم
برینے فرصتی تا مساعی طبع شد قاعد
درین دوچار حفظ خواہم تحریر و میزان
بود این فن میزان بہر حفظ فکر و زبان
طریق ستیقم کسب معلوم و اسازد
پس این ہر دو اگر بفکر حال شد ہی ہر فن
موجود شد ز ابواب تصور علم تحقیقے
پس آن پنج اضرب لکلی الفاظ و کلام دان
پس این بحث دلالت باجملہ بنی مکتب
اگر از روی وضعی باشد آنرا ضمیمہ خوانند
چون از احاح بسر فرنی برزد و سولہ سیمیند
پوشنوی از پس ہوا لفظ ویز میدانی
طباق و ہم ضمن قسم سوم التزامیہ
طباق آنرا بنا مند و اگر بر جزو و باشد
بہنہی ازہ حیوان ناطق درہم معنی
بخوانی التزامش ہمو بنیائی زنا بنیا
بقسم مفرد و قسم مرکب سمتی یابد

زندان در نفس دلاوت گزات باہر پانند
کہ بہر درس و تدریس علوم مدرسہ شاید
چو این طالع حوادث از زبان فویشتن گفتیم
برین نظم قواعد بہر حفظ سہل سے پویم
شروع پنج ایسا خوب جی آہ از من سکین
تحقیق ست بر شرح دقایق ہم ہا یاد
دو تنی ہم نوشتم در فرائض شہر مطبوع
بنانی نالت از تحریر شرحی منبسط ہر
علاوہ اینہ شد از تمام اختراع من

شروع در مقصود کتاب

از غلو طوطا و غلو طوطا تا بیست از شیطان
اگر علمت بود ازمان تصدیق و میزان
و اگر فکری آید بود کسی درین میزان
بجلیات خمسہ این تصور ہم منوط آمد
اندا بحث الفاظ و قیاسات آن خوانی
دلالت نسبتی باشد میان لفظ و معنایش
جسب اہل میزان دینا باجاث آن مانند
و اگر از عقل خالص باشد آنرا عقیدہ نامند
کہ گویندہ بود آنجا ہین با عقل خوانی
اگر باشد دلالت بر تمام معنی وضعی
کہ ذہن تو بعضی قسم کل آن جزو و یابد
و اگر باشد موضوع لبر خارج لازم
اگر در معنیش داخل کنی حکارہست
اگر خوانی بحث لفظ بحث معنی وضعی

سر ایدار مر خود ہر ذرہ گوئی ترا نیاید
نکارم تا یکی حال مانہ طول لا طائل
برات عاشقان بر شاخ آہو گفتہ می انعم
چو پیش در زبان تازی آمد جلد انعام
دو یکر و زنی یکت فرس و دو بر طوقین گین
دو شرحی در نوشتم مختصر بر تن لیدانی
رسالہ عقلیہ ہم ہواش آمدہ مطبوع
شمار جلد با جلد بود از شصت ہمزاید
کہ از ابکار افکارم نتائج آمدہ درین
کہ نظم فارسی باشد سلیس و اسل آسان
بطلو تا تصویر می و تصدیق ہر ذرہ
سو آنہم اقسام اول کی تصور دان
بود شرط با سبق تصور علم تصدیقی
کہ تا ترکیب معلومات زانجملہ باجماع
گمر آنہا بلا حفظ دلالت تخصیص یکا است
کہ از ویش معنی ہر ذرہ بان بنیائش
و اگر از اقتضای طبع باشد طبیعہ گویند
باقسام سگازہ حصہ میفرمودہ آرامند
سگونہ می بود با حصہ عقلی نوع وضعیہ
چون از انسان سیدتی پی معلوم اتانی
انفسن گوی از انجہ یک مفهوم حیوان
کہ نمیش دی موضوع لشد و جبائکم
پس از بحث دلالت لفظ و ال ایچ وضع
چو اسی السہم آن مرکب تام میخوانی

پس آن محصوره در احصار کلیه میاید
 تناقض و انقیاض من غیر اختلاف و تضاد
 و گردانی در غرض دیگر بر آتی شاید
 اگر هر دو بود و محصوره شرط است اختلاف کم
 نقیض موجب جزئی باشد سالبه کلی
 چه یکا مستوی می گوی تبدیل طرفینش
 بعکس هر دو قسم موجب جزئی می آید
 چه کاذب شود چون ی انشا هر چه در آن
 برای سالبه جزئی عکس نیست در میزان
 قیاس آن ملزم از چند اخبار و جل آید
 نباشد شکی درین مطلوب و نقیض آن
 که باشد اندر شریعتین نتیجه نقیض آن
 که موضوع نتیجه باشد و محمول آن اکبر
 بحد اوسط آن امر کریم بود نامی
 که در تعییر افکار است این اشکال میمون
 شانش گفتیم و در شرط انجاش بود آنرا
 چه هر ضاحک و انسان بر انسان بود چون
 چه بعضی ضاحک انسان دانسته ضاحل
 چه محمول در مغربی هم محمول در کبری
 هم آنرا از مغرب شانه زده پنج چهار آمد
 چه بعضی از جسم نیست هیچ آتش نشد چون
 بیانی شکل ثالث چون بینی حله و سطر
 دوم کلیت صفر یا کلیت کبری
 که هر انسان بود حیوان بر انسان و لائق

بیان تناقض

که در ایجاب سلب صدق کذب برین
 بود شرط و در و صحت نسبت برین
 چه هر انسان بود اگر نمی برین آن بود اگر
 چه هر انسان بود اگر نه بعضی آن بود اگر

بیان عکس مستوی

چه برخی از میزان نیست یعنی سرخ را
 بعکس سالبه کلیه شلش دان کیفیت مک

بیان قیاس

که چون باور کنی آنرا از شما جمله زاید
 چه هر کاتب و انسان بر انسان و حیوان
 چه گزینی و غیره لکن اکنون خاستی ایجان
 پس اولی را که اصف در و آید نامش صفر
 که از نقش بود عقلت طلب خوش نامی
 بیانی شکل اول سهل الاتلاج و هم علی
 یکی ایجاب صغری و دیگری کلیت کبری
 چه هر ضاحک و انسان بر انسان نشد باقی
 نتایج بعد از اوسط آید ظاهر ای کامل
 برایش هم دو شرط آمد کلیت کبری
 که انتاجش بصورت همان چهار فرجه بود
 چه هیچ آتش نشد حیوان و هر ضاحک و حیوان
 که موضوع است در صغر و هم موضوع در کبری
 ضرب منته در و شش در بعد این هر دو
 چه یاتی مثل آن نیاری میثوی نامی

بقصر حکم بعینش شام جزیه آید
 یکی را راست گردانی در و دیگری آید
 گفتیم گفتیم این تمثیل را در شانش که
 نقیض موجب کلیه باشد سالبه جزئی
 نه چیزی آن بود اصف و بعضی از آن اصف
 بشرط و نقیض صدق کنی جزئی بر
 چه هر انسان بود حیوان بر انسان
 چه هیچ از شگانه نیست نه یک شگانه
 چه گوئی که گویم نیست برخی از شما دان
 پس آن و قسم سه اول ملزم اقرانی دان
 با استثنای آید تسمیه هم دوم ای جان
 بقسم اقرانی سه و آید سیکه صغر
 دوم را کان و دوا می گیر نام صد کبری
 با راجع دوا و اچار شد اشکال انگانه
 چه محمول است و مشهور و غنوت و کبری
 با مانده از فرجه شانه زده پنج چهار ایجان
 چه بعضی ضاحک انسان و انسان و لائق
 بیانی شکل ثانی بینی ایجان و سطر
 دوم از ضاکی و دو ایجاب سلب اصلا
 چه هر ضاحک و انسان بر انسان نشد باقی
 چه بعضی از فرجه انسان و هر ضاحک و انسان
 دو شرط آنرا بود قطعی ایجاب و صغر
 از آنجا بر می بینی از ضرب شالی گو
 بیانی شکل ایچ چون بیانی حله و سطر

چو اسود بهر ترکیب و مزاج خاص در جسته
چو جستن جستن و بستن شکستن جستن
معرفت محل شارع آن بود و معلوم تعویض
پس آن دو قسم میباشد یکی باشد بنام
بجنس و خاصیه محض و عرض خاصه داریم
چو در تحدید انسان آدمی حیوان طین
از نقصانش بعد از نقص آنرا نامی باید
چو از جنس قریب خاصه لازم است
بعد تمام در جنس قریب و قید ازاری
چو جسم ضالحکاید بهر علم رسمی انسان
چو در تعریف انسان ناشی نمی باشد
خصوص قابل و طریقی اندوی نظر رفتن
بود منتظونی و ایقانی و جعلی و تقلیدی
قضیه جمله باشد که نه نیست تصدیقی
چو خالدهی سینه دیاعلم کر شد یا باز
همین مصراع کان گفتیم برائی نشان
بود حکوم عالی در ان است شرطیه
نه تقدیری و حکمش و رایش انفصایه
بخوانند شک حکم وصل نام انفصایه
بوضوح من و داخل درین سر و بار خارج
شال آن همان باشد که در ابیات و نثری
چو این اثبات است یا فراس از جنس اشتراک
بوجدان علاقه یا بنفیش انفصایه
مخصوصه نباشدش و گرا نهاد کلیش

مگر نیکو لازم را بگویم لازم منتفی
چو پرندت که کلیات جنسیت گوار شد

بیان معرفت

مرکب از خصوصیات محض میباشد
و از جنس قریب فصل اقرب تلفظ باشد
فراهم کرده و درونی طبعش جمله از اجزا
چو تبسم ناطق آید و حصول طبع انسانی
چو با حیه انضامات انسانی متحرک شد
چو از جنس بعید و خاصه باشد بنامندش
چو جسم ناشی آری بهر علم صوت حیوان
تصدیقها لغزینها قضیه اقوام
خبر گویند در نحو قضیه نام در میزان
بکل اشتقاقی و سوطاتی و ترکیبی
ثبوت شئی چو بهر شئی بود یا نفی آن
یا مر ب بمر خود نداری هیچ شک
بود موضوع کان حکم است بر حکم حلیه
بود حکم هم بهر محمول یا بنابر حلیه
اگر محلی است بهر تقدیر نسبت به دیگر
که حکم تنافی شد و خواش انفصایه
پس این گونه تا زمان کی باشد حقیقه
باشال اگر هم همچنان از خود توانستی
سوم کان در مقدمه طیش منع الخلو آید
از ویسه بوجدان بنفیش اتفاقیه
پس اربا شد بیان کسیت نه و نشان

دو هم عرض مفرد کلان با هیست آن برین
که نوع و جنش و فصل و عرض عام خاصه
که از جنش بهر یک بگذرد و مجهول تخیلی
دو هم رسم آن کتب بیو و از عرضی لازم
بکذا نام نامندان و موضع ذات میباشد
اگر از جنس بعید و فصل اقرب یا تلافی آید
مذوح و حرکت از حصول مانده شد باقی
بنامندش بنام رسم تمام آنرا که شعلگی
برسم ناقص از نقصان نام این نامندش
از عریضات محضه هم ناقص نثری آید
مرکب در بی و در است عقلا که توان گفتن
گنی نامند تصدیقش اگر بریزد و از ادعان
قضیه گاه تخیلی است که همی در هر شکله
برین تقدیر حلیه بود از روی عمل شمی
نباشد که چنین حکم آن بود و طریقه میزان
مقدم آنکه جبر کرده آید حکم شرطیه
پس این شرطیه بود و گونه آید انفصایه
چو گزینای بی دم از بعض خود خواهم از بهر
چو خالده بود و موجود یا معدوم و خارج
بصدق و کذب میباشد منافات حقیقه
دو هم کان تنافی مانع هیچ است و جزا
چو این نادان دیا باب عز و فقر بکشد
قضیه که بود موضوع با تقدیر جز پیش
اگر احوال آن باشد بنام معامله خوانند

متعلق منظم

چنین جمله لفظ آورید این مضمون بخاطر
مسلم که بود که ناشی از افواه مشهوره
بود شعرا آن قاصد تلیق قاصد و با
چو گوئی شمشاد و پر گیس گریخته آرد
بود غلط ممول از تو بهای حسیه
بگو به عقل بانی که این نیست مکانی
چو تصویر فرس گوی سپست بود ل
خطایق ملت باشد زلف نماند مقبول
پس این که نیست از یقینی شد فغان بارق
که عده ترین باین یارین جلبر بانست
خدا ناظم این چند اشعار آمده داعی
سرا کن عیب نقص و زبانی روحانی
بایران ایا طبل جیل عرو انعام
بناغم ستر تابانی بکنه راز پنهانی
شریعت در لایت بخش و مستور ولی
عمل الله یزنی صلاح آورش آید
خصوصاً حضرت زهر ابول فاطمه عذرا
سرو سدره بقیان ولی فاتح خیره
از و فیض است جاتا قیام خلقت اتم
که گل و گل سالت هم مبارک آن گل باشد
و او جان را بحسب نعمت از ویش می بازیم
که بعد از دنیا باشد همان افضل از جهان
پس حضرت همان فی النورین ایمان
بسم

جدل باشد قیاسی بخبر از اخبار مذکور
چو بهتر حدیث آمد ستم نپار گمراهی
که باشد منقبض بانسد هر عادل و قاض
شمار از قدیم شیرینی نهایت طاقنی دارد
چو گوئی بر سر دوش معلی هست سیدائی
عقول فلسفه سیود و لاف هرده انکاد
تاما هر که و مهر دانه ازین گفتار تو عاجل
چو این شخصت میگردد و شب پس آن باو
از اقسام خطابت می بود آن کل نصیحت
که بر او از نوشت نظم این بیات باید ست
مهر اکبر ایاز از ذنوب و جرم جرمانه
درون سن مذکی ساز و بر تو مفری کن
بنور قرب بانی انصومی فیض سبحانی
بحق صاحب دلان بحق شاه جیلانی
احب الصالحین گویان در آمد بنده میکس
طفیل صاحب اخبارش طفیل و دلدارش
پس آن حمید و صمد علی ترضی سرور
که نوح و قطب اقطاب باقیم و شذوین
پس آن و گل شکفته نو باوه احمد
دوم حضرت شهید که ملاکان از و بر سو
خصوصاً از صحابه حضرت سدره صدقان
که عدش آمده بر جلوار بابین شال
پس آن نامب طایر علی ترضی ترضی
ش

جدل
چو گوئی حرمت تو جزیره آمد ای شیمی
شعر
مغالطه
گسی باشد شبیه حق و گاهی تیر جلیه
چو گوئی هر چه موجود وقت و غیر می آرد
خطابت
که از طرف بزرگان است آن اخبار منقول
مواعظ آنچه از عظم میکند اندر مردم را
خاتمه
قبول حسن ختمش خواسته شد مرد عالمی
دل مسکین مصغی کن تن از من می کن
بماذ حب آل احمدی در حلقم همدم
دل بر نشان گردانی قبولش کن اگر دانا
بیاب تو نشسته در امید پای شکسته
طفیل احمد بر سر طفیل آل اطمارش
جگر خست رسول الله سر نشان چشما
ز خاک پای می سر کشد آن اولیاء الله
سور شد بانوار ولایت از دیش عالم
یکی حضرت حسن فرزند اکبر نور چشم او
بر آمد خاک و خندانته تخم سخن سلیم
پس آن حضرت فاروق عظم عادل کامل
که از جمعی سبب اهل ایمان آمده قرآن
که از فصل قضایا آمد و ضرب التل مپیدا
بسم

که موه و هست بر صغری نموت در کبری
 اگر خواهی کرمانی را اخوان دل گردانی
 بر این مکتب ساخته هم مکتب کبری کن
 با ششانی آمد و جز را بجزا شد طبع
 اگر شریط باشد اتصاله لزوم
 که عین تالیف آید بدقت و دقت آن
 در اسلام انسان هر چه بود یک صورت است
 چه گوئی لیکن آن چنان باشد پس انسان
 پس باشد از تمام اندوختن حقیقه
 پس آن است لیکن طاعت آن چه نیست
 چو این است ایست لیکن پس شریعت
 چو این است پس از رو باشد لیکن این است
 قیاس از رو بودی بر پنج اقسام می آید
 از این جمله بود بر آن شد و مکرر در شد
 دیگر خط و قوش نیست آن تجنیل انکاری
 نباشد قتل هر طرف ثانی در صورت است
 که از رو خدا فکر و تدبیرت بسبب شد
 و اگر اهل تشکیک مشکک هم نباشد
 بطور چه استقرار این شش گونه میاید
 دوم باشد تا بر آن شد و صلوات
 چو محمود با ستغراغ صفوانب شود است
 چو گوئی ما و کبر و تافت و تافت با هر
 که سازش در میان آن خالص است نه هم
 شش شش راه نظریات مستور در میزان

چو هر انسان بود حیوان هر طبق بود انسان
 بسازی مکتب کبری تالیسی در کج آسانی
 بدگر و در کج تیب را معکوس بود آن

بیان انتاج استثنائی

چو گرانسان بود این بود و یک شکب حیوان
 چو استثنائی در تقیض تالی آن را
 همین بود استثنائی در و فن میزان
 کن استثنائی هر یک و آن ای تقیض را
 مگر حقیقت یا طاقت است و صورت است
 نباشد بل لیکن پس شد پیش از این

صناعات خمس

مربک بقینیات و قطعیات میباشد
 چو هر دو جانبش باشد ساد و فمکنان
 پس آن تعلیم است و فمکنان هم یک است
 و اگر باشد مطابق لیکن در فمکنان فمکنان
 رشاح از لقین بر و بیان منطق این باشد
 از انجلی می آید اولی که محض تخمیلش
 چو آتش مزد گشتی زگر می کش عیش
 چهارم حدیث آید چو حدیث صاب است امر
 که اما شکل گوناگون هر دوزخ بود طلب
 چو دارا بادشاهی بود و سکندر شده سلطان
 که وسط منج آنما نباشد غایت انومان

شمر و دو هم فروش را دیسفا و مطول دان
 چو گردانی هم را سومی دل عکس صغر کن
 لیکن مکتب تیب عکس را اهل نتیج و ان
 نخست آید پس استثنائی طرفی را ان کلیه
 کن استثنائی مقدم را بعین آن کلیه
 مگر آنچه از استایل لایب حیوان است
 تقیض از مقدم و نتیج میشود البقا
 و اگر شریط باشد انفصاله عناد
 چو این حقیقت یا طاقت است لیکن نیست
 پس این استثنائی بساز عین هر یک را
 و اگر منع الحاد آید کن استثنائی تقیض آن
 پس این استثنائی بجهتین باید باقی است
 پس آن ان حد و شرف و شرف هم طلب باید
 چو نسبت خبر مرجع باشد هم پذیری
 چو بی نسبت راجع بنام طرف نسبت خوان
 نباشد که بطریق واقع آن جمل مرکب شد
 بنا خاص تعلیم آن قیده راه ان فمکنان
 بر بیست از تقسیم شش گونه سه آید
 تقیض آید و در تقیض فمکنان یکیش
 سه هم باشد چو تافت و تافت و تافت
 که از راه مبادی مطلب شد و تافت
 بود و تافت تافت و تافت و تافت
 چو تافت از میان ده و تافت و تافت
 چو گوئی چو حقیقت است تقسیم و تافت

والان بالعكس مترادفة والمركبان ^{عطف مستر} فادعني يصح السكوت عليه فقام وهو
 ان احتمل الصدق والكدب فخير قضية ^{الدين مهم} والا فانشاء فاذا بالوضع طلب الفعل فام
 مع الاستعلاء والتاسع مع التساو ^{تقسيم برامى انشاء} ودماء مع الخضوع والترك فيه او انهم فاستغفروا
 والافتيديد يدخل فيه التميز ^{يول زرني فاذكر} ممكن او مستعاضا ^{يكون الحكم عطف في} ممكن فقط ^{يكون ولا تقر بوزان} والقسم والنداء و
 التعجب ^{اي سراسي عليه فعل فاشد} وانما ^{لبرت البشارع وهو جعل انظر في} فافضل ^{الآن يهود للفظ مركبا} فان كان ^{يعني مركبا فافضل} احد ^{ماضون} فما قبل ^{الآخر} فتقيد ^{في} لا فغيره ^{في}
 الكل اما تمام حقيقة جزئية ^{هو النوع} الحقيق ^{وهو المقول} على مقتضى ^{الحقائق}
 جوابها هو وجوبها وهو الذي فان كان تمام المشترك بين ^{الانواع} فجنس وهو
 المقول على مختلف الحقائق ^{في جوابها} فان كان تمام المشترك بين ^{جميع} انواعه
 المندرجة تحته ^{فقریب} لا فبعيد ^{وان لم يكن} تمام المشترك ^{ففصل} وهو المقول
 على الشيء في جوابه ^{يتم} هو في ذاته ^{فان} فانه ^{من} النوع ^{عن} مشترك ^{في} الجنس ^{القريب}
 فاقرب ^{ولا فبعيد} واخر ^{ان} اخضع ^{بجقيقة} واحدة ^{فقط} ولا فخر ^{عام}
 وهو الكلي العرضي ^{المقول} على اكثر من ^{فان} امتنع ^{ان} ينفك ^{عن} الماهية ^{فلازم} ولا فافضل
 والكلية امتساويان ^{كل انسان} والناطق ^{او متباينان} كالانسان ^{والفرس} واحد
 اعم ^{من} الاخر ^{مطلقا} كالانسان ^{والحيوان} او احدهما ^{من} وجب ^{كل} انسان ^{لا يفيض}
 ونقيضا ^{الاول} متساويان ^{فالتالي} الشبه ^{بالعكس} والمتساويان ^{والثالث} متباينان ^{تباينا}
 معروف ^{الشيء} ما يكون معرفته ^{سبب المعرفة} ذلك الشيء ^{فيكون} مساويا ^{له} في
 العموم ^{والخصوص} ويكون ^{اجله} من ^{فالميزان} ان كان ^{ذات} اتين ^{فقد} تمام ^{ان} كان

الميزان

والمركبان
 فادعني يصح
 السكوت عليه
 فقام وهو
 ان احتمل
 الصدق والكدب
 فخير قضية
 والا فانشاء
 فاذا بالوضع
 طلب الفعل
 فام
 مع الاستعلاء
 والتاسع مع
 التساو ودماء
 مع الخضوع
 والترك فيه
 او انهم
 فاستغفروا
 والافتيديد
 يدخل فيه
 التميز ممكن
 او مستعاضا
 ممكن فقط
 والقسم
 والنداء و
 التعجب وانما
 فافضل فان
 كان احد فما
 قبل الاخر
 فتقيد في
 لا فغيره في
 الكل اما
 تمام حقيقة
 جزئية هو
 النوع الحقيق
 وهو المقول
 على مقتضى
 الحقائق
 جوابها هو
 وجوبها وهو
 الذي فان
 كان تمام
 المشترك
 بين الانواع
 فجنس وهو
 المقول على
 مختلف
 الحقائق في
 جوابها
 فان كان
 تمام
 المشترك
 بين جميع
 انواعه
 المندرجة
 تحته فاقرب
 لا فبعيد
 وان لم يكن
 تمام
 المشترك
 ففصل
 وهو
 المقول على
 الشيء في
 جوابه يتم
 هو في ذاته
 فانه من
 النوع عن
 مشترك في
 الجنس القريب
 فاقرب ولا
 فبعيد واخر
 ان اخضع
 بجقيقة
 واحدة فقط
 ولا فخر
 عام وهو
 الكلي
 العرضي
 المقول على
 اكثر من
 فان امتنع
 ان ينفك
 عن الماهية
 فلازم
 ولا فافضل
 والكلية
 امتساويان
 كل انسان
 والناطق
 او متباينان
 كالانسان
 والفرس
 واحد اعم
 من الاخر
 مطلقا
 كالانسان
 والحيوان
 او احدهما
 من وجب
 كل انسان
 لا يفيض
 ونقيضا
 الاول
 متساويان
 فالتالي
 الشبه
 بالعكس
 والمتساويان
 والثالث
 متباينان
 تباينا
 معروف
 الشيء
 ما يكون
 معرفته
 سبب
 المعرفة
 ذلك
 الشيء
 فيكون
 مساويا
 له في
 العموم
 والخصوص
 ويكون
 اجله
 من فالميزان
 ان كان
 ذات
 اتين
 فقد
 تمام
 ان كان

والمركبان
 فادعني يصح
 السكوت عليه
 فقام وهو
 ان احتمل
 الصدق والكدب
 فخير قضية
 والا فانشاء
 فاذا بالوضع
 طلب الفعل
 فام
 مع الاستعلاء
 والتاسع مع
 التساو ودماء
 مع الخضوع
 والترك فيه
 او انهم
 فاستغفروا
 والافتيديد
 يدخل فيه
 التميز ممكن
 او مستعاضا
 ممكن فقط
 والقسم
 والنداء و
 التعجب وانما
 فافضل فان
 كان احد فما
 قبل الاخر
 فتقيد في
 لا فغيره في
 الكل اما
 تمام حقيقة
 جزئية هو
 النوع الحقيق
 وهو المقول
 على مقتضى
 الحقائق
 جوابها هو
 وجوبها وهو
 الذي فان
 كان تمام
 المشترك
 بين الانواع
 فجنس وهو
 المقول على
 مختلف
 الحقائق في
 جوابها
 فان كان
 تمام
 المشترك
 بين جميع
 انواعه
 المندرجة
 تحته فاقرب
 لا فبعيد
 وان لم يكن
 تمام
 المشترك
 ففصل
 وهو
 المقول على
 الشيء في
 جوابه يتم
 هو في ذاته
 فانه من
 النوع عن
 مشترك في
 الجنس القريب
 فاقرب ولا
 فبعيد واخر
 ان اخضع
 بجقيقة
 واحدة فقط
 ولا فخر
 عام وهو
 الكلي
 العرضي
 المقول على
 اكثر من
 فان امتنع
 ان ينفك
 عن الماهية
 فلازم
 ولا فافضل
 والكلية
 امتساويان
 كل انسان
 والناطق
 او متباينان
 كالانسان
 والفرس
 واحد اعم
 من الاخر
 مطلقا
 كالانسان
 والحيوان
 او احدهما
 من وجب
 كل انسان
 لا يفيض
 ونقيضا
 الاول
 متساويان
 فالتالي
 الشبه
 بالعكس
 والمتساويان
 والثالث
 متباينان
 تباينا
 معروف
 الشيء
 ما يكون
 معرفته
 سبب
 المعرفة
 ذلك
 الشيء
 فيكون
 مساويا
 له في
 العموم
 والخصوص
 ويكون
 اجله
 من فالميزان
 ان كان
 ذات
 اتين
 فقد
 تمام
 ان كان

مختصر الميزان

بسم الله الرحمن الرحيم

حامداً لله تعالى ومصلحاً ومسلياً على حبيبته محمد وآله وصحبه أجمعين

ويعمل فقد اختصر في البيان لا بد منه لطالب العلم لا يقان ومن لم ينتفع من

قليل لو يشرف للعيل العلم أو تصور أو تصديق وكل واحد من هذا أبداً

ونظري والادلة كون الشيء بحالة يلزم من العلم بشيء اخر وهي اما غير لفظية او

نفذية وهي ان كانت بحسب جعل الجاعل فوضعية وان كانت بحسب قضاء

طبع فطري ولا عقلية والوضعية الزاكنة على قائم مع الموضوع له فطرية

كانت على جرد قطن وسلي لان الذهب والفضة والبراق المطابقة لعدد محمد بن
جوان والاربعين والاربعين والاربعين

لا اعلیٰ من معناه فربك لا یفرده وهوان امتنع اسناده وحرّف واداة والاوان لیل

على طرف من لازمة التثنية فكلية وفعل ولا واسم وهو التحد المقتض والمعنى

تصویر اینجاست که فعل و خبر و حرفه و کما الاستوت افراد الذیستون

تتوهم ولا تشكوا وان تكثر البنية وان تحل المقط ونكر السعدان وجمع

لے السویدہ مشترک وان لہ یوضح لہ علی السویدہ ہین تضع لہ علی واحد کمال و غیر

الاسم الاول في المستوفى ان الله عز وجل

مجلس اول

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

أو استدلالاً على أن الكيتين المتساويين على الأخرى قياساً أو بعكس
 استقراراً تماماً أن كان مجموع جرميانه وناقصاً أن لم يكن أو استدلالاً الجزئي
 على الجزئي الأخرى بمثل أو بشي لا أول فيها والثاني صلا والمشتري جملة **القياس**
 قول مؤلف من قضاياء **السؤال** استلزمه بالذات فهو أسرفان كمثل النتيجة
 أو نقضها بالفعل في استثنائي ولا فاقترائي ولا أول استلزام بوجود المذموم
 على وجود اللازم أو بعده على عدم المذموم أو وجود أحد المتعادلين على
 عدم الآخر أو بعده على وجوده فيكون مشتملاً على مقدّم حاكم باللائمة
 بينهما أو معاندة أحد الآخرى تدل على وقوع المذموم أو المعاندة مطلقاً أو صدق
 أو على ربح اللازم أو المعاندة مطلقاً أو كذا أو ليس استثنائي والثاني أربعة
 لا بد فيه من أمر ثالث يتناسب فيه طرفي المطلوب ويسمى هذا الوسط والحكم
 عليه فيه أصغر والحكم به أكبر المقدمات التي فيها الأصغر الصغرى والتي فيها الأكبر
 الكبرى فلا وسط الزان محمول في الصغرى ووضعها في الكبرى فهو الشكل الأول
 وازان محمول فيها فهو الشكل الثاني وازان موضوعا فيهما فهو الشكل الثالث
 وازان عكس الأول فهو الشكل الرابع **الشكل الأول** شرطه إيجاب الأصغر
 وكنية الكبرى **الضرب الأول** من وجبتين كليتين محمول ج ب كل
 ب أقل ج **الضرب الثاني** الصغرى موجبة كلية والكبرى سالبة كلية
 محمول ج ب ولا شيء من ب أفلا شيء من ج **الضرب الثالث** الصغرى

هذا هو الاستدلال
 على أن الكيتين المتساويين
 على الأخرى قياساً أو بعكس
 استقراراً تماماً أن كان
 مجموع جرميانه وناقصاً
 أن لم يكن أو استدلالاً
 الجزئي على الجزئي الأخرى
 بمثل أو بشي لا أول فيها
 والثاني صلا والمشتري
 جملة القياس قول مؤلف
 من قضاياء السؤال
 استلزمه بالذات فهو
 أسرفان كمثل النتيجة
 أو نقضها بالفعل في
 استثنائي ولا فاقترائي
 ولا أول استلزام بوجود
 المذموم على وجود اللازم
 أو بعده على عدم
 المذموم أو وجود أحد
 المتعادلين على عدم
 الآخر أو بعده على
 وجوده فيكون مشتملاً
 على مقدّم حاكم باللائمة
 بينهما أو معاندة أحد
 الآخرى تدل على وقوع
 المذموم أو المعاندة
 مطلقاً أو صدق أو على
 ربح اللازم أو المعاندة
 مطلقاً أو كذا أو ليس
 استثنائي والثاني أربعة
 لا بد فيه من أمر ثالث
 يتناسب فيه طرفي
 المطلوب ويسمى هذا
 الوسط والحكم عليه فيه
 أصغر والحكم به أكبر
 المقدمات التي فيها
 الأصغر الصغرى والتي
 فيها الأكبر الكبرى
 فلا وسط الزان محمول
 في الصغرى ووضعها في
 الكبرى فهو الشكل الأول
 وازان محمول فيها فهو
 الشكل الثاني وازان
 موضوعا فيهما فهو
 الشكل الثالث وازان
 عكس الأول فهو الشكل
 الرابع الشكل الأول
 شرطه إيجاب الأصغر
 وكنية الكبرى
 ضرب الأول من وجبتين
 كليتين محمول ج ب كل
 ب أقل ج ضرب الثاني
 الصغرى موجبة كلية
 والكبرى سالبة كلية
 محمول ج ب ولا شيء
 من ب أفلا شيء من ج
 ضرب الثالث الصغرى

هذا هو الاستدلال على أن الكيتين المتساويين على الأخرى قياساً أو بعكس

طابق ماخره
چهارم
نصف اول
نصف دوم
نصف سوم
نصف چهارم
نصف پنجم
نصف ششم
نصف هفتم
نصف هشتم
نصف نهم
نصف دهم

الجنس القريب المذكور فيه أو ناقص إن لم يكن الجنس القريب المذكور فيه وإن كان خارجاً عنهم تأم إن كان الجنس القريب المذكور أو ناقص إن لم يكن القضية

اما محله بكنيد كائني طر ايه موضوع و تحصيل و شرايط و طر ايه مقدم و تل و هي اما
 فون بقرقر الصدق و ما كوديا ^{لا نه و صبح و پس از آن نماز عید ۱۲}
 متصه لزو صبه نخوان كائني الشمس العرة فالنهار موجود و اتفاقية نخوان كان
 ان كان ذلك كالحكم و ما كوديا ^{ان كان ذلك كالحكم و ما كوديا}
 الان انطقا بالجار ناهق واه منفصه حقيقية مثل البعد اما زوج و اما فرد

اما ما نعتي الجرح مثل هذا الشيء اما شجر او حجر او ما نفعه الخواص نحو من يد ما في البحر ولا يفرق
الكران شتافي ولا تاشافي وصدق وكذا يسمي واما ما نعتي
الكران شتافي ولا تاشافي وصدق وكذا يسمي واما ما نعتي

وہی امام موجب کا ذکر کیا کہ وہ کتاب اوسالہ بخونید لیس بکاتب و شخصہ ان
 اگر غنی چیز ہے یا شہ ۱۲
 کان الموضوع شخصہ امجد کا ذکر کیا کہ وہ قس قرآن میں فیما کہتہ الکلمہ کا

انسان کا کتاب و بعض انسان کا کتاب و لا شئ من الانسان نیک کتاب و بعض الانسان

المسكاتب والامانة وهي في قوة الحجارة النقيضان كل قضيتين
 احدى اكر مروجع بعض ميين با شدة مكرست افراد با ١٢

تختلف في الأصل وقت أحدهما كذبت الأخرى بالعكس وشرطه وخلة

النسبة المستمرة قلما اوجدت في فقيض الموجبة الكلية السالبة الجزئية ونقص

السالبة الكلية الموجبة الجزئية عكس السالبين
أي كذا ينك جز اوله فيرا الى الثاني اوله الاول ١٣

صدقكم الموجهة الكلية ثم نكتبها والموجهة الجزئية والسالبة الكلية مثلهما

عكس النسبية الجبرية عكس النقيض وهو تبديل كل من طرفي النقيض

الخرج بقاء الصديق والكيف فالوجبة الكمية تنعكس بها لاجزئتها واسا لبتين

السلسلة السجدة الدليل ما يرد من العلم به العلم بالمدلول فان استدل بالحجة على الحرمة

غلام حسین
افغانان مان
موجود قوت
چراغ پشاور
عبدالحکیم
انسانان چارون
حکومت یمن
وکیلان
انسان حکمت
عبدالحکیم

[illegible]

مختصراً لمفردان

انشا حق علیه
 اگر نیاید که در
 شد دست بیان
 افروان مان
 خود و تو
 جز به یاف
 علی بن
 انسانی چنان
 حکم بدین
 اسبوان نشان
 و بدین بیان
 انسان حکم
 فیض الهی علیه

وبعض ج ليس أفعض ب ليس **الشكل الرابع** ثم لعدم اجتماع
 الكلبيين في الأ إذا كانت الصغر موجبة جزئية فالادج ان يكون كبر السالبة
الصبر الاول الصغر موجبة كلية والكبر موجبة كلية نحو كل ج وكل اب
 فبعض ج **الصبر الثاني** الصغر موجبة كلية والكبر موجبة جزئية نحو كل ج
 وبعض اب فبعض ج **الصبر الثالث** الصغر سالبة كلية والكبر موجبة كلية كقولنا
 حيوان بعض الحساس انسان فبعض الحساس **الصبر الرابع** الصغر موجبة كلية والكبر
 سالبة كلية كقولنا كل ج ولا شيء من اب فبعض ج ليس **الصبر الخامس**
 الصغر موجبة جزئية والكبر سالبة كلية كقولنا بعض ج ولا شيء من اب فبعض ج
 ليس **الصبر السادس** الصغر سالبة جزئية والكبر موجبة كلية كقولنا بعض ج
 ليس ج وكل اب فبعض ج ليس **القياس اليقينية** ستة اوليات وهي
 ومتواترات ومجربان وحديثيان وقضايان قياسا معا والركب ج هـ هو ا كـ
 وهو الذي يكون الحلالا وسطا في النسبة في الذهن من الخارج او اني وهو الذي يكون
 الحلالا وسطا في النسبة في الذهن فقط او غير هـ است ايضا مشهورات ومسلّمات
 ومقبولات ومظنونات ومجربات ومثبتات وكماء العلوم ثلاثة موضع كل علم ما يبحث
 عن عوارض الذاتية ومبا وهي حل الموضوع ولجرائه واعراضه الذاتية والمقدّمات
 ومسائل العلم وهي القضاء التي تطلب نسبة محمولاتها الى موضوعاتها في ذلك العلم

والمعنى ان بعض ج ليس ا فبعض ج ليس ا
 والصبر الاول الصغر موجبة كلية والكبر موجبة كلية
 والصبر الثاني الصغر موجبة كلية والكبر موجبة جزئية
 والصبر الثالث الصغر سالبة كلية والكبر موجبة كلية
 والصبر الرابع الصغر موجبة كلية والكبر سالبة كلية
 والصبر الخامس الصغر موجبة جزئية والكبر سالبة كلية
 والصبر السادس الصغر سالبة جزئية والكبر موجبة كلية
 والقياس اليقينية ستة اوليات وهي
 ومتواترات ومجربان وحديثيان وقضايان
 قياسا معا والركب ج هـ هو ا كـ
 وهو الذي يكون الحلالا وسطا في النسبة في الذهن من الخارج او اني
 وهو الذي يكون الحلالا وسطا في النسبة في الذهن فقط او غير هـ
 است ايضا مشهورات ومسلّمات ومقبولات ومظنونات ومجربات
 ومثبتات وكماء العلوم ثلاثة موضع كل علم ما يبحث عن عوارض
 الذاتية ومبا وهي حل الموضوع ولجرائه واعراضه الذاتية والمقدّمات
 ومسائل العلم وهي القضاء التي تطلب نسبة محمولاتها الى موضوعاتها
 في ذلك العلم

والمعنى ان بعض ج ليس ا فبعض ج ليس ا
 والصبر الاول الصغر موجبة كلية والكبر موجبة كلية
 والصبر الثاني الصغر موجبة كلية والكبر موجبة جزئية
 والصبر الثالث الصغر سالبة كلية والكبر موجبة كلية
 والصبر الرابع الصغر موجبة كلية والكبر سالبة كلية
 والصبر الخامس الصغر موجبة جزئية والكبر سالبة كلية
 والصبر السادس الصغر سالبة جزئية والكبر موجبة كلية
 والقياس اليقينية ستة اوليات وهي
 ومتواترات ومجربان وحديثيان وقضايان
 قياسا معا والركب ج هـ هو ا كـ
 وهو الذي يكون الحلالا وسطا في النسبة في الذهن من الخارج او اني
 وهو الذي يكون الحلالا وسطا في النسبة في الذهن فقط او غير هـ
 است ايضا مشهورات ومسلّمات ومقبولات ومظنونات ومجربات
 ومثبتات وكماء العلوم ثلاثة موضع كل علم ما يبحث عن عوارض
 الذاتية ومبا وهي حل الموضوع ولجرائه واعراضه الذاتية والمقدّمات
 ومسائل العلم وهي القضاء التي تطلب نسبة محمولاتها الى موضوعاتها
 في ذلك العلم

موجبة جزئية والكبرى موجبة كلية نحو بعض ج ب وكل ب أفعض ج أ الصر
 الرابع الصغرى موجبة جزئية والكبرى سالبة كلية كقولنا بعض ج ب ولا شيء
 من ب أفعض ج ليس الشكل الثاني شرطه اختلاف مفاديه بالاجاب
 والسلب كلية الكبرى الصغرى موجبة كلية والكبرى سالبة كلية
 نحو كل ج ب ولا شيء من ب فلا شيء من ج أ الصر الثالث الصغرى سالبة
 كلية والكبرى موجبة كلية نحو كل شيء من ج ب وكل ب فلا شيء من ج أ الصر
 الثالث الصغرى موجبة جزئية والكبرى سالبة كلية كقولنا بعض ج ب ولا شيء
 من ب أفعض ج ليس الصر الرابع الصغرى سالبة جزئية والكبرى
 موجبة كلية نحو بعض ج ليس ب وكل ب أفعض ج ليس الشكل الثاني
 شرطه ايجاب الصغرى وكلية احدهما المقدمتين الصر الاول الصغرى موجبة
 كلية والكبرى موجبة كلية نحو كل ج ب وكل ج أفعض ب أ الصر الثاني
 الصغرى موجبة كلية والكبرى سالبة كلية نحو كل ج ب ولا شيء من ج أفعض ب
 ليس الصر الثالث الصغرى موجبة كلية والكبرى موجبة جزئية نحو كل ج ب
 وبعض ج أفعض ب أ الصر الرابع الصغرى موجبة جزئية والكبرى موجبة
 كلية كقولنا بعض ج ب وكل ج أفعض ب أ الصر الخامس الصغرى
 جزئية والكبرى سالبة كلية نحو بعض ج ب ولا شيء من ج أفعض ب ليس أ
 الصر السادس الصغرى موجبة كلية والكبرى سالبة جزئية كقولنا كل ج ب

[illegible]

الشئ وحقيقته ليقيد تصورا مجهولا **المعرف** للشئ هو
 الذي يستلزم من معرفته معرفة ذلك الشئ **الحقيقة**
 ما به الشئ هو **الملازمة** موعبارة عن استلزام تحقق
 احد الشيئين تحقق الآخر **الزوم** الخارج موكون
 الامر الخارج بحيث يلزم بتحقيقه **المسند** في الخارج **الزوم**
الذهني هو كون الامر الذهني بحيث يلزم بتحقيق المسند في ذلك
 بتحقيقه **الواجب** هو الذي لا يفتقر في الوجود الى الغير **الممكن**
 هو الذي يفتقر في الوجود الى الغير **المتصل** هو الذي يمكن
 ان يفرض بين اجزائه **مشارك** **الكم** **المنفصل** هو الذي
 لا يمكن ان يفرض بين اجزائه **مشارك** **الكيف** عرض لا يقف
 في التصور على الغير لا يقتضيه **القسم** في ذاته **المضاف** هو
 ما حية معقولة بالنسبة الى الغير على **الاطلاق** **المتى** هو **النسبة**
 الى ذاته **الاين** هو نسبة الشئ الى مكان ما هو متعلق بانتقال

[illegible]

الحل من سرعة انتقال الذهن من المبادئ إلى المطالب بحيث يحصل
المبادئ والمطالب أو بحيث يحصل الدليل على الذهن من حيث
في الذهن دفعة واحدة **التقريب** هو سوق المقدمات
على وجه يفيد المطلوب وتطبيق الدليل على المدعى **الدور**
هو توقف الشيء على ما يتوقف عليه ذلك الشيء التسلسل
هو ترتيب أمور غير متناهية **المنطق** القانونية تعصم
مراعاتها الذهن عن الخطأ في الفكر **الأثر** هو الوسيلة بين
الفاعل والمفعول في وصول اثره إليه **القانون** امر كل ينطبق
على جميع جزئياته ليعرف احكامها منها **الامور المعروفة**
الحاصلة صور ما عند العقل **المعارضة** مقابلة الدليل
بدليل اخر مانع الاول في ثبوت مقتضاه **الموضوع** هو
يبحث في العلم عن عوارضه الذاتية التي يلحق اما لها هو اول ذات
او مجردة وليساويه **القول الشارح** هو مقول على ماية

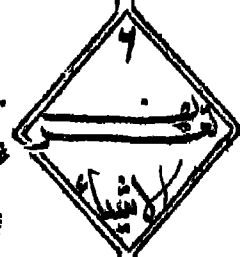
درین عالم
 شیشه بکار که سطر سید
 فصل بنجامت سحر
 قودا اقصا
 استند فن سطر
 افغان فاند
 نه احاطه
 جانی
 لادف
 فانی
 موقوف
 آه انند
 موقوف
 عوارق
 دین دران
 کلام موقوف
 از حال
 بنامی
 موقوف
 من موقوف
 موقوف

من مومن است و حاضر من مومن
مؤمن است یکی که کواشون
شود داد و دلالت بشناید
یا پسران را با انسان
بودا شده حکم عایشی
با انسان را با طبع توپیکر
سلاطین خدایا
بهر سلاطین خدایا
تو خودت را با سلاطین خدایا

تقريباً

ما هو منسوب اليه الوضع هو حياة حاصلة للجسم في نسبة اجزاء
 بعض ما الى البعض الفعل هو التأثير **الانفعال** هو الدائر
 الجنس هو كل ذاتي مقول على كثيرين مختلفين بالحقائق في جوار
 ما هو النوع هو كل ذاتي مقول على كثيرين مختلفين بالعدد دون
 الحقيقة الفصل هو كل ذاتي مقول على كثيرين مختلفين بالعدد دون
 الحقيقة في جوابك شيء هو في ذاته العرض العام هو كل
 مقول على الاشخاص من الانواع الخاصة على عرضي مقول على
 اشخاص من نوع واحد الانسان حيوان ناطق الحيوان
 جسم نام حساس متحرك بالارادة النطق قوة متفكر في الجنان
 الفرس حيوان صهال السحار حيوان ناطق الاسد حيوان
 مقترن الرجل ذكر هو ادم متجاوز عن حد اصغر المونث
 ما بازاله ذكر من الحيوان الخبث ما يحقل الصدق والكذب
 المفرد هو الذي لا يقصد بجزئه دالة على جزء معناه حالة الجزئية

ما هو منسوب اليه الوضع هو حياة حاصلة للجسم في نسبة اجزاء
 بعض ما الى البعض الفعل هو التأثير **الانفعال** هو الدائر
 الجنس هو كل ذاتي مقول على كثيرين مختلفين بالحقائق في جوار
 ما هو النوع هو كل ذاتي مقول على كثيرين مختلفين بالعدد دون
 الحقيقة الفصل هو كل ذاتي مقول على كثيرين مختلفين بالعدد دون
 الحقيقة في جوابك شيء هو في ذاته العرض العام هو كل
 مقول على الاشخاص من الانواع الخاصة على عرضي مقول على
 اشخاص من نوع واحد الانسان حيوان ناطق الحيوان
 جسم نام حساس متحرك بالارادة النطق قوة متفكر في الجنان
 الفرس حيوان صهال السحار حيوان ناطق الاسد حيوان
 مقترن الرجل ذكر هو ادم متجاوز عن حد اصغر المونث
 ما بازاله ذكر من الحيوان الخبث ما يحقل الصدق والكذب
 المفرد هو الذي لا يقصد بجزئه دالة على جزء معناه حالة الجزئية

ما هو منسوب اليه الوضع هو حياة حاصلة للجسم في نسبة اجزاء
 بعض ما الى البعض الفعل هو التأثير **الانفعال** هو الدائر
 الجنس هو كل ذاتي مقول على كثيرين مختلفين بالحقائق في جوار
 ما هو النوع هو كل ذاتي مقول على كثيرين مختلفين بالعدد دون
 الحقيقة الفصل هو كل ذاتي مقول على كثيرين مختلفين بالعدد دون
 الحقيقة في جوابك شيء هو في ذاته العرض العام هو كل
 مقول على الاشخاص من الانواع الخاصة على عرضي مقول على
 اشخاص من نوع واحد الانسان حيوان ناطق الحيوان
 جسم نام حساس متحرك بالارادة النطق قوة متفكر في الجنان
 الفرس حيوان صهال السحار حيوان ناطق الاسد حيوان
 مقترن الرجل ذكر هو ادم متجاوز عن حد اصغر المونث
 ما بازاله ذكر من الحيوان الخبث ما يحقل الصدق والكذب
 المفرد هو الذي لا يقصد بجزئه دالة على جزء معناه حالة الجزئية

قولہ العبد المذنب
 مامونہ کس کل لیل
 حیوان بوجہ کفر
 انسان حجاب
 ۱۱۶
 حسن مستغنیہ
 قوام کس کس
 انقباض و توسع
 نفقین کس الشان
 چو ان کمال کس کس
 سید

العكس المستوي مع عبارة عن جعل الجزء الاول من القضية
ثانيا والثاني ولا مع بقاء الصدق والكذب والكيف عكس
النقيض مع عبارة عن جعل الجزء الاول مجمع مخالفة
الاصل في الكيف وموافقته في الصدق وقيل في عبارة
عن جعل الجزء الاول من القضية نقبض الثاني والثاني
نقبض الاول القياس الاول قول مؤلف من
قضايا يلزم لذاته قول اخر البرهان الثاني مؤلفا يكون
الحدا الاوسط فيه علة للنسبة في الذهن والتخارج البرهان
الاثني هو الذي يكون الاوسط علة للنسبة في الذهن
المصادرة جعل نفس مقدمة من مقدمات
الدليل عين الدعوى او جزئها المشهورات هي
القضايا المحكم فيها باعتراف جميع الناس المسلمات هي
القضايا التي تسلم عن الخصم فيبني عليه الكلام الواقع

من القضية لقيص الثاني والثاني عيسى الأول

و اللہ اعلم
 انما ہمارے ارادے کہ
 قواسم ہر دو قسمت
 یکساں مستغنی کر کے
 دکان میں فروخت کیا
 نفیس ترین
 مذکور کیا شد
 مانند اعلان ہذا
 جیسا کہ خود فرما کر
 ہیں پتہ نمونہ
 ہمیں ہم دم آگے
 رہنا

غلام حسن
 مولانا غلام حسن
 انند و جیو مانا
 موجود کل مکان
 کل نفس غلام حسن
 دولت مارش کل
 کل غلام حسن
 دکن کل
 کل غلام حسن
 کل غلام حسن

المنفصلة الحقيقية التي يحكم فيها بالتأني بين القضيتين
 في الصدق والكذب **فانعة الجمع** هي التي يحكم فيها بالتأني
 بين الجزئيين في الصدق **فانعة الخلو** هي التي يحكم فيها بالتأني
 بين الجزئيين في الكذب **القضية البسيطة** هي التي
 لا يشتمل على حكمين **بالإيجاب السلب** **القضية المركبة**
 هي التي اشتملت على حكمين مختلفين إيجاباً وسلباً **الترقيعية**
 هي التي يحكم فيها بالصدق التالي على تقدير صدق المقدم
العلاقة بينهما **التوجب في ذلك الاتفاقية** هي التي يحكم فيها
 بالصدق التالي على تقدير صدق المقدم **العلاقة موجبة** **ذلك**
 بل مجرد الاتفاق **الخلف** هو ضم نقيض العكس مع الأصل
 لينتج محالاً **الافتراض** هو فرض ذات الموضوع شيئاً معيناً
 وحمل صفة الموضوع والمحمول عليها **الحصول** مفهوم العكس
طريق العكس هو ان يعكس لتحصّل ما ينافي في الأصل

[illegible][illegible]

اصنع

بسم الله الرحمن الرحيم

اعلم ان كل ما يحصل في الذهن ان كان مجردا عن الحكم يسمى بمقتضوا كالا انسان مثلاً
وان كان مع الحكم يسمى به تصديقاً والحكمة نسبة امر الى امر على وجه الايقاع ويسمونه
انجماً بالخوا انسان كاتل وعلى وجه الاتزان ويسمونه سلباً نحو الانسان ليس بكاتب
كل من التصديق ان حصل بلا فكر يسمى به مبرورياً وبديهياً كقولهم ان النار حارة
والتصديق بان النار حارة وان حصل بالفكر يسمى به نظرياً وكسبياً كقولهم الروح والنفوس
بان العالم حادث والفكران يتصرف في المعلومات بترتيب البعض مع البعض على وجه
يوصل الى علم الجاهل وكل ما نظريه ويؤدي الى تصديق الاخر يسمى به معرفياً وقولاً شاعراً كما تعلم
معنى الحيوان الذي هو جوهر جسم نام حساس متحرك ومعنى ناطق وهو مدرك للمعقولات
متفرقا فجميعها وتقول حيوان ناطق فيحصل تصديق الانسان وكل ما ينظر فيه ويؤدي الى التصديق
يسمونه دليلاً وحجة كما تقول العالم متغير وكل مسبب حادث فيحصل العالم حادث فصل

في مباحث المعرفة كل ما يتصور ان يمنع عن الشركة بين كثيرين يسمى به جريئاً
حقيقاً كذا تزايد وان لم يمنع يسمى به كلياً كالفهم الانسان ويسمون هؤلاء الكثيرين
افراداً وحيث ان كانت اضافة له كزيد وعمر وبكر وغيره اذا نسبت الكل الى افراداً فانما ان يكون
افراداً وحيث ان كانت اضافة له كزيد وعمر وبكر وغيره اذا نسبت الكل الى افراداً فانما ان يكون
عinen حقيقة الافراد ويسمونه ثانياً ما كالا انسان او يكون جزء حقيقة الافراد فان كان قام
المشترك بين حقيقة هذه الافراد وبين الماهية الاخرى كالحيون فانها تمام المشتركة بين
المشترك بين حقيقة هذه الافراد وبين الماهية الاخرى كالحيون فانها تمام المشتركة بين

[illegible]

المقبولات هي قضايا التي يؤخذ من يعتقد
فيه إما من امر سماوي او مزيد عقل او ذهن
الوهميات هي القضايا التي يحكم بها الوهم
في امور غير محسوسة المظنونيات هي القضايا
التي يحكم بها باتباع الظن المخيلات هي القضايا
التي اذا وردت على النفس انثرت فيها اثر عجيبة من
قبض وسط المغالطة هي القضايا التي شبيهة
بالحق او بالمقدمات المشهورة او مقدمات هيمية
كاذبة المبادئ هي حدود الموضوعات و
اجزائها واعراضها المسائل هي القضايا التي
يطلب نسبتها صحولاتها الى موضوعاتها في ذلك العلم
تمام شمس ال التعريف الاشياء

تمام شد رساله تعریف الاشیاء

بگوید با این
فهرست را
کتاب
چای و آب گاه
گفتند
که این
رنگ و قوت دارد
منه غیر مرقی
بنده است هر چه
و کس شود
نفس
غالب در زمین
آن در هر گاه
گفتند
کرش بخش
حقاقت
نفرت است
نفس از آن
عقل و ادراک
مایل

چند گروه بندهای آن
از کتب می شود
از بندهای آن
گفتن من برای
صورت آن
و از کتب آن
صورت آن
و از کتب آن

على ثلاثة اقسام **احد**ها محلية وهي تركب من مفردين مثل الانسان كاتب
ويسمى نهاموية والانسان ليس بكاتب وسمى نهاسالدة ويسمون المحكوم عليه
في المحلية من صيما والمحكم به محمول **الثاني** شرطية متصلة وهي تركب من
قضيتين حكم بينهما بالانفصال نحو كلما كانت الشمس طالعة كان النهار موحى داو
يسمى نهاموية او حكم بسلب الانفصال نحو ليس البقرة اذا كانت الشمس طالعة
كان الليل موحى داو ويسمى نهاسالدة **الثالث** شرطية مفصلة وهي تركب
من قضيتين حكم بينهما بالانفصال او بسلب الانفصال **والمنفصلة على ثلاثة اقسام**
الاول حقيقية حكم فيها بالانفصال في الصدق والكذب كلما نفي هذا العدد
اما زوج واما فرد ويسمى نهاموية حقيقية وحكم بسلب نحو ليس البقرة هذا
اما زوج واما ينقسم متساويين ويسمى نهاسالدة الحقيقية **الثاني** مانعة الجمع
التي حكم فيها بالانفصال في الصدق فقط او بسلبه نحو هذا الشيء اما قبحر واما جحر
وليس النسخة هذا الشيء اما لا تنجر واما لا تنجر **الثالث** مانعة المخلو الذي حكم فيها
بالانفصال في الكذب فقط او بسلبه نحو هذا الشيء اما لا تنجر واما لا تنجر وليس البقرة
هذا الشيء اما جحر او شجر **والدليل** اذا تركب من المحليات الصرفة يسمى نه
قياسا اقترانيا وفيه تنعقد اربعة اشكال وبيان هذه المعنى ان نسبة المحمول الى
الموضوع في القضية المحلية اذا كانت صحيحة لا يحتاج الى مسسطنكون نسبتته الى كل
من الموضوع والمحمول للقضية المطلوبة لتعلم بواسطة ما بين النسبتين نفسة محمول

الحجوة المصيبة في شرح الله للبشير المحفل الموهوب

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله عز وجل والصلاة على خير خلقه من نبي ما قل ودل أي بلفظ قل على المعاني
الكثيرة دل أن الاطناب محل للطالب غاية لا يجاز محل يفهم للمطالب وهذا هو
الفصاحة والتوسط في الأمور كلها خير وترك التصريح باسمه صلى الله عليه وسلم تعظيماً
دلالة اللفظ على ما أي معنى وضع ذلك اللفظ بأنا الله تسمى مطابقة ما خذت من قولهم
ما بق النعل النعل ذات توافقاً وانما سميت بجهالة اللفظ يدل على تمام المعنى الموضوع
فكانما توافقاً ودلالة اللفظ على ما أي معنى لا ينفك أي لا ينفصل ذلك المعنى عنه
أي من ذلك اللفظ تعقلاً وأخلاقاً ما وضع ل حال عن فاعلى ينفك وانما قيد بالتعقل
ليشمل الالتزام فإن الملازمة الخارجية ليست بشرط فيه وعدم الانفكاك هو
الملازمة تضمين لأن اللفظ يدل على ما يتضمنه المعنى الموضوع له هذا اللفظ
أو أخرجاً منه أي مما وضع بأنا الله التزام كدلالة الإنسان على الحيوان الناطق
أو أحدهما فقط أو على صفة العلم والكتابة واللفظ الدال أن قصد بجهالة
الدلالة على جزء معناه فتركب كرامى الحجارة والأشياء أن لم يكن كذلك ففرد كلاً
فأما أن يكون اللفظ المفرد كثيراً والمعنى واحداً كليت و اسد مخضفر
وضغ غام أو بالعكس أي اللفظ المفرد واحداً والمعنى كثيراً أو كلاهما كثيراً مثلاً

الى الموضوع التي هي مطلوبة مثلاً نسبة ج الذي هو محمول الى ب الذي هو موضوع
 اذا كانت محمولة تكون أمتوسطاً فهنا ثلاثة اشياء الأول موضوع القضية المطلوبة
 الثاني محمول القضية المطلوبة الثالث المتوسط فان كان المتوسط محمولاً لموضوع
 المطلوب يسمونه شكلاً أو لا محمول ب أو كل آج فكل ب ج وان كان عكسه يسمونه
 شكلاً راعياً وهو بعد عن الطبع نحو كل ب وكل آج فبعض ب ج وان كان المتوسط
 محمولاً لكليهما يسمونه شكلاً ثانياً محمول ب أو لا شيء من ج أو لا شيء من ب ج وان كان
 موضوعاً لكليهما يسمونه شكلاً ثالثاً محمول ب أو لا شيء من ج والدليل ان تركب
 من المتصلة والمنفصلة يسمونه قياساً استثنائياً مثالاً المتصلة كلما كان هذا الشيء انساناً
 كان حيواناً لكنه انسان فهو حيوان لكنه ليس بحيوان فليس بانسان مثالاً المنفصلة
 هذا العدد انا زوج واما فرد لكنه زوج فليس بفرد لكنه فرد فليس بزوج لكنه
 ليس بزوج فهو فرد ولكنه ليس بفرد فهو من زوج

تمام شد کتاب کبر و معانی و صمد بالالفاظ تصنیف جناب
 مولانا مولوی ابوالمکرم محمد اکرم عم فیضہ الاعظم لکھنوی فرنگی محلی

على الزمان أي زمان كان من الألفنة الثلاثة كلمة عند المنطقيين وفعل عند النحاة
مخوض بـ يعني بـ بدل وذلك بدو الزمان اسم كزيد وقليل وناصر المركب
ان حله السكوت عليه فتمام ما خبر ان محققا للمصدق والكذب مع قطع
النظر عن خصوصيات المواد مخوض بدو قائم وإنشاء الزمان كذا في مثل صهر
ولا تصرف ناقص الزمان بـ سكوت المخاط عليه بل كان منتظرا وتقييدا
ان كان احد جزئيهما قبلا لآخر مخوضا لمزيد ورجل فاضل وغير تقييد ان لم يكن
كذلك مخوضا عليه وخمسة عشر الحكم ان كان ذاتا أي تمام ماهية جزئياته فقول
كالإنسان فإنه تمام حقيقة زيد وعمره وبكره وغيرهم او دخلا في الحقيقة دخول المجزئ
في الكل قام المشتركة بينه وبين غيره من مشاركات في ذلك الكلي فجنس كالحبوان فإنه ليس
تمام الحقيقة للإنسان بل جزؤها المشتركة بين حقيقة الغنم والبقر والفرس وغيرهم إلا
وان لم يكن تمام المشتركة بل يكون مخصوصا بالحقيقة واحدة ففصل بهذا القام من كل ما
بالنسبة إلى الإنسان او كان خارجا عن الحقيقة فخصا بها في صفة مثل الضاحك
الكتاب والآي الزمان من حيث صافرض كما ان الله بالسر لا يعرف الشيء ويميز
عن مشاركات ان كان بالاجزاء فقط كالجنس والفصل فحد وهو في اللغة المنع كان
يمنع دخول غير المعرب بالفتح فيه وخروج افراد منه تمام ان كان مجموعا أو مجموع
الاجزاء كتعريف الإنسان بأنه حيوان ناطق او ناقص الزمان لم يكن مجموع الاجزاء
كتعريف الإنسان بأنه ناطق او جسم ناطق والآي وان لم يكن بالاجزاء فقط

كثيرا وكلاهما واحد كالإنسان وافراده فالأول ترادف والثاني ان وضع لكل
 بعينه على السوية فاشتراك في اللفظ مشترك كالعين او اعليناها
 على السوية فتقل الصلوة فان وضع اول الداء تشارك في اللفظ المشترك
 اعني فاز وينسب الى الناقل اي ان كان شاركه فاشترى ان كان عرفا فنقول
 عرفي وغير ذلك ويشترط المناسبة فيه وان نقل بالمتناسبة يسمى مرتجا كالاهل
 او لوحد عطف على قوله لكل اشي وضع لمعنه واحد ثم استعمل في المعنى الآخر
 فحقيقة في الاول مجاز في الثاني كالاسد الحيوان المفترس من الرجل الشجاع والثاني
 اي ما كان اللفظ والمعنى كلاهما كثيرا بتأين بالمعنى اللغوي كما يصطلم في النسب
 الرابع اي ما كان كلاهما واحدا ان كان المعنى شخصا معينيا منع تصور مفهومه
 وقوع الشركة في مجزئ منسوب الى البحر وهو الكلي كزيد ولا اي ان لم يكن
 المعنى شخصا بل لا يتنع وقوع الشركة فيه اذ اقصورته فكل منسوب الى الكل هو
 الجزئ متواط اسم فاعل من التواط وهو ما موردا لام بمعنى التوافق والتساو
 الافراد فيه كالإنسان فانه يصدق على زيد وعمر ويكبر على السوية بالاتفاق
 ومشكوك من تشكيك هو على نوع بالاولية والاولوية وغير ذلك ان لم
 تساوت كالوجود فانه في الواجب تعالى الاقدم واتهم منه في الممكن ايضا هذا التقسيم
 ثان للفظ المفرد الذي يستقل معناه فاداعن المنطقيين وحرف عن النحاة
 نحو من والى ولا اي والحق يمكن كذلك بل كان مستقلا بالمفهومية فمع دلالة

نحو زيد مالم وان كان الحكم فيه على نفس الطبيعة فطبيعية كقولنا الانسان ليس بجنس
 والاى ان لم يكن الموضوع متحصلاً ولا نفس الحقيقة فمحسوسة ومسورة ان بين فيها
 كمية لا فرد اى قدر لا افراد فيها كذا وبعضها سميت محسوسة لخصر افراد موضوعها
 والمسورة مشتقة من سور البلاء كما ان يحيط بكذا لفظ الدال على كينونة الافراد يحصرها
 فسور الموجبة الكلية كل والام الاستغراق وما يفيد مفادها وسور الجزئية بعض وواحد
 والسالبة الكلية لا شئ ولا واحد والجزئية بعض ليس بعض وليس كل والامثلة كذا
 ومهمة عطف على محسوسة ان لو تبين فيها كمية الافراد مع صلاحية نحو ان الانسان
 لفي خشيته اية تقسيم آخر للكلية ان كان حرف السلب جزء من الموضوع فعدولة الموضوع
 كقولنا اللاحه جمادوس المحمول فيسمى معدولة المحمول نحو الجمادى او من الطرفين
 فعدولة الطرفين نحو اللاحه لا عالم وسميت معدولة لانها عدل في كل
 السلب عن معناه الموضوع وهو سلب النسبة تنسبة الكل باسم الجزء والاى ان
 لو يكن حرف السلب جزءا فمحسوسة ان كانت صريحة كقولنا زيد كاتب فبسيطة ان
 تلك القضية تساكنة نحو زيد ليس بكاتب والعبرة الى اعتبار النسبة في كون القضية
 معدولة بسيطة لان قولنا زيد ليس بقائم ان كان فيها حمل عدم القيام على زيد
 فعدولة لان النسبة ايجابية وان كان المراد سلبا لقيام عنه فبسيطة وهكذا
 وايضا تقسيم للقضية باعتبار الكيفيات ان يبين فيها كيفية النسبة من الضرورة
 والدوام والامكان والامتناع والاضطرار والادوام قومية والجهة امكان

بل بامور خارجة او بجزء وامر خارج فهم بمعنى العلامة لانه يعلم به المعنى
 تام ان كان بالامر الخارج حال كونه متضمنا مع الجزء عاما او خاصا حال ان عن
 الجزء والجزء العام الجنس والخاص الفصل كتعريف الانسان بالحيوان
 الضاحك والناطق الكاتب ناقص ان كان بالامر الخارج فقط كتعريف الانسان
 بأنه ضاحك او جسم ضاحك وشرطه اى شرط المعرفة بالكسرات يكون
 مساويا للمعنى باللفظ في المصدق يعنى متى صدق هو صدق هذا وبالعكس كما طبق
 في تعريف الانسان ولو فهم منه فلا يصح بالاعم من المعروف كالحيوان في تعريف الانسان
 ولا بالمساواة معرفة وجهاته كتعريف الابن من له الاب بالعكس ولا بالخفة كما يقال
 النار اسطقس فوق الاسطقسات ولا يصح اتحادها بالتعريف بالعرض العام غير
 معتد وجوزوا في الناقص ان يكون بالاعم كتعريف اللفظ **القضية** قول
 يحتمل المصدق والكذب جلية الحكم فيه بانه هذا ذلك بخلاف بقائه والا اى ان لم
 يكن كذلك فشرطية متصلة اكان الحكم فيه ذا صدق فهذا صدق ذلك مثل ان كانت
 الشمس طلعت فانما وجوده ومنفصلة ان حكم فيه بانه اما ان صدق هذا او ذلك فهو هذا
 العدم اما زوج او فرد **القضية** اما موجبة ان ثبت النسبة كان الحكم فيه بثبوت شئ شئ
 وسالبة ان رفعت النسبة اى كان الحكم فيه بنفي شئ عن شئ بخلاف ليس بقائم وسائر
 الحكم على موضوع او المحكوم به محمول في الجزئية ومقدور تأليف الشرطية والقضية الجزئية
 ان **شخص** موضوعا اى كان موضوعا لشخصا معينا او جزئيا حقيقيا كالتخصيصية ومحمول

وعرفية خاصة واللاذام فيها هو الاطلاق العام واما الممكنة العامة فتعريفها باللازم وحقا
فقط من الجانب الموافق فسميت ممكنة خاصة وهذه القضية بالاسبع مركبات
التناقض تنافي القضيتين لا مخرج من السماء والارض ذاتا بواسطة وخصوصا
مادة مع الاختلاف في الكيفية والكيفية عبارة عن الاجاب والسلب الكمية هي الكلية
والجزئية وفي الموجبتين في الجهة والاتحاد فيما عدا ما يتحقق في الخصوصيتين بالاتحاد في
الامور الثمانية هي وحدة الموضوع والمحمول والمكان والزمان والجزء والكل والاضافة
والشروط والفقو والفعل وفي المحصورتين باتحادها اي الامور الثمانية مع المتخالفة في
الكم الى الكلية والجزئية **العكس المستوي** تبديل طرفي القضية مع بقاء المقادير
فالوجبة كلية كانت وجزئية تنعكس جزئية لان الكليتين قد تكذبان والجزئيتين
قد تصدقان والسالبة تنعكس كلية ان كانت اي السالبة اياها اي كلية ولا
اي ان لم يكن كلية بل كانت جزئية فلا تنعكس اهلا **القياس** قضيتان
يسنلان بصورية ما قضية اخرى هي المسماة بالدلالة وهو القياس الاقتراني ان لم
يكن النتيجة بعينها او لا تنقيضها مدكوا فيه ولا بد فيه من وسط لا يصلح حكمه الا
الى الاصغر ويسمى حدا او سطا فان كان الوسط المدكوا محمولا في القضية الاولى و
موضوعا في الثانية فتشكل اول كونه على نظم طبع وهو وصول الحكم من المحمول
الى الموضوع بلا تكلف وبالعكس اي محمولا في الثانية وموضوعا في الاول فخرج لانه
ابعد غاية البعد منه او محمولا فيها اي في القضيتين فتان اي فتشكل ثان او موضوعا

ان كان رفعها لا يخرج من السلب عام انسلبت الضرورة فمن الایجاب او عن السلب و
 خاص انسلبت اي الضرورة عنها جميعا اي عن الایجاب السلب فقوله والجوهر مبتدأ
 وامكان خبر فعام وخاص صفة الامكان قسمان منه والقضية على التقدير الاول يسمى
 ممكنة عامة وعلى الثاني ممكنة خاصة او فعل ودوام اوضو وثقل هذه الثلاثة باكر منع
 عطفت على قوله امكان والقضية تسمى على الاول مطلقة عامة فتسميتها بالعلقة لا بد من
 من المفهوم من القضية عند اطلاقها وعدم تقييدها بالضرورة والدوام او غير ذلك من
 الجهات اذ ان المحكوم فيها غير مقيد بزمان من الازمنة الثلاثة وبالعامة كقولهم من اوجد
 الازمنة واللا ضرورة وعلى الثاني اي الدوام الذي يدل على عدم انفكاك النسبة لاطع امتناع
 الانفكاك اذ ائمة مطلقة وعلى الثالث اي الضرورة التي يدل على استحالة الانفكاك الضرورية
 مطلقة فتسميتها بائمة وضرورة لا شتمها لهما جميعا والمطلقة لتقييدهما بالوصف ذاتا ووصفا
 كلان عن الدوام والضرورة تسميتا القضية على الاول دائمة وضرورة مطلقة وعلى
 الثاني مشروطة عامة وعرفية عامة او وقتا معينا فوقية مطلقة او غير اي غير معين فيمنشئ
 مطلقة وهذه الثانية بساطلان حقيقتها اما ايجاب فقط او سلب فقط معيدا بالادام
 او اللا ضرورة ولا يكون مقيد بها كلان عن الجهات المذكورة فيما قبل لكن الاول حل
 لما يجوز تقييدها والثاني لما لا يجوز فالمطلقة العامة تسمى وجوبية لادائمة والادام
 استاترة للمطلقة عامة مخالفة للاصل في الكيف موافقة في الكو ووجوبية لضرورة
 واللا ضرورة تعيان عن ممكنة عامة هكذا والمشرطة والعرفية العامة مشروطة

فما التحصيل الجزم الى مشاهدة مكررة وخاصة لحدسها وهي التي لا يحتاج العقل فيها
الى مشاهدة ومصادرها فطرياً هي التي يقتصر العقل في حكمها الى واسطة لا تغيب
عن الذهن عند تصور الطرفين فيسمى قضيائهما قياساً لهما معاً ايضاً وغير البرهان جدل
ومطالبة وشعر وسفسطة فلاول الى الجدل مؤلف من اشهرارات وهي التي يطابق فيها
اراء الكل او من المسلمات التي يسلمها الخصم في المناظرة والثاني الى الخطابة مؤلف من القول
وهي التي تؤخذ من يعتقد فيه او الطنونات وهي التي يحكم لها حكماً اجماعاً بتجويز
نقيضه والثالث اي الشعر مؤلف من الخيالات وهي التي يخيل بها فتياناً
النفوس منها قبضاً وبسطاً قنصر وترغب في الرابع مؤلف من الوحيات وهي
التي يحكم بها الوهم والعمدة هو البرهان فافهم اي لتألفها من اليقينيات
تمام شد جواهر ضحية تصنيف مولوي مقبول محمد صبا حرم وغفور

اعلم ان الاسماء الواقعة على مسمياتها تسعة اقسام اولها الاسم الواقع على الذات البحتة
مع قطع النظر عن الصفات وغيرها من اللوازم وثانيها الاسم الواقع على الشيء بحسب
جزء من اجزائه كالحيوان الى الانسان وثالثها الواقع عليه بحسب صفة غير قائمة بذاته
كقولنا الشيء انه معلوم ومفهوم وما ذلك وعلوه وابعاه الواقع عليه بحسب
صفة سلبية كالعدم بالبصير خامسها الواقع بحسب صفة حقيقية ولها اضافة الى المعلول
وكذا القدر سادسها صفة حقيقية مع سلبية كالمفهوم من القادر لا يخرج عن الشيء او

فيما فتالت واطلب الامثلة من المطولات فالاول شرطه ايجاب القضية الاولى
 وكلية الثانية والشكل الثاني شرطه تخالف المقدمتين مع كلية القضية الثانية وصورها
 الاول والثاني اربعة وان كانت لقسمه العقلية يفتقران يكون ستة عشر ينتج الاول المحصور
 الرابع والثاني السالبيين المناقبات اي بسبب اختلافات مقدمتيه في كيفية الشكل
 الثالث شرطه ايجاب القضية الاولى وكلية احدهما فضرورية ستة وينتج جزئين للمناقبات
 اي بسبب مخالفة الواقعة بين مقدمتيه في الكو والرابع عامض اي خفي المعنى غير ظاهر
 الاسماج بعبد عن الفهم لكونه على غير النظم الطبع وضربه المنتجة ثمانية واستثنائ عطف
 على قوله واقتراني فان كانت القضية الاولى متصلة فوضع المقدم ينتج وضع الثاني وضع
 الثاني رفع المقدم لا غير اي لا ينتج وضع الثاني وضع المقدم ولا رفع المقدم وضع الثاني
 للزوم اي لان التالي لازم للمقدم ووجود المعلوم بدون اللازم مح ولا عكس لكونهم
 اللازم وان كانت منفصلة فالوضع الرفع والرفع الوضع ايها كان اي وضع احد
 الجزئين ينتج رفع الاخر وبالعكس **والبرهان** قياس يقيني اي مدسوب
 الي يقيني وهو الاعتقاد الجازم بالطابق الثابت واليتينيات اي القضايا اليقينية
 امرولها استعجاب الاستقراء اولها بديهيات وهي القضايا التي يحرم العقل فيها
 مجر تصور طرفين وثانيها مستاهدات اما بحسب ظاهر فسميت حسية او بحسب باطن
 فسميت وجدانيات وثالثها متواترات وهي التي يحكم العقل فيها بواسطة السماع من
 جماعة كثير حال العقل فلوهم على الكذب ورابعها مجربات وهي التي يحتاج العقل

عالم لا يجعل شيئاً سابعاً لصفة إضافية مع صفة سلبية كالاول بان معينا كسابق غير
 مسبوق وتامها الواقع بحسب صفة قائمة بذاته كالعالم يقال على المريد باعتبار
 صفة قائمة بذاته وتاسعها صفة حفيفة مع صفة إضافية
 بأمور صفيتة كالعالم الغيب سلبية لا يغيب عن علمه شيء هذا والله اعلم

ثم سألة متفق لا عشرة

بسم الله الرحمن الرحيم

المعلوم اذا نسب وجوده اليه فلا يخلو من ان ياتي عنه او يوجبه او يتساوى كالا
 الجانين فالاول هو المنتع بالذات كاجتماع النقيضين والصدين والمتنافيين في شيء
 الباري والثاني هو الواجب بالذات فلا يصلح للعدم ولا يقبله نظر الى ذاته اصلا
 ولا لزوم اجتماع النقيضين وصحته وكلاهما محالان والثالث هو الممكن بالذات
 بالامكان الخاص وهو لا يقتضي وجود النظر الى ذاته ولا لزوم الانقلاب الى الوجود
 الذاتي وهو ايضا محال ولا يقتضي عدم ذاته ولا لزوم الانقلاب الى الامتناع الذاتي
 وهو ايضا محال فلما كان الممكن لا يقتضي وجوده وعدمه بذاته كما علمت فلا بد لوجوده
 من علة موجبة وكذلك لعدمه لا بد من علة عدمية اذ لو لم يكن لوجوده او عدمه
 علة لزم التراجع بلا مرجح وبيانه اذ لو يكن وجوده او عدمه لذاته لعدم اقتضا
 شيئا منها او فرضنا عدم تأثيرها في نسبة الوجود والعدم الى تلك الماهية المعلومة

في نفس الامر مندرج تحت احد منها وكل واحد من المقولات اذا قيلت في مقولة اخرى
 في مبانيتها بالذات فلا يصح ان يصدق اثنان منها على شئ واحد بالذات بمعنى انه يكون
 المقولتين اثباتا لشيء واحد ويجوز ان يكون احدهما ذاتيا والاخر عرشيا لشيء واحد وكلاهما
 عرشيان للوحدان لا يصح ان بالذات على شئ من احدهما بالذات والاخر بالعرض فاعلم ان
 الجوهر بالمعنى المذكور يقابل العرض بالمعنى المذكور والجوهر نفسه مقولة واحدة وجنس على ذاتي
 لانواع المندرجة تحتها على ما هو مفتق بالحنية ونفسه حقيقة بسيطة كما هو شأن الجنس العالي
 واما العرض فليس كذلك لانه ليس مقولة ولا جنس بل المقولات والاجناس العالية هي الاقسام ^{القسمة}
 المذكورة فيجب ان لا يكون العرض المنقسم ايها ذاتيا او لا لانه هو الجنس العالي للاقسام
 المذكورة ثم مطلق العرض بمعنى امر شامل للجوهر في الذهن وهو معنى الوجود في الموضوع بالفعل
 امر من الخارج والذهني فاذا اخصت ماهية الجوهر كإنسان مثلا او مطلق الجوهر بالمعنى
 الجنس في الذهن بناء على المذهب الصحيح من حصول الاشياء بانفسها في الذهن يلزم كونها
 جوهر لان الماهية مستقلة في الوجود لا يعجز الانقلاب بالذاتيات فيلزم كونها عرضا
 لانها موجودة بالفعل في الذهن الموضوع لان الصورة الذهنية تقوم في الذهن وليس
 محتاج اليها لكن غاية الامر ان هذا العرض لا ينافي الجوهر كما عرفت انما التناقض بين المقولات
 العشرة لكن يرد بها اشكال مشهور وهو انه اذا انصرفنا الى الماهية الجوهرية بناء على
 حصول الماهيات بانفسها وانحفاظ الذاتيات في الوجوديين فان العلم عندهم اخذ نفس
 صورة مخرجة عن الغواشي المادية والمتخصات الوجودية وصارت نفس تلك الحقيقة

تقسيم آخر لا فهو ينكر من الهيرى والمورقلى فالمتكلمون ذهبوا الى الجوهر الممتلئ والكفر
الاشراقيون الى بساطة الجسم المتكلمين ينكرون الجبر ايضا واما العرض فاقسامه
الاولية تسعة ايضا الاول الكو وهو عرض يقبل القسمة لذاته فان كان فيه جزء بالفعل قابلا
للقسمة فان كان في جهة فهو الخط وان كان في الجهتين فهو السطح وان كان في الجهات الثلاثة
فهو الجسم المتكلمين وهذا ان كان قادرا وان كان غير قادر فهو الرمان المنصهر المذموم لان لا بد
بالذاتية على ما ذكره والثاني كيف وهو عرض لا يقبل القسمة ولا النسبة لذاته وهو قد يكون قائما
بالماديات كالكميات المحسوسة مثل السواد والبياض وقد يكون قائما بالجهادات كالعلم بمعنى
الصورة الحاصلة والقدر والشجاعة ومثلها الثالث لا ينقسم وهو عرض يحصل بسبب حصول الشيء
في المكان الرابع الوضع وهو عرض يحصل بسبب نسبة بعضها الى بعض ونسبة الى الخارج
والخامس مق وهو عرض يحصل للشيء بسبب حصوله في الزمان السادس الاضافة وهي عبارة
عما هو نفس النسبة كالابوة والنبوة والسابع الجدة ويقال لها ملك ايضا وهو عرض يحصل
للشيء بسبب ما فيه من شيء ينقل بانتقاله كالهبة كالهبة بالتم والنسبة التام من الفعل
وهو عبارة عن التأثير والتبدل الزمان كالقطع التاسع الاتعال وهو التأثير الجدة الزمان
كالانقطاع فهذه تسعة اقسام العرض وكل واحد منها غير حال بسيط يندرج تحته انواع كثيرة
والجوهر ايضا جنس من المقول على ما تحته من انواع يقال الكل واحد منه او الجوهر وتسعة
اقسام العرض مقولات كونيها محمولة على انواع مندرجة تحتها في الجنس الاعلى المسماة
بالمقولات العشرة واحدة من الجواهر تسعة من العرض وكل نوع موجود يحصل في الخارج او

نعلم فليس تصور حقيقة ولا تصديق ثم اعلم ان الماهية جوهرية كانت او عرضية كما كانت
محتاجة الى العلة الجاعلية فلا مكان علة الحاجة في الممكن ادلواه لكان واجبا بالذات
ولا حاجة الى العلة لان الوجود حاصل له بنفسه فلا يفتقد العلة نية واما مقتضاها فيقتل
الوجود فلا يفتقد العلة ايضا فخرج ان لم يكن محتاجا الى العلة في وجوده حين ما وجد بلا علة في عدم
الترجيح بلا مرجح فنسأ الحاجة الى العلة وهو يساوي بسبب الوجود والعدم الى الماهية
الممكنة دعوا للترجيح بلا مرجح وهو نفس الامكان فنبت ان مناط الحاجة الى العلة
الامكان ج ان كان عبارة عن كيفية ماضية لنسبة بين الوجود والماهية فالاحتياج الى العلة
بالذات هو مفاد القضية وهي ان الممكن موجود في الخارج ولا يحصى ان اثر المجعل ومتعلقا
بالذات فيكون محتاجا بالذات هو نفس ماهية الممكن المتشاكل لما ذهبوا الى الالهي قالوا
بالجعل المؤلف معناه ان اثر المجعل الى العلة الفاعلة مفاد الهيئة التركيبية الحقيقية
هي ان الممكن موجود ولا يترايون لما ذهبوا الى الثاني قالوا بالجعل البسيط اي اثر المجعل
ومتعلقه بالذات نفس ماهية الممكن والوجود ينبع ذلك فاذا افاض العلة نفس الممكن
انقزع منه الوجود لان الوجود ومفاد الهيئة التركيبية اثر المجعل بل متعلقه تأنيوا بالعرض
فالنزاع بين المجعل البسيط والمؤلف مبني على النزاع في ان الامكان

نفس الممكن او كفية النسبة

المرسالة المنتسبة الى مولى العلامة كمال الملة والدين السهالي رحمه الله عليه

علما من حيث القيام بالذهن ومعلوم ما نظر الى انفس الذات من حيث هي على ما هو الفرق
 بينهما فيكون كيف لان الحصول من مقولة الكيف مع انها جوهر وكيف فيلزم صدق المقولتين
 المتباينين بالذات على شئ واحد وهو محال احببنا ذكره عن بان العلم كيف عندهم مستحيل
 تشيها لاهل امور الذمينة بالامور العينية وقد اوجب عنه بان العلم كيف بالمعنى العام المتكثر
 فيه العرض العام كما ان العرض للمعشايين كذلك الكيف بالمعنى العام ليس بمقولة
 متباعدة فلا يلزم الفساد في الصديق على شئ واحد قد يقال العلم الذي هو من مقولة
 الكيف هو العلم الحقيقي عبارة عن حالة ادراكية تحصل في الذهن عند حصول الصورة
 العلية فالعلم بمعنى الصورة ليس بعلم حقيقة حتى يكون كيفا وانما يطابق العلم عليها نظرا
 الى ملافة بينهما وبين الحالة الادراكية المسماة بالعلم الحقيقي وهي كانهما كالتابعة للصورة
 فالكيف هو الحالة الادراكية والصورة العلية جوهران كانتا مأخوذة من جوهر واحد
 او كيفا وغير ذلك ان كانت مأخوذة من مقولة اخرى فلا يلزم صدق المقولتين المتباينين
 على واحد بالذات في هذا الجواب سقط اعتراض اخر هو اننا اذا تصورنا القبض ثم صدقنا
 بالتصور والتصديق تعلقا بشئ واحد مع انها نوعان متباينتان قسمان للعلم وجه
 السقوط ان العلم الحقيقي الذي ينقسم الى التصور والتصديق هو الحالة الادراكية وهي
 لا يتحد مع المعلوم بالتصور والتصديق اللذان هما قسمان للحالة الادراكية متباينتان
 بالذات لا يتحدان مع معلوميتها فكيف يلزم اتحادهما والعلم بمعنى الصورة العلية
 مجازي يتحد مع المعلوم فالمتباينتان لا يتحدان والمتحد مع المعلوم ليس متباين لان ليس

والكبرى موجبة جزئية وبعضهم كصاحب مختصر الميزان ما ذهب اليه هذا الشرط لعله
 اراه حسنا لان بيان انتاج هذه الضروب المشروطة بهذا الشرط بالخلف وبعكس
 الترتيب ثمر النتيجة او بعكس المقدمتين او بالمرء الى الثاني بعكس الكبرى لا يجري في كل
 الضروب الثانية على سبيل اليقين بل يجري في البعض على طريق القطع وهي خمسة
 من الثانية المقبولة عند الأكثر وفي البعض على سبيل الشرط والتشاك وهي ثلاثة باقية
 بعد الخمسة لان الخلف يجري في الاول والثاني والثالث والرابع والخامس دون البواقي
 والعكس يجري في الاول والثاني والثالث والثامن ايضا ان عكست السالبة
 الجزئية كما اذا كانت احد الخاصتين ان ليس فليس وعكس المقدمتين يجري
 في الرابع والخامس لا غير والزم يجري في الثالث والرابع والخامس والسابع ايضا
 ان عكست السالبة الجزئية والا فلا وعكس الكبرى في الاول والثاني والرابع والخامس
 والسابع ايضا ان عكست السالبة الجزئية دون البواقي كذا افاد الفاضل اليزدي
 وغيره فان بلامرية اجراء الدليل في هذه الثلاثة الاخيرة على سبيل الربيب ونقيض
 القطع في الخمسة المقدمة على منهاج اليقين ونقيض الربيب وعله وجد في هذه
 الثلاثة الاخيرة الاختلاف الموجب للعقور من حيث المقدمات البسيطة وموجو
 شرط الأكثر فان بعض الحيوان ليس بانسان وكل فرس وناطق حيوان ينتج في
 الاول صدق السلب في الثاني صدق الايجاب وكذا الاشياء من الانسان بفرس
 وبعض الحيوان او الناطق انسان فان الصادق في الاول الايجاب في الثاني السلب

هذا الرسالة في نتائج الشكل الرابع

بسم الله الرحمن الرحيم

اعلموا ايها الاحلام ان اكثر المنطقيين كالعلامة التفاضلاني ومن تبعه وهو الفاضل اليها
وعبرها عنقوا في سفار هو شرط الشكل الرابع ايها مع كلية الصغر او اختلافا مع كلية
احدهما يانه يشترط في انتاج الشكل الرابع بحسب الكبر والكيف احد الامرين اما ايها
مع كل الصغرى كلية او اختلافا في الايجاب والسلب مع كلية احدهما فالضرر والمنتجة
هذه الشرط ثمانية الاول لصغر موجبة كلية والثاني لصغر موجبة كلية والكبر موجبة
جزئية والثالث الصغر سالبة كلية والكبر موجبة كلية الرابع الصغر موجبة كلية
والكبر سالبة كلية الخامس لصغر موجبة جزئية والكبر سالبة كلية السادس
الصغر سالبة جزئية والكبر موجبة كلية السابع الصغر موجبة كلية والكبر سالبة
جزئية الثامن الصغر سالبة كلية والكبر موجبة جزئية وتسقط ثمانية الاول
الصغر موجبة جزئية والكبر موجبة كلية الثاني الصغر موجبة جزئية والكبر موجبة
جزئية الثالث الصغر سالبة كلية والكبر سالبة كلية الرابع الصغر سالبة جزئية
والكبر سالبة جزئية الخامس الصغر سالبة كلية والكبر سالبة جزئية السادس
الصغر سالبة جزئية والكبر سالبة كلية السابع الصغر موجبة جزئية والكبر سالبة
كلية السابع الصغر موجبة جزئية والكبر سالبة جزئية الثامن الصغر سالبة جزئية

